

TOWER VILMOS:

KIHEZ MENJEK FELESÉGÜL?

KORDA R.T. KIADÁSA BPEST

KIHEZ MENJEK FELESÉGÜL?

IRTA:
TOWER VILMOS

V. KIADÁS

BUDAPEST
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecese-
sanus. Nr. 8415/1944. Imprimatur. Strigonii, die 9. Nov.
1944. Dr. Ioannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. Budapest, VIII., Csepregy-u. 2.
Felelős kiadó: Varga E. Felelős: Schaff Árpád.

ELŐSZÓ

Azt mondják, hogy a férfi sorsa a nő. De még inkább igaz, hogy a nő sorsa a férfi. És még hatványozottabban, a legfelső fokban az asszony sorsa a férj.

Az asszonynak életmódja, háziasszonyi anyai mivolta, boldogsága, szerencséje, földi, sőt örök sorsának mikénti kialakulása is nagyrészt a férjétől függ.

Ezért minden férjhezmenni kívánó és kérrőre akadó nőnek jól össze kell szednie eszét, emberismeretét, lelkiismeretét, tapasztalatát és mindezt buzgó imával kell összekapcsolnia, hogy döntése és válasza őt alkalmas férfi oldalára juttassa.

Ismeretes, hogy a nők milyen előszeretettel kérnek házasságra vonatkozó tanácsot folyóiratok szerkesztőitől, társnőiktől, orvosoktól, sőt kártyavető cigányasszonyoktól, aprópénzért vagy jelentékeny összegért jövődőlő szélhámosoktól és házasságközvetítő irodák ügynökeiktől. Ez mutatja, hogy a nőket mennyire érdekli e tárgy, de mindez egyúttal mutatja annak fontosságát is, hogy az említett, több-

nyire felelőtlen, sekélyes és felszínes, sokszor teljesen megbízhatatlan vagy éppen ámitó apró válaszcskák és odavetett néhány ú. n. „tanács” helyett mennyire rászorul a legtöbb nő arra, hogy a házasság kérdésében illetékes és felelős helyről komoly, alapos, jószándékú irányítást kapjon a férjhezmenés döntő fontosságú kérdésében.

Ezt óhajtja megadni e könyv is.

Szeretném, ha minden olvasóm találna könyvemben valamit, amit a maga hasznára és javára felhasználhat, akár fényes palotában, akár pincelakásban vagy faluszéli sárkunyhóban szorul némi irányításra és útbaigazításra.

Olvassuk el hát, elmélkedjük át, fontoljuk, szívleljük meg és *ismételve* forgassuk e könyv lapjait, hogy nagyobb bizalommal és szentebb reménnyel tehessük meg életünknek talán legnagyobb, legfontosabb, legdöntőbb lépését: az esküvői oltár elé!

I. RÉSZ

1. FEJEZET

LÉGY ASSZONY!

„Add férjhez leányodat,
akkor nagy dolgot művel-
tél.” (Jézus Sir. f. 7, 27.)

Kedves nőtestvérem!

Ha akad *alkalmas* kérőd, akinek érdeklődése komoly, akit tisztességes szándék vezet és akivel Isten oltára előtt érvényes házasságot köthetsz: nyujtsd neki kezedet!

A nő szent, magasztos hivatása, hogy egy férfiléleknek kiegészítője, szerető és szeretett hitvese, otthont varázsló kincse, gyermekeinek odaadó édesanyja, betegségében áldozatosan ápoló őrangyala legyen.

Ezt súgja ösztönös, titkos óhajod is, sajnó vágyad, szíved sóvárgása, tudattalan álmod.

Te is szeretnél valakihez tartozni, valakinek engedelmeskedni. Te is vágyódol egy tiszta, meleg fészek után. Te is sóvárogsz egy szeplőtelen érzésből fakadó simogatásra. Te is kívánod, hogy legyen egy védőd, oltalmazód, aki

végigkísérjen földi életeden át. Te is szeretnél boldog lenni!

Az asszonyi és anyai hivatást csak egy módon lehet felcserélni: az Istennek szentelt, kivételes szolgálattal. De ehhez különleges, szent hivatás kell. Ha ez nincs meg benned: válaszd, ha teheted, a férjhezmenést. Ez is szent hivatás: összekapcsolódní egy másik élettél egymás szeretetében és az emberiséget fenntartani, sőt a mennyországot benépesíteni a születendő és üdvösségre hívott gyermekek révén.

Menj férjhez! Mert a jó férjet, a családot, a saját otthonodat, a gyermekedet nem pótolhatja sem kis, sem nagy kutya, sem színpompás éneklő madár, sem jótékony egyesület, kártya-társaság, szalonélet vagy zsúr-terefere.

A házassodás, a családalapítás és a gyermeknevelés elsőrangú, nélkülözhetetlen, hazafias kötelességteljesítés is. Hogyan kívánjuk a hazafiasság sorsközösségét attól, aki még a legkisebb és legtermészetesebb sorsközösséget, a családi életet sem akarja vagy tudja vállalni, ha arra módja és alkalma van?

Szent Pál apostolnak, az Úr Jézus e nagy hittudósának és tábornokának szavaival fejezem be buzdításomat: „Azt akarom, hogy a fiatalabbak menjenek férjhez, szüljenek gyermekeket, vezessenek háztartást.” (I Tim. 5, 14.)

2. FEJEZET

A HAMUPIPÓKÉK ÉS PÁRTÁBAN MARADOTTAK VIGASZTALÁSÁRA

Sajnos, a férjhezmenés lehetősége ma fokozatosan rosszabbodott. Európában több nő születik, mint férfi. A háború, az alkohol, a munka is jobban pusztít a férfiak sorában. Leginkább pedig a szociális viszonyok akadályozzák számos férfi nősülését.

De e tényeken felül is vannak és lesznek is mindig leányok, akiknek a Gondviselés nem szánt férjet. Nem mintha ezek legtöbbször hiba, hiány vagy fogyatkozás lenne. Ellenkezőleg, gyakran éppen a legjobb, legszerényebb, legháziasabb, legértékesebb és e mellett szép, csinos, bájos leányok, szinte eszményi asszonyjelöltek, maradnak pártában. Sőt az ilyen nők pártában maradásának nem ritkán épp az ő érényes voltuk, Istennek tetsző életmódjuk az oka. T. i. tiszta lelkűek, rendkívül szemérmesek, tartózkodók és megközelíthetetlenek. Ezért inkább kerülnek, mint keresik a férfiakkal való találkozást. Inkább a templomot látogatják, mint a báltermeket, inkább a konyhában találhatók, mint vegyes társaságok léha összejövetelein. Zárkózott, visszahúzódo, szinte félősnek tetsző modorukat a férfiak könnyen félre-

magyarázhatják, sőt sértőnek minősíthetik. Az ilyesminek híre megy és a többi férfi sem mer közeledni. Az ilyen leányoknak azután vagy egyáltalán nem akad kérője vagy nem olyan, akivel boldog vagy érvényes, szentségi házasságot köthetnének.

Ezeknek nagy és meleg vigasztalására szolgáljon az a felette megtisztelő tény, hogy a jó Isten éppen a legszebb, legjobb, legértékesebb lelkek közül egyeseket magának tart fenn, még ha nem is az apácafátyol borítja arcukat. Számukra az Úr a másvilágon, az örökkévalóságban nagyobb, hibátlan, tökéletesebb boldogságot tart készenlétben.

Lehet, hogy az ilyen pártában maradt leány is szerelemre gyullad egy férfi iránt, aki nem tudja, nem sejti vagy nem viszonzozza ezt az érzést, vagy aki viszonzóná, de vele nem köthető meg az Isten megengedte, érvényes, szent házasság. Lehet, hogy a nőben ez az érzés rejtett forrósággal, rettentő, mámoros szédülettel, fájoan, kínzóan, állandó nyugtalansággal izzik; ég s lángol szívében; a magános élet vagy csalódás nehéz súlya óriási teherként markolja át lelkét. Nem baj! Ez csak annál jobban növeli és hatványozza egykori zavartalan boldogságát, amellyel az Úr hatalmasan fogja őt kárpótolni e rövid földi élet kurta lélekzetű hiányaért és szenvedéséért.

Még egy szót az ú. n. csunya vagy hibás

leányok vigasztalására, akikkel a természet külsőleg mostohán bánt.

Nem lehet olyan csunya vagy hibás nő, akiben ne volna valamely vonzó tulajdonság vagy vonás. És akárhány férfira talán éppen ez a tulajdonság hat. Lehet a csunya nő okos, rendkívül művelt, ügyes, lehet művészi lélek. Lehet benne valami megvesztegető, vonzó, lekötő érdekesség, idegenszerűség (exoticum), valami érthetetlen inger, amely néha nagyobb vonzóerő lehet és jobban kiemeli a nőt a többi közül, mint a szépség. Ime három példa:

Dostojewski írja Warwara Ardalisnownáról, hogy nem volt szép, de titokzatos hatással volt a férfiakra. (Az idióta I. köt. 8. f.)

Street angol író közli Travers Geraldine kisasszonyról, hogy anyjával együtt nagyon szívesen fogadták Percival urat, mert benne eszményi férj-jelöltet szimatoltak. Geraldine nagyon szép, okos, művelt, gazdag és kedves modorú leány lévén, joggal reménykedhetett is.

A leány anyja könyörületből magához vett egy Jane nevű elárvult rokon leányt, kiről a szerző külön kiemeli, hogy „nagyon csunya, vézna, nem éppen szellemes és félszeg” volt (“Quite ugly, very weak, silly and awkward”). De volt egy kedvező oldala: „Valami megmagyarázhatatlan vonzó ereje volt, amire a halandók fogékonyak.” (“She was caught by one of

those inexplicable fascinations to which mortals are liable.”)

Percival úr pedig addig járogatott Traversékhez és udvarolgatott a szépséges Geraldine-nek, míg egy szép napon megkérte kezét — a nagyon csunya Jane-nek. (G. S. Street: Episodes; London. 1895. 78—89. old.)

A harmadik példa: Polaire kisasszony, a tizes években Párizs egyik legkedveltebb színésznője, azt mondta, hogy színpadi sikereit és nagy vagyonát egyedül rútságának köszönheti. Eleinte nagyon bánkódott rútsága miatt s mindenféle szerrel iparkodott testi fogyatkozásain enyhíteni. De később rájött, hogy a rútság a nőnél éppoly kiváltság lehet, mint a szépség: érdekessé teszi a nőt és megóvja a sablonosságtól, mint aminő pl. a gyakori ú. n. babaarc vagy pogácsa-alma ábrázat.

Sőt a csunya vagy hibás nőnek sok előnye is van a szép nővel szemben. A szép nőnek nagy hátránya, hogy idővel vagy esetleg már nagyon rövid idő után elveszti szépségét, varázsát, ingerét és ezzel férjének vonzalmát, szeretetét. Ellenben a csunya nőt a férfi lelki, szellemi vagy más oly értékelés alapján kérte meg, ami a nőben állandó, sőt fokozódhatik benne.

A férfiak *elméletben* szép nő után sóvárognak, a szép arcot, csillogó szemet, karcsú termetet és más külsőséget óhajtanak a nőben. De a *gyakorlatban* ösztönszerűleg megérik,

hogy a szép leányok sok veszélyt is rejtenek magukban. Beképzelték, elkényeztetettek, nagyigényűek, a külsejüket túlértékelve elhanyagolják bensőjüket és így könnyen szeszélyessé, önzőkké, ridegekké, keményszívűekké, sőt szívtelenekké válhatnak. A válóperekben is legtöbbször szép nők szerepelnek. Míg a csunya nők kárpótlásul nemes és szép belső tulajdonságokra törekszenek, többnyire szerények, hálásak, takarékosak, odaadók.

Vége, ami a fő: A csunya arc vagy termet még senkit sem tett boldogtalanná, ellenben a szépség már sok nőnek volt megrontója, síron innen és síron túl.

Pedig, mint Krisztus Urunk mondotta: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát szenvedil”

3. FEJEZET

ÓVATOSSÁG

Egyik-másik leány, ha harisnyát vagy zsebkendőt akar vásárolni, jól megválogatja, megnézi, megfontolgatja, megtapogatja, szemügyre veszi az anyagát, erősségét, színét, hatását, érdeklődik az ára után, hiányokat fedez fel, kifogásol, alkuszik stb. De ha szemre, állásra, megjelenésre valamelyest megfelelő kérés jelentkezik, ilyenkor gyakran már nem ugyan-

azzal a gondossággal, alapossággal, mérlegeléssel és fontossággal dönt. A kérővel szemben nem is nagyon kutatja, hogy milyen volt az előélete, milyen a vallása, világnézete, jelleme, felfogása, természete, szenvedélye, csak férje lehessen.

Mennyi felületességgel, milyen törpe irányelvek szerint és üres indítóokok alapján történik meg gyakran a kézfogás.

Az egyik leányt csupán a férjhezmenés erős, türelmetlen vágya, a másikat a kérőnek látszat-magatartása, külseje, rokonszenvesnek tetsző megjelenése, a harmadikat a kérőnek állása, vagyoni helyzete szédíti meg és alaposabb érdeklődés nélkül mondja ki a „boldogító” igent. A negyedik leánynak barátnője ment férjhez, talán épp a fiatalabbik, a nálánál kevésbbé szép és okos, a negyedik leány tehát most azt gondolja, hogy neki is férjhez kell menni, ha törik, ha szakad. Mindegy, hogy kit fog meg, kit kaparint, csak ő is asszony lehessen.

Pedig, ha valahol és valamikor, hát a kéznyújtás előtt van szükség arra, hogy ne csak szívünkre hallgassunk, hanem az eszünket is mind a két kezünkbe vegyük, szemünket alaposan kinyissuk, mások tanácsát kikérjük és türelemmel érdeklődjünk a kérőnek személye, jelleme, vallása, vallásossága, egészsége, ere-

nyei, hibái, szenvedélyei, jó és rossz szokásai, tulajdonságai és anyagi helyzete felől.

Mert akad akárhány kérő, aki kitűnően tud szórakoztatni, bókolni, szépeket mondani, színészkedni és szerelmeskedni, de éppígy, még jobban, meg is tud tévesztetni! Néha talán nem is kimondottan rossz szándékkal, hanem csupán önző érdekből.

Akad férfi, aki életre-halálra udvarol egy leánynak, látogatása mindig gyakoribb és huzamosabb lesz, szándékosan kiéhezett gyomorral és erős étvággyal használja ki a leány szüleinek vendégszeretetét ételben-italban, dohányyneműben és protekciók igénybevételeiben, de esze ágában sincs házasságra gondolni. Egy másik férfi meg forró szavakat, szebbnél-szebb bókákat suttog a leány fülébe. És ha ehhez járulnak a kedveskedő cirógatások, a megvesztegető kis ajándékok, apró figyelmességek és a férfinak egyéb kábító eszközei, a nő könnyen elveszti fejét és máris a jövő paradicsomának, a végtelen boldogságnak megbizonyosodott érzése s tudata szállja meg képzeletét és lelkét. Egy szép, helyesebben mondva rút és boldogtalan napon azután lehull az illetőről a személyvesztés köntöse és a hamisság álarca. Néha az eljegyzés előtt vagy után, máskor a házasság után előbb vagy utóbb. És ajtóstul tódul a menyasszonyra vagy asszonyra a feleszmélés, csalódás, bánat, fájdalom és keserűség.

Ezért a leány legyen az olyan udvarlóval és kérővel szemben, akit ő vagy szülei *régóta vagy nagyon nem* ismernek, *rendkívül óvatos*, ne szédítsék el a nagy szavak, ne bódítsák el a szép ígéretek, ne hagyja magát megvesztegetni a kérőnek csupán nevével, címével, rangjával, vagyonával, megnyerő modorával, daliás megjelenésével, és ne lovalja bele magát már jó előre abba, ami még megérésre vár.

Persze az udvarlást, a szerelmi vallomást minden nő szívesen hallgatja. Jól esik neki, ha személyének értéket, jelentőséget, sőt sorsdöntő fontosságot tulajdonítanak és ha megvallják neki, hogy személye egy férfit boldogítani képes. És ha mindez egy ú. n. „jó parti” részéről esik meg, egyik-másik leányt szinte józanságától foszt meg, és lépésének következményeire vonatkozólag megvakít. „A szerelem vak!”

Az óvatosság az udvarlóval és kérővel szemben annál ajánlatosabb, mert a férjhezmenés vágya, főképp pedig a szerelem érzése ezer mentséget és ezer kedvező magyarázatot keres és talál a pompásan elképzelt jövő „boldogságának” megvalósítása érdekében.

A leány hamarosan elhitei magával, hogy „tisztában van” a kérővel, pedig legtöbbször még önmagával sincs tisztában.

Még nagyobb és fokozottabb óvatosságra van szükség, ha az ismerkedés, az udvarlás,

szerelmi vallomás vagy éppen a megkérés táncmulatság, bál, alkoholos étkezés keretében történik. Ilyenkor t. i. a fülbemászó zene, a vérkorbácsoló tánc ritmusa és az alkohol tüze erősen megnöveli a kábulatot, amelyben az ész vajmi könnyen a könnyelműség, a meggondolatlanság és szenvedély veszélyes vágányára tévedhet.

Manapság — sajnos — még lelkiismeretlen házasságszédelgők, szélhámos kalandorok és lebzselő, állandóan ráérő, munkakerülő aranyifjak veszélyeivel is számolni kell, akik bámulatos ügyességgel és kitanult körmönfont-sággal tudják a kiszemelt áldozatokat lebilincselni és hálójukba juttatni.

A pénzben vagy más oldalról megszorult és bajba jutott férfi mindenre képes, csak hogy magát megmentse, és mindent elkövet, hogy egy-egy alkalmasnak vélt és kiszemelt nőt lépre csaljon, kelepcébe rántson, mégpedig oly eredménnyel, hogy az áldozat nemcsak önként, hanem lelkesedéssel, rajongással, epedve ugrik bele.

Másfajta férfi meg kizárólag csak az érzéki gyönyört keresi a leányban, semmi mást, és csupán parázna vágyait kívánja vele kielégíteni, hogy aztán, mikor az inger megszűnik és a szerelmi bódulat elpárolog, valahogyan ismét lerázza magáról a bukottat, sőt ha kell, még rúg is rajta, hogy a tőle való szabadulást siettesse.

És szomorúan érdekes, hogy a csaló, személyvesztő, fertőző férfi, ha mindjárt csak rövid időre is, rendszerint nagyobb és erősebb hatással van sok nőre, mint a becsületes, tiszta szándékú, talpig becsületes lelkű.

Tanulságul és okulásul közlünk néhány megtörtént esetet:

Egy tudományos egyesület másfél hetes tanulmányi kirándulást hirdetett. B. nevű fiatalember útközben megismerkedett egy nagyon csinos leánnyal. Mindkettő hamarosan vonzalmat érzett egymás iránt. A férfi a leánnyal együtt utazó édesanyjának is nagyon megtetszett. Az udvarlás másfél évig tartott, míg végre, a leány özvegy édesanyjának erélyes fellépésére az eljegyzés is megtörtént. Tudja a jó ég, hogy mi lett volna mindennek a fejleménye, ha a büszke édesanya nem sietett volna az eljegyzés „boldog” hírére a napilapokban is megjelentetni. Ennek alapján tűnt aztán ki, hogy a vőlegény nős, sőt két gyermeknek atyja.

Egy másik, hasonló esetben a férfi hamis nevet használt, mert tudta, hogy igazi nevén hamar leálcázzák.

Egy Budapesten tartózkodó, már kissé korosabb külföldi nőt egy házasságot ígérő férfi úgyszólván mindenéből kifosztott. Az illető hölgy egy velem ismerős családnál nyelvtanárnő volt. A család és ennek kérésére e sorok írója is előre figyelmeztette a tanárnőt

a veszélyre. De ő inkább udvarlójának hitt, míg végre az annyira kizsarolta áldozatát, hogy ez csak külföldi rokonaitól kikönyörgött segélyösszegeből tudott szégyenkezve, kínzó fájdalommal, koldusként hazájába visszatérni.

Egy fiatalember csomó leánnyal levelezett, de leveleit mindig írógépen, másoló papírral írta, azaz valamennyi leánynak mindig ugyanazt a tartalmú szöveget küldte és ugyanazokat a szép, hízelgő, méztől csepegő frázisokat használta. Persze mindegyik címzett leány azt gondolta, hogy a fiatalember egyedül őbelé bolondult.

A következő eset tavasszal kezdődött, valószínűleg orgonanyílás idején. A fiatal fővárosi tisztviselő bátorosan hangon érdeklődött hivatalbeli kolléganőjénél, hogy elkísérheti-e. A kíséretetésnek a családok kölcsönös megismerkedése után, eljegyzés lett a vége, azzal a megállapodással, hogy az eljegyzés után három hónapra legyen meg az esküvő. Elmúlt a három hónap, aztán egy esztendő, majd az évek teltek s négy év után a vőlegény az eljegyzést minden indokolás nélkül felbontotta. A menyasszony tizezer pengős kártérítési pert indított a hűtlen vőlegény ellen, mondván, hogy a csélcsap fiatalember négy esztendőn át vendégeskedett náluk s a házasságot annyira biztosra ígérte, hogy már a menyasszonyi ruha is elkészült.

A perben a döntő szót a Kúria mondta ki. Kötelezte a vőlegényt, hogy a négyévi vendégeskedés kiadásait térítse meg a menyasszony családjának s ugyancsak kötelezte arra is, hogy fizesse meg a hiába csináltatott menyasszonyi ruha árát. Az ítélet indokolása kimondta, hogy a fiatalember teljesen indokolatlanul lépett vissza az eljegyzéstől, márpedig a házassági törvény az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalépett fél kártérítési kötelezettségét a jegyes vagy rokonai által a kötendő házasság céljából tett kiadások megtérítésében, valamint az eljegyzés jeléül kapott tárgyak visszaszolgáltatásában jelöli meg.

Végre még egy teljesen hihetetlennek hangzó, még a regényszerű valószerűtlenséget is felülmúlónak tetsző, mégis szóról-szóra megtörtént eset:

Nagyon előkelő úr özvegyének erősen udvarolt egy elegáns, kitűnő fellépésű gróf és rövid idő múlva meg is kérte a kezét. Véletlenül azonban megtudta az özvegy, hogy a gróf egy másik úrinőnek is megkérte a kezét. Tovább kezdett kutatni, maga is figyelte, másokkal is figyeltette a „vőlegényét” és rádöbbsent, hogy az rajta kívül még 10 nőnek tett házassági ígéretet. Közben persze mindegyiknek a vendégszeretetét élvezte, legtöbbjétől kölcsönöket vett fel, ajándékokat fogadott el, stb.

A legelől említett hölgy megismerkedett a

többi tíz „bajtársnőjével”, akiket közös megbeszélés alapján meghívott magához uzsonnára, de meghívta egyúttal „vőlegényét” is és egyúttal a rendőrségnek egy detektívjét.

A hölgyek már mind együtt voltak, utoljára jött a gróf. Az özvegy nagy szívességgel fogadta és bevezette a szalonjába. Amint a gróf meglátta többi menyasszonyát együttesen, ájultan összeesett. A detektív locsolta fel.

Kitűnt, hogy az illető nem gróf, hanem kereskedősegéd, és hogy nem 10, hanem közel 20 nőt ültetett fel házassági ajánlattal.

4. FEJEZET

EMBERISMERET

A férjhezmenésnél szükséges óvatosság, okosság és előrelátás elsősorban is azt kívánja, hogy a kérőt lehetőleg jól megismerjük és kiismerjük.

A házastársak legtöbb csalódása, elégedetlensége és boldogtalansága a másik félről alkotott téves ítéletből származik.

Többször csak a külsőséget nézzük és vesszük figyelembe, valamint azt, ami azonnali és közvetlen hatással van ránk: a kérő állását, vagyonát, címét, rangját, termetét, a tőle vagy nála várt karriert, a hízelgő, bókoló szavakat, az egeket festő szép ígéreteket. Ezek néha tel-

jesen megbabonázzák a nőt. Pedig nem ezek a külsőségek az igazi sorsalkotók és még kevésbé a boldogságot biztosítók. A külsőségek csupán az igazi, belső, boldogító tényezőknek ráadásai, többletei, fokozói, támogatói, kísérői.

Ahogy az írók és költők gyakran mások magánéletükben, mint írásaikban, úgy a kérők és vőlegény-jelöltek is legtöbbször nem olyanok valóban, amineknek a megkérendő nő előtt mutatkoznak. Ilyenkor minden férfi a legjobb oldaláról mutatkozik, kedves, szeretetreméltó, udvarias, szolgálatkész, minden áldozatra hajlandónak látszik, finom és előkelő modorú, pompás társalgó, stb. Rossz és kedvezőtlen tulajdonságai, szokásai, indulatai és káros szenvedélyei rejtve maradnak vagy csak a legkisebb mértékben mutatkoznak. A kérőnek és kérőjelöltnek legtöbbször nem ez az igazi énje!

A nő, akit valamely udvarló rabul ejt, erről rendszerint olyan képet alkot magának, aminőt az udvarló említett kedvező oldala idéz elő benne és amelyet a nő maga is kíván és óhajt. „Der Wunsch ist Vater der Gedanken.” (A kívánság gondolatainknak atyja.) A legtöbb nő az udvarlójában, ha iránta vonzalmat érez, az átlagembertől egészen eltérő, szinte egyedülálló, pótolhatatlan emberformát sejt.

Ezért a döntő szót ne is akkor mondjuk ki, amikor a szerelem forró érzése, a részeg, mohó vágy, a vér vad keringése, türelmetlen siette-

tése ösztökéli a szívet, hanem (amennyiben ez lehetséges) a higgadt ész, a tisztánlátás és nyugodt érzés józan idejében. Ezt pedig akkor érzük el, ha az udvarlót nemcsak a magunkkal, hanem *másokkal való érintkezésben* is alaposan megfigyeljük.

Az asszonyok legnagyobb szenvedései, fájdalmai, keservei és csalódásai között szerepel a férj durvasága, goromba volta, nyers, rosszindulatú modora, szívtelensége, gyakori éjjeli kimaradása, stb. Mindezek a tulajdonságok legtöbbször megvoltak a férjben udvarló és kérő idejében is, csak menyasszony-jelöltje előtt álcázva és leplezve. De *ugyanakkor mások előtt* máris világosan megnyilatkoztak.

Ime, néhány gyakorlati példa.

Klári észreveszi, hogy udvarlója, Gusztáv, mennyire sérti, tapossa mind a saját szolgálójának, mind Kláriék szolgálóleányának önérzetét. Milyen fölényes, durva, goromba velük, holott Klári iránt csupa figyelem, finomság, udvariaság. Melyik az igazi énje? Az előbbi. Az utóbbi csak ideiglenes póz, álarc, színészkedés. Házasság esetén Gusztáv úr nem a menyasszonya iránt tanúsított lelki finomságot fogja alkalmazottaira is átültetni, hanem ellenkezőleg, durva önzését csakhamar feleségével is fájoán fogja éreztetni.

Annus a szülők és vőlegénye kíséretében komoly mozielőadáson vesz részt. A vőlegény

menyasszonyának balján foglal helyet. A vásznon egy autó nekimegy a másiknak, a bentülők komolyan megsebesülnek. A vőlegény felnevet. Csekély jelentőségűnek látszó, mégis nagyon komoly intőjel, amely érzéketlenséget, szívtelenséget, kegyetlenséget, sőt talán még szadizmust is elárul.

Hasonló az eset, ha a nő látja, hogy udvarlója egy *idegen nagy* szenvedéssel, fájdalommal, csapással vagy szerencsétlenséggel szemben ridegen érzéketlen, avagy ha az illető, noha egy lelket sértő, felháborító, nagy igazságtalanságnak szemtanúja, mégis nevet vagy mosolyog felette.

Egy leány a laktanya kapujában várja őrmester-vőlegényét. Meglátja, amint az őrmester hatalmas pofont ad egy közembernek, utána pedig rúg rajta egyet. Találkozáskor megkérdezi vőlegényétől, mit vétett a közlegény. Kitűnt, hogy az őrmester egy pohár sört hozatott vele a kantinból, de észrevette, amint a honvéd a sör habjából egy keveset felszívott. A torkosság nem volt elég ok a pofonosztásra és a lábrúgásra. De igenis, elég súlyos jele volt az őrmester ütlegetési hajlamának, igazságtalanságának és durvaságának. Ma a közlegényt pofozza, holnap a feleségét. Ezt ma még csókolja, holnap lábával rúgdossa.

Még az állatkínzás is rossz jel e tekintetben s intő, óvó jelül szolgálhat!

Az udvarlót kitűnően meg lehet ismerni még három dologról: a barátjáról, a kedvelt ujságjáról és olvasmányairól. „Madarat tolláról, embert barátjáról ismered meg.” Érdeemes tehát megfigyelni, hogy az udvarló kikkel érintkezik *bizalmasan*, milyen ezeknek a világnézete, modora, felfogása, magánélete, stb.

A kedvelt, állandó ujságjáról is pompásan meg lehet ismerni a férfi világnézetét, gondolkozási irányát, uralkodó eszméit.

Kedvelt olvasmányai is mély bepillantást engednek a férfi lelkébe. Komoly vagy léha természetű-e, szereti-e az időt hasznosan kitölteni vagy csupán léhán eltölteni, kihasználni vagy agyonütni, gyakorlati irányú-e vagy a fellegekben időző, stb.

Végre figyeljük meg, hogy személyüinktől függetlenül önfegyelmezett-e az illető. Tud-e lemondani erről-arról. Szavatartó, pontos, megbízható-e, stb.

Ilyen és hasonló megfigyelések után úgy vagyunk, mint mikor az álarcosbálnak vége van és lekerülnek az álarcok. Ilyenkor látjuk csak valóban és igazán, ki az, aki nekünk adta és játszotta a szépet, a jót, a nemeset, a tökéletest, az eszményt.

5. FEJEZET

TÁJÉKOZÓDÁS MÁSOKNÁL

Bármennyire óhajtuk, akarjuk és törekszünk megismerni és kiismerni azt a férfit, akiről feltesszük, hogy kezünket meg akarja kérni, ez mégsem sikerül mindig, ha csupán a saját egyéni megfigyelésünkre és tapasztalatainkra szorítkozunk.

Hiszen már ismételten utaltunk arra, hogy az udvarló a házasság előtt ügyesen tudja elfedni, elrejteni és titkolni rossz vagy kedvetlen tulajdonságait és veszélyt rejtő szenvedélyeit, hogy azután a házaselet első örömei után annál szabadabban, nyiltabban, kíméletlenebbül és korlátlanabbul adja valódi énjét és éreztesse jellemének fájditó, kínzó oldalát.

Szomorúan érdekes, hogy gyakran éppen a legjobb és legértékesebb nők jutnak méltatlan, komisz férjhez. Magukról következtetnek a férfira, és a közeledést, udvarlást, a vőlegény mutatta kellemes oldalakat és megnyilvánulásokat készpénznek veszik. Persze annál erősebb ütésként érzik azután a kellemetlen meglepetéseket, megrázkódtató csalódásokat, kínos kiábrándulásokat és fájdalmas kijózanodásokat.

Ezért nem elégedhetünk meg mindig a saját magunk megfigyelésével, hanem rászoru-

lunk, hogy az udvarló felől *másoknál* is érdeklődünk és tájékozódunk.

Csak két példa:

Erzsébet megtudja Pali házmesterétől, hogy komoly udvarlója bizony legtöbbször éjjel után kószál haza. Egészen biztos, hogy e rossz szokásról később sem fog lemondani, tehát házassága után is ki fog maradozni. Az első héten talán még nem, a másodikon valószínűleg csak egyszer-másszor és a harmadik vagy negyedik héten bizonyosan bevezeti a mindennapos éjjeli kimaradást, ennek minden egyéb rossz, káros és a házasság együttélését megmérgező következményével. Ha azután a felesége szemrehányásokkal illeti, a férj ezt kedvező ürügynek használja ki, hogy férfiúi függetlenségére, önállóságára és jogára hivatkozva, annál inkább ragaszkodik rossz szokásához.

Klári megtudja udvarlójának egy barátjától, hogy az előbbitől mennyire félnek a társai, mert mindjárt kész a kötekedésre, nem tűr ellentmondást, többeket már párbajra hívott, néhány pöre is volt. Ugyanilyen tűrhetetlen, megférhetetlen, kényeskedő álficsúr lesz belőle férj korában is!

De hát hol és *kiknél* érdeklődjék és tájékozódjék a nő a férj-jelölt jelleme felől?

Általában ott és azoknál, akiknél okosságunk, óvatosságunk, tapintatunk és női mivoltunk

tunk célravezető, helyes és igaz felvilágosítást remélhet.

Érdeklődhetünk az illetővel egy házban lakóknál, kisebb helyeken a szomszédoknál.

Nem szükséges, sőt női mivoltunk miatt néha nem is mindig ajánlatos, hogy mi magunk közvetlenül érdeklődjünk. Ezzel megbízhatunk másokat.

Általában sokkal célravezetőbb, ha a férfi felől férfiaknál érdeklődünk. A férfi t. i. a nők előtt többé-kevésbé jobban összeszedi magát, udvariasabb, kedvesebb, jobb színben mutatkozik, míg saját nemű barátai, ismerősei és idegenek előtt természetesen, fesztelenül, őszintén és a valóság szerint viselkedik. Ezért a férfit legjobban férfibarátja, ismerőse és megfigyelője ismerheti és bírálhatja meg egyoldalság és elfogultság nélkül.

Idegen országból, távolabbi vidékről származó vagy érkező és csak nagyon rövid időn át udvarló férfiak felől nem árt még a rendőrségnél is érdeklődni. Ime, egy tanulságos példa:

Egy olasz hölgy kezét megkérte egy magyar férfi, akivel afrikai kirándulás alkalmával ismerkedett meg. A nő nem tudott magyarul, a férfi meg nem beszélt olaszul, csak francia nyelven társalogtak. A férfi diplomatának adta ki magát. Az olasz nő egy magyar ismerőse útján hozzám fordult tájékozódás végett.

Én azonnal eljártam a külügyminisztériumban, ahol megtudtam, hogy a szóbanforgó férfi sohasem volt diplomata. Erre a rendőrségen kerestem felvilágosítást. Kitűnt, hogy az illető rendkívül művelt, (az olaszon kívül) több nyelvet beszélő, jó módú „úr”, aki itthagya feleségét és kisleányát, megszökött egy férjes nővel, aki azonban később, megbánva ballépését, elvált a szöktető férfitől.

Tanácsos érdeklődni az udvarló férfi lelkipásztoránál is. Persze egyetlen pap sem lesz olyan ügyetlen, hogy bármely hívójéről kimondottan kedvezőtlen véleményt mondjon, főképp, ha az érdeklődő nő előtte ismeretlen. De az okos nő a lelkipásztor válaszának módjából, stílusából, személyes érdeklődés esetén pedig még arcvonásaiból és taglejtéséből is sokat megérthet; főképp ha észreveszi, hogy a lelkész jól ismeri az illető férfit, mégis nagyon tartózkodó a tájékoztatásban vagy éppen elzárkózik ettől. A lelkipásztor válasza természetesen sohasem a gyónási, hanem lelkipásztori és általános emberi tapasztalatain alapul.

Végre nyomatékos figyelmet szenteljünk szüleink ítéletének.

XI. Pius pápa „A keresztény házasság”-ról írt „Casti Connubii” kezdetű, 1930 december 31-én kelt apostoli körlevelében így szól:

„A házasulandók ne mulasszák el a házastárs megválasztásánál szüleik bölcs tanácsát

kikérni. Sőt vegyék azt nagyon is komolyan, hogy az ő érettebb ítélőképességük és gazdagabb élettapasztalatuk segítségével a végzetes tévedéseket elkerülhessék és a negyedik parancs isteni áldását a házasságra lépéskor bőségesebb mértékben elnyerjék: Tiszteld atyádat és anyádat (az első parancs, amely ígéretet tartalmaz), hogy boldog és hosszú életű lehess a földön." (Ef. 6, 2—3; Exod. 20, 12.)

Csak persze az udvarló szüleinek a minősítésére és dicséreteire ne építsünk, hiszen ők érdekelt és ezért elfogult felek.

Viszont az udvarló felől való érdeklődés tekintetében nagyon óvom olvasóimat három irányban.

Illetéktelen egyéneket ne avassunk bizalmas ügyeinkbe, mert ezek csak zavart okozhatnak. Még kevésbbé bízzuk titkainkat megbízhatatlan jellemű személyekre.

Végre felhívom valamennyi nőnek, főképp a menyasszonyoknak figyelmét arra, hogy legyenek elkészülve a névtelen levelekre, amelyek az udvarlót és a vőlegényt rágalmazzák, befeketítik és a címzettet óvják tőle. Ezeknek a rágalmazó, *névtelen* leveleknek szerzői minden esetben a menyasszonyra irigykedő, rosszlelkű vagy féltékeny vetélytársnők. Főképp akkor halmozzák el a menyasszonyt ilyen jóakaratot színlelő, de aljas célzatú levelekkel, ha azt hiszik, hogy a címzett „jó partit” csinál,

amelyet kaján irigységből vagy féltékenységből mindenáron meg szeretnének akadályozni, hogy azután kárörömükben boldogoknak és nyerteseknek érezhessék magukat.

Ha azután az ilyen névtelen leveleknek a címzett mégis hitelt ad és kosarat ad az igazságtalanul megvádolt kérőnek, a levélírók közül senki sem vállalja a felelősséget.

6. FEJEZET

A KÉRŐ JELLEME

Már az eddig említettekből is világos, hogy mennyire szükséges a kérő jelleméről is meggyőződést szerezni. A leendő férjnél rendkívül fontos és döntő, hogy megfelelő és kívánatos jellemű, lelki alkatú és természetű férfiú legyen. Sokkal fontosabb ez, mint a tudása, a diplomája, testi magassága, sportképessége, művészi tehetsége, nyolcemeletes palotája, 100 holdas birtoka vagy milliós jövedelme. Mert ez utóbbiak mellett lehet az illető mintaférj is, meg gonosztevő is.

Amikor a kérő jelleméről akarunk szólni, elsőbben is a nő jellemétől, felfogásától, okosságától, helyes ítéletétől és józan ízlésétől függ, hogy mit tart a férfiban kívánatos jellemnek. Mert sajnos, vannak ferde, beteg, szinte per-

verz ízlésű nők, akiknek nem az igazán értékes, minta férfijellem imponál, hanem a szintén elferdült, torz, áljellem.

A nők maguk között gyakran megütköznek, éspedig teljes joggal, hogy egyes férfiak a derék, jólnevelt, szolid, házias, értékes leányok mellőzésével, értéktelen, léha, kacér, frivol, a dologtól irtózó, üreslelkű, könnyű fajsúlyú nőket, ledér táncosnőket, erkölcstelen félvilági személyeket vesznek feleségül. De az ilyen szálnalmas ízlésű férfiaknak vannak női ellenlábasai is.

Akadnak, főképp fiatal leányok, akik elfajult, ferde, helytelen és szálnalmas értékelés alapján hasonlókép ítélik a férfiakról.

Ha kis számmal is, de akadnak ferdült lelkű nők, akiknek szemében és ítéletében a szolid, értékes, komoly, tartalmas, harmonikus lelkű, megfontolt, kiegyensúlyozott, józanul egyszerű, talán néha a látszólagos esetlenségig becsületes, tökéletesen úri gondolkodású, takarékos, kimért modorú, szóval eszményi férfi „buta, mamlasz, mafla, hülye alak”. Az ilyenfajta nőknek csak az a férfi imponál, aki nagyokat tud mondani s lódítani, művésze az udvarlásnak, buzgóság-ontója a fellengzős bókoknak, zsonglőre az üres frázisoknak; akinek senki sem tekintély, aki percek alatt elintézi az egész világot. Igen, vannak nők, akik csak a bizonytalan eredetű előnévvel kérkedő, köl-

csőn pengőkkel előkelősködő és elősködő, könnyűvérű, felelőtlen, gátlásnélküli, minden társaságot megfélemlítő, párbajokról mesélő, vadonatúj bokavédőt és aranykeretes monoklit viselő, mindenén átment, bomlott idegzetű, vérbajos, kamaszkodó ficsúr, állovag és zsentriutánzó férfi iránt tudnak vonzalmat érezni.

Ahogy az egyik hiszterika mondotta néhány évvel ezelőtt a lakodalmán: „Azért szeretem az uramat, mert olyan impertinensen tiszteletlen és tolakodó és szeretetreméltóan arcátlan. Az ilyen férfival lehet komplikáltan élni.” Lehet, hogy ezt a mondatot valami regényben vagy folyóiratban olvasta. De aztán ugyancsak hamarosan és alaposan megismerhette a „komplikált” életnek minden varázsát. Férje már házasságuk második hónapja után kezdett idegen nőket hozni a lakásába és feleségének tiltakozó, síró és kétségbeeső jelenlétében mulatozott és éjjelezett velük. Amikor azután egy alkalommal a felesége heves jelenet közben nekiesett egy ilyen idegen „hölgynek”, a férj annyira elagyabugyálta a feleségét, hogy ennek egyik bordája is eltört. A szerencsétlen nő meg sem várta felgyógyulását, az egyik ház 5. emeletéről leugrott és szörnyethalt. Özvegy férjét nemsokára az elmeegógyintézetben, vérbajához járult tüdőgyulladás pusztította el.

Sajnos, az említett ferde, helytelen és

egészségtelen felfogás és ízlés már a legalsóbb körökbe is átszivárgott.

Egy pesti jóbarátom cselédjét (bocsánat: háztartási alkalmazottját) feleségül szeretne volna venni egy fiatal földműves, aki a cseléd szülőföldjének környékére való volt. A férfi derék, józan, egészséges, ügyes, takarékos ember volt, apja földjét művelte és mellette kitanulta az asztalosmesterséget.

A leánynak volt elég szép megtakarított pénze. Ezen mindenáron ú. n. modern bútort akart venni. A vőlegénye lebeszélte. Kár — mondotta — a pénzt a szemre szép, de értékre selejtes minőségű bútorra kiadni; inkább vegyenek rajta egy kis földecskét, majd ő otthon maga készít erős, időt álló bútort, amely még a dédunokáit is kiszolgálhatja. A leány azonban ragaszkodott a cifra és sokszínű pesti bútorhoz. A legény engedett. A leánynak azonban valahogyan falusi vőlegénye sem tetszett. Volt neki egy kissé rendetlen életű pesti ficsúr udvarlója is; hiúsága inkább ehhez vonzotta.

Kb. két héttel a tervezett házasság előtt a vőlegény felkereste Pesten a leányt, de mivel a találkozáskor a leány úrnője is jelen volt, a fiatalember csók nélkül, csak kéznuyjtással üdvözölte a leányt. Távozása után az úrnő tévesen úgy magyarázta cselédjének a csók elmaradását, hogy a legény már nem is szereti meny-

asszonyát. A leány maga is rossznéven vette a legény tartózkodását.

Pedig az igazság az, hogy a fiatalember éppen az úrnő jelenléte miatt szemérmességből, tisztességérzetből és tiszteletből nem csókolt meg a leányt. Hiszen éppen a legtisztességesebb, legerkölcösebb és legtisztább lelkű férfiban oly nagyfokú lehet a szemérem, hogy ez még a szerelem legnagyobb hevében is gátlást jelent számára. Tolsztoj írja: „Valamint a szerelmes ifjú reszket és szinte magán kívül van, nem mervén kimondani azt, amiről éjtszákakon át álmodozott és mikor a várva-várt pillanat elérkezik és szemtől-szembe áll vele, ijedten néz körül segítségért vagy a hallgatás, sőt menekülés lehetőségéért.” („Háború és béke” I. kötet 1. könyv III. r. 18. fej.) A romlatlan magyar nép még inkább szemérmes, míg a romlott, elfajult erotika félredob minden szemérmet, sőt keresi, szimatolja, vágyja a szemérmetlenséget.

Száz szónak is egy a vége: A leány, kíváncsi ürügynek tekintve a csók elmaradását, felmondta az eljegyzést és kezét a fess, de kártyás és ivó fővárosi ficsúrnak nyújtotta, aki bizony nem is fukarkodott sem a csókban, sem az udvarlás egyéb módjában. A leány teherbe esett. A fiatalember pedig mindenféle kifogással ki akarta vonni magát a házasságkötés alól. Az esküvő mégis megtörtént. De bizony most

már ő sem csókolgatta, cirógatta, simogatta és ölelgette feleségét, hanem úgy kezelte, mint rabszolganőjét. A csalódott asszony most már visszasóvárogta egykori falusi vőlegényét, de már késő volt.

Hát az ilyen beteg, ferde, egészségtelen, elfajult és hozzá ostoba és veszélyes ízléstől és értékeléstől óvjon meg az Ég minden nőt.

Győződünk meg, hogy az a férfi, akivel egy egész életet akarunk leélni, vajjon vallásos, jellemes, becsületes, komoly, józan, tapintatos, takarékos, értékes egyéniség-e. Ezért ne is siessük el az eljegyzést, még kevésbé a házasságkötést. Sir H. Taylor szokta mondani, hogy a gyors és hirtelen házasságkötés után a házastársak összetartása olyan, mintha egy babszem fölé egy másik babszemet rakunk.

Nagy, veszedelmes és végzetes csalódásra vezethet, ha a nő nem egy bizonyos férfit, sőt voltaképpen nem is a férfit kívánja férjül, hanem egy bizonyos előre elképzelt és megkívánt állást vagy tulajdonságot. Például az egyik csak orvost kíván, a másik rendőrtisztet, harmadik özvegyembert, a negyedik csak időset óhajt házastársul.

Az ilyen nő nem egy személybe, hanem egy elvont fogalomba szerelmes. Amikor azután a konkrét férj nem fedí az elméletben elképzelt fogalmat és nem illik a fogalom ke-

retébe, kész a csalódás, a kiábrándulás, a boldogtalanság.

Olyan férjet kívánjunk, akinél a lelkek kölcsönös vonzalmán kívül a legfelsőbb dolgokban és irányokban lehetőleg hozzánk hasonló életfelfogást, ízlést, hajlamot és világnézetet tapasztalunk.

Baj, ha én hívő vagyok, ő meg hitetlen, én takarékos, ő pazarló, én az otthont kedvelem, ő meg a társaságoknak bolondja vagy éppen a vendéglők vagy kávéházak állandó rabja; én a zenéért rajongok, őt meg idegesíti minden művészi hang stb.

A világnézetek, természetek és érdekek közös nevezője egyik fontos feltétele a tartós egyetértésnek, kölcsönös értékelésnek és zavartalan boldogságnak.

7. FEJEZET

A KÉRŐ VALLÁSOSSÁGA

Már közhellyé laposodott, de örökké igaz marad az a mondás, hogy ép testben ép lélek.

De fordítva is igaz ám, hogy *csak akkor ép a test, ha a lélek is az.*

Ami a testnek a tiszta vér, az a léleknek a helyes világnézet, a tiszta erkölcs, a nyugodt lelkiismeret, egyetlen szóval: *a vallásosság.*

A boldogtalan házasságoknak többféle oka

lehet: A másik fél túlzottan várt előnyeiben való csalódás, a férj vadsága, kegyetlensége, szívtelensége, hűtlensége, rossz szenvedélye, az asszonynak valamely nagy hibája stb. De mindez okok mellett és felett csaknem minden boldogtalan és szerencsétlen házasságnál rádöbbenhetünk arra, hogy az egyik vagy mindkét félben hiányzott a hiten alapuló, igazi komoly, mély vallásosság.

A Műegyetemen egyik legfontosabb tantárgy a statika (szilárdságtan), amely azt tanítja, hogy minden épületnek szilárdsága és biztonsága attól függ, hogy milyen alapra építünk. Építhetsz akármilyen szép, drága, magas, előkelő és kényelmes berendezésű palotát, de ha nincs szilárd, kemény, megbízható alapja, az egész épület biztonsága kérdésessé válik. A legkisebb földmegmozdulás, földcsuszamlás, földrengés, bomba okozta légnyomás vagy talajmeglazulás is összedúlással fenyegetheti az egész épületet.

A statikának ez az alaptörvénye nemcsak a fizikai épületekre vonatkozik, hanem a szellemi és erkölcsi épületekre is, aminő a házasság.

A házastársak állandó, áldozatos és sírig tartó, hűséges szeretetének, a jó, nemes, szilárd jellemnek is alapja, forrása, biztosítóka: a mély, komoly és hitbeli meggyőződésen alapuló vallásosság.

Ahogy napfény nélkül csak elvétve fakad és illatozik a virág, úgy Istenben való erős hit és mély vallásosság nélkül csak kivételesen teremhetnek meg a férfi erények és maradhat teherbíró a férfiúi hűség.

A rosszat el nem követni, a csábítások és kísértések zuhatagának ellenállni, a lázadó vért csitítani, az élvezetvágy síkos útján féket vetni, mindehhez óriási lelki erő, lendület, felsőbb sugallat és eszményi magasság szükséges, amit nem szívhatunk a húsból és vérből, hanem csak az örök, tökéletes és végtelen Lényhez való tapadásból, a legnagyobb erőből, az Isten iránti szeretetből!

Ez nem húzza, vonzza, nem fenyegeti s ijesztgeti, nem mérgezi az embert, hanem átalakítja, mint tűz a vasat és kivirágoztatja, mint napsugár a zöld ágot.

Vannak férfiúi szenvedélyek, amelyekkel szemben minden bölcsélet, logika, belátás, rábeszélés, fenyegetés és rémítgetés teljesen hatástalan. Csak a vallás az a nagyhatalom, amely ezeket a lelki óceánviharokat lecsendesíteni, a rémséges, belső energiákat átalakítani és a szenvedélyek vörös tűzét az eszményiség fehér lángjává átizzítani képes.

Az igazi, belső, erős vallásos érzés nemcsak az általános erkölcsnek, jellemnek, tisztességnek, megbízhatóságnak alapja, hanem különösen a férfierényeknek, áldozatkészségnek

és hűségnek legerősebb támasza és legbiztosabb védelme. Vallásosság nélkül az ú. n. társadalmi vagy polgári tisztesség, becsületesség csak a becsületességnek és tisztességnek látszatát óvja, fényes, de vékony, törékeny mázát alkotja. Vallásosság nélkül a műveltség, tudás, illem, etikett csak furfangosabban, elrejtettebben, nagyobb tettetéssel és ravaszabbul eszeli ki és takarja el a belső bűnt, hűtlenséget, szívtelenséget és csalárdságot.

A művelt, okos, tanult, tapasztalt, de valástalan férfi az eszét és előnyeit tolvajlámpa gyanánt használhatja, amellyel a maga számára megvilágítja, mások előtt meg eltakarja tiltott szándékait és utait. A kultúra, jólét, műveltség, tanultság vallásosság nélkül rendesen az elpuhultságnak, igényességnek, dölyfnek, pökhendiségnek, élvezetváagnak, elfajulásnak, romlásnak és hanyatlásnak a melegágya.

Ha tanulmányozzuk a fogházak és börtönök bukott lakóinak élettörténetét: rájövünk, hogy bukásuknak, elesésüknek, romlottságuknak, elzüllésüknek közvetlen vagy közvetett oka csaknem minden esetben vallástalanságuk vagy hitetlenségük volt.

Viszont Németország legnagyobb javítóintézetének vezetőjét megkérdeztem, hogy mikor bocsátják el növendékeiket az intézetből mint javultakat. Azt válaszolta: „Akkor, ha a

növendék kezd magától imádkozni és lelke Istenhez fordul.”

Az igazi, mély vallásosság szent tüzet éleszt, fényt és világosságot áraszt, erkölcsi ékességre ösztönöz, a bajokban, szenvedésekben és sorscsapásokban hatalmas vigaszt nyújt és az embert a bajok fölé tudja emelni.

Az élet mélységeinek, örvényeinek szédületében csak Istenbe kapaszkodhatunk, mert másképp elszédülünk és elbukunk.

Mindenki lelke mélyén ott settenkedik és terjeszkedik az alvilág szelleme és minden attól függ, hogy az alvilág vagy az egyén győzedelmeskedik-e.

A vallásos férj is eleshet. Ő is belejuthat egy másik nő hálójába, csapdájába, de soha olyan alacsony módon, olyan botrányosan, nem olyan aljas stílusban, nem olyan gyorsan, nem aggályoskodás és belső küzdelem nélkül, mint a vallástalan. És ha a vallásos ember el is esik, rövidebb-hosszabb idő múlva felébred benne a lelkiismeret, felkel és bánkódva megtér.

A férjet is megperzselheti idegen szerelem tüze. Benne is érvényesül a szabály, hogy az elért cél elveszti hatását, az állatiasság benne is új ingerekre, varázsokra és változásokra szomjazhatik, benne is felébredhet ismeretlen vágyak izgalma és új hódítások kívánsága. De, ha mélyen vallásos, ezeket a kísértéseket le

tudja és le fogja győzni, legalábbis nem fog elbukni véglegesen: „Essék bár hétszer az igaz, — mondja a Szentírás — mégis felkel; a gonoszok ellenben elbuknak a bajban.” (Péld. 24, 16.)

Ellenben a vallástalan emberben a boldogításnak, áldozatkészségnek, állandó szeretetnek és állhatatos hűségnek legnagyobb forrása szikkad el. Mert hiányzik nála az értelmi, érzelmi és erkölcsi fék!

Az a férj, aki nem vallásos, minden zökkenőnél, minden szép külsejű, feleségénél fiatalabb, vonzóbb vagy ingerlőbb nő látására mindjárt a válásra gondol és legalább gondolatban s kívánsággal könnyen és könnyelműen házasságtörést követhet el.

Tapasztalhattuk, hogy némely fa a fagynak első érintésére elveszti szépségét, levelei elfonnyadnak és tépetten várják az északi szelet, amely sárba vagy mocsárba veti azokat. Hiába süt rá a nap, a halott levélbe már nem tud új életet sugározni.

Ilyen a legtöbb vallástalan férj is. Legelső nagyobb kísértés elszáríthatja, elhervaszthatja, megfagyaszthatja a hitvese iránt érzett szeretetét. Micsoda pusztítást, romlást, züllést, esküszegést, hűtlenséget, házasságtörést okozhat a vallástalan emberben akár saját magának gyarlósága, akár egy, a hitvesnél talán szebb vagy csinosabb, de ezerszerre érzéstelenebb,

ördögi lelkű nő, egy kokott, egy huszadrangú színésznő, táncosnő, írógépelő vagy háztartási alkalmazott. A vallástalan férfi képes otthagyni áldott lelkű, jóságos s hűséges feleségét, gyermekeit; otthonát; képes szegre akasztani hegedűjét, lantját, vagyonát, becsületét és a napfényt felcserélni a bűn, az érzékiség, a szenvedély penészflórás árnyékával. A vallástalan férj képes a felesége részéről ért vagy vélt apró kis sértésért is örömmel, szinte kéjes élvezettel bosszút forralni és bosszúját kitölteni.

Már a kereszténység kezdetén Szent Júliát szülei vallástalan, hitetlen pogányhoz akarták feleségül adni. Júlia élénken tiltakozva mondotta: „Hogyan tehetném kezemet olyan kézbe, amely soha nem kulcsolódott imádságra? Hogyan hajthatnám fejemet oly kebelre, amelyben nincs hely Isten számára? Hogyan alapíthatnék családot, amelyben nem élhetne közöttünk Krisztus?” A Szentírás is óv minket: „Ne húzzatok egy igát a hitetlenekkel!” (II Kor. 6, 14.)

Viszont ismeretes az egyszerű plébános számfejtése. Megjelent nála egy leány és jelentti, hogy kérője akadt a szomszéd vármegyéből.

— És micsoda ember az? — kérdi a lelkipásztor.

— Szép szál legény.

A plébános zérust rajzolt a papírára.

— Okos is.

A plébános második zérust biggyeszt az első mellé.

— Van száz hold földje is.

Jön az előbbiekhez újra egy zérus.

— Van gazda-oklevele is.

Újabb zérus és így ment mégegyszer.

— Ejnye, csaknem elfeledtem: nagyon vallásos, buzgó katolikus is, a vásár- és ünnep-napi szentmisét soha el nem mulasztaná.

A plébános erre a hat zérus elé egyest írt, jelezve ezzel, hogy igaz vallásosság nélkül a többi jótulajdonság semmit vagy alig ér valamit, míg mély és gyakorlati vallásossággal együtt nagy kinccsel ér fel.

— Menj hozzá lelkem, — mondta a leánynak — mert nézzed csak, vőlegényed egy milliót ér!

Ezért rendkívül fontos érdeke minden nőnek, hogy vőlegénye és férje vallásos férfi legyen!

8. FEJEZET

VALLÁSOS-E?

Ha szükségesnek tartom, hogy kérőm vallásos legyen, hogyan győződjem meg róla, hogy valóban az-e?

Vallásos, ha tisztelettel beszél vallásos dolgokról, ha szívesen is szól és társalog Istentől, lélekről, Egyházzal.

Vallásos, ha el-eljár templomba; ha legalább évenként egyszer meggyónik és megáldozik.

Vallásos, ha szobájában látjuk a feszületet vagy valamely vallásos képet, mégpedig lehetőleg a főhelyen.

Vallásos, ha gondot fordít arra, hogy pénteken ne egyék húst.¹

Vallásos, ha látjuk, hogy ért a vallásos dolgokhoz.

Vége nagyon jó jel és igazi, gyakorlati vallásosságot igazol, ha kimondottan katolikus szellemű napilapot vagy folyóiratot járát és olvas és ha könyvtárában ilyen irányú könyvek is találhatók.

Ellenben a vallásosság hiányára mutat, ha láthatóan és érezhetően nem szívleli a vallás tárgyú beszédet; ha beszél ugyan ilyesmiről, de tiszteletlenül, bántóan, sértően, egyoldalúan, rosszakaratúan; ha gyakran és csúnyán káromkodik, ha feléje sem néz templomnak, fittyet hány gyónásnak, áldozásnak és ha kimondottan vallás- vagy keresztényellenes ujságokat, folyóiratokat, könyveket kedvel, vásárol, olvas és tanulmányoz.

A vallástalan vagy kevésbé vallásos kőröket beszéljük rá, kérjük meg őket vagy velük

¹ Háború idején (nagypéntek kivételével) pénteken szabad húst fogyasztani.

való házasságunk feltételéül szabjuk meg, hogy végezzenek legalább háromnapos zárt lelki gyakorlatot¹ vagy olvassanak vallásra nevelő, hitet erősítő, ú. n. hitvédelmi műveket.² Ha kérőnk valóban szeret minket, kedvünkért és kérésünkre mindezt szívesen megteszi.

9. FEJEZET

NÉHÁNY KEDVEZŐTLEN JEL

Kérőnk jellemének és természetének, hibáinak és rossz oldalainak könnyebb felismerése végett közlünk néhány kedvezőtlen jelet, amelyek néha mély bepillantást engednek a férfi lelkiismeretébe és amelyből hasznos, óvó és intő következményeket vonhatunk le.

Röppant kedvezőtlen jel, ha a kérő *káros szenvedélyeknek* hódol, mint amilyen az alkoholszenvedély, kártyaszenvedély vagy bizo-

¹ Nagyon ajánlható e célra a budapesti „Manréza” nevű lelkigyakorlatos ház, amely nagyon szerény díjazás ellenében 3 napon át kitűnő lelki és testi táplálékkal látja el mindig szeretve fogadott vendégeit. Címe: Budapest, XII., Labanc-út 57. Tessék prospektust kérni.

² Ilyen könyvet szívesen ajánlanak a katolikus könyvkereskedők, a lelkipásztor, bármely katolikus pap. Jelen könyv szerzőjének művei közül ajánlom: „Katolikus hitvallás” és „Kicsoda Krisztus?” c. kétkötetes művét. Lásd e könyv végén.

nyos kábítószerekkel való visszaélés (morfium, kokain stb.).

Óvakodjunk attól a kérőtől, aki már kora délelőtt vagy éppen éhgyomorral rendszeresen kedveli, megkívánja és élvezzi az alkoholos italt (pálinka, likőr, bor, sör). A szerencsejátékok közül főképp a szenvedélyes és nagyban játszó (hazárd) kártyástól óvakodjunk. „A szenvedélyes kártyástól minden kitelik.”

A morfium, kokain stb. élvezői előbb-utóbb elmebajba esnek.

Ugyancsak rendkívül kedvezőtlen jel a könnyelmű és az illető vagyoni helyzetéhez viszonyítva nagyobb adóssága, részletekre való túlságos terjedelmű vásárlása, a takarékos-ság-nak teljes hiánya.

Kedvezőtlen jel a kérő részéről a feltűnő állatkínzás. A gyilkosok előéletét tanulmányozták. Rájöttek, hogy csaknem mind egyúttal állatkínzó is volt.

Rendkívül rossz jel, ha a kérő hitetlen, teljesen vallástalan, vallásgúnyoló, ellenszenvet érez és mutat egyházi személyek (püspök, pap, szerzetes, szerzetesnő) vagy az egyházi intézmények iránt.

Rossz jel, ha a kérő állandóan és durván káromkodik. Káromkodó emberen soha sincs Isten áldása. A káromkodást esernyőhöz szoktam hasonlítani. Az esernyő feltartja az ég esőjét, a káromkodás pedig az ég áldását.

Ne igen menjünk feleségül elvált férfihoz. De semmi körülmények között sem abban az esetben, ha őt még köti a házassági kötelék és vele nem tudnánk érvényes, szentségi házasságot kötni.

Néha ok a húzódozásra az „egykés fiú” is mint kérő. Nem én mondom, hanem dr. Stekel Vilmos, a bécsi egyetem volt orvos-tanára, idegszakorvos és író: „Az egygyermekes családoktól származó gyermekek nagy százalékban esnek áldozatul a mai időkre oly jellemző lelki megbetegedéseknek. Az egyetlen, többnyire elkényeztetett gyermekek boldogtalanok lesznek és ha megnősülnek, többnyire boldogtalan házaseletet folytatnak.” A magam részéről mégsem merném ezt a kemény ítéletet általánosítani.

Ellenben igenis, nagy okunk van félni az elkényeztetett és a kényelemben felhízalt, túl igényes, az önuralmat nem ismerő, még kevésbé gyakorolni tudó udvarlótól, akár a családnak egyetlen fia, akár nem. Az ilyenfajta férfiakból lesznek a „kilengők”, a tévútra csábíthatók, a hűtlenek, a megbízhatatlanok és kiszámíthatatlanok.

Rossz jel, ha meggyőződünk arról, hogy a kérő szerelem és vonзалom nélkül, csupán anyagi érdekből vagy előnyösebb jövő elérése végett kéri meg kezünket.

Rossz jel, ha az udvarló *szerénytelenül*

visszaél a leány szüleinek vendégszeretetével. Akad olyan csirkefogó, aki évekig fogyasztja a leány szüleinek kosztját és e mellett évekig áztatja, kínozza, gyötri és a házassági határidő folytonos kitolásával teljes bizonytalanságban hagyja „menyasszonyát”, míg végre felfedez egy másik leányos házat, ahol még jobb, ízletesebb és kiadósabb potyakoszthoz juthat. Ilyenkor azután keres valami összeveszési ürügyet, hogy az előbbi helyről tovább állhasson.

Az udvarló vagy kérő, aki értékesebb ajándékot elfogad az udvarolt leánytól, nem nagy jellem, de aki tőle végső szükség nélkül és hozzá többízben pénzt kér, csikar ki és fogad el, minden esetben veszedelmes, megbízhatatlan jellem. De legtöbbször szélhámos, csaló, házasságszédelgő.

Legyünk óvatosak a nagyhangú, nagyszájú, tűzijátékos, rakétás frázisokat puffogtató, folyton a leány kezét csókolgató, napjában százszor szerelmére esküdöző udvarlóval szemben!

A legáradozóbb, legenyelgőbb, legmézeesebb és legémelygősebb udvarlók közül válnak néha a legridegebb, a legérzéketlenebb, legvadabb férjek, a kiállhatatlan és rosszkedvű fickók.

Henry Mackenzie mondja "The man of feeling" c. híres művében egy ilyen udvarlóról: "He now expressed himself in such ardent

terms, that prudence might have suspected their sincerity. His expressions were too warm to be sincere." (74. old.) Magyarul: „Oly izzó kifejezésekkel élt, hogy az okosság gyanússá tette őszinteségét. Nyilatkozatai túl melegek voltak ahhoz, hogy őszinték lehettek volna.”

A feltűnően öltözködő, gigerliskedő, piperkőc férfi rendesen üres lelket takar. Aki nem komolyan öltözködik, azt ne vegyük komolyan!

Rendkívül óvom a nőket, hogy saját maguk keressenek ujsághirdetés útján vőlegényt. Az ilyen nő hirdetett portékává süllyeszti le magát. A férfi pedig mindjárt gondolja magában: Szép nő lehet, aki csak így úton gondolja el a férjfogás lehetőségét.

Méginkább óvom a hölgyeket az ujságok apróhirdetéseiben férj-jelöltül felkínálkozó férfiaktól.

Ezek egyrészének esze ágában sincs nősülni, csak kalandra vadásznak. Másik része kimondottan csaló. A jelentkező nők közül a hirdető kiválaszt egyeseket, akiknek pénzére, kölcsönére, ingyen-szerelmére vagy mind a háromra vágyik.

A hirdetők harmadik csoportja őszintén óhajtja a házasságot, de gondoljuk, hogy nem a legeszményibb férfiak szoktak apróhirdetés útján feleséget keresni.

Éppígy óvom a nőket a házasságközvetítő „üzletektől”. Akadhat olyan házasságközvetítő,

aki különböző fogásokkal és trükkökkel alaposan megtéveszti, behálózza, pénzbelileg pedig kiuzsorázza a becsületes szándékú, de hiszékeny, naív „ügyfelét”.

Természetes, hogy még a komoly szándékú udvarló is a menyasszonyjelöltben elsősorban a nőt kívánja. De kedvezőtlen és rossz jel, ha rádöbbenünk, hogy az udvarló *egyedül csak* a nemiséget keresi bennünk, nem pedig *együtt* az eszményi feleséget, a minta-anyát, a jó háziasszonyt, a komoly és sírig tartó sors- és élettársat. Óvakodjunk az ilyen férfiaktól.

De miről lehet felismerni az udvarlóban azt, hogy nem szerelemből és még csak nem is valamely tiszteletreméltó érdekből akar férjünk lenni, pl. az özvegy férfi, hogy gyermekei számára anyát szerezzen, az üzletember, hogy megbízható segítőtársat keressen stb., hanem aki kizárólag csak nemi kihasználásra pályázik, szexuális jellegű ingyen szórakozásra vágyik és aki nem házasságot kíván, hanem nemi viszonyt.

Az ilyen nemi útonállót megismerhetjük arról, hogy mindjárt heves udvarlással és szexuális célzásokkal kezdi, bizonyos hűrcakat kezd pengetni, modorában bizalmaskodóan fesztelen, oly beszéd tárgyakra akarja terelni a szót és oly módon, ami pirulásra készíti a nőt. Nem érzi jól magát az udvarolt leány családjá körében, sőt azt kerüli vagy éppen vonakodik

és húzódozik megismerni a családját. Ellenben a leánynak türelmetlenül négyszemközti találkát ajánl. Lehetőleg a sötétben, rejtett helyen. Ajándéku virág, cukorka helyett vagy mellé pikáns regényt hoz vagy küld.

Lehetséges, hogy még a legkomolyabb szándékú és legtisztességesebb udvarló is egyszerű, kivételesen elveszti fejét és a csillapíthatatlan várakozás feszült állapotában talán itt-ott nem helyénvaló szót ejt ki, célzást tesz vagy mozdulatot enged meg magának, de már a második alkalommal meglátszik rajta a megbánás, a nagyobb tartózkodás vagy őszintén meg is vallja hibáját.

„Vedd azt divatnak s játszi vér gyanánt;

Vedd ibolyának az ifjú tavasztól

— Korán nyílt, elhull, kedves, de mulékony

Illatja, színe pillanatnyi élv —

Ne többnek.”

(Shakespeare: Hamlet, I. felv. 3. jel.)

Óvakodjunk olyan udvarlótól, aki már előre hangoztatja, sőt követeli, hogy a házasságban ne legyen gyermek.

Óvakodjunk attól a férfitől, aki már udvarló vagy vőlegény korában ok nélkül erős és heves féltékenységi jeleneteket idéz elő. Forel szerint a betegesen féltékeny férjnél még a hűtlen is jobb, mert utóbbi megjavulhat, a károsan féltékeny soha.

Ne menjünk feleségül oly férfihoz, akit ki-
mondottan nem a szíve szerelme, még csak nem
is valami más tiszteletreméltó cél vezet hoz-
zánk, hanem aki csupán csak kiejtett, kicsú-
szott szava, ígérete, „becsülete” miatt akar
minket „elvenni”. Jaj az ilyen asszonynak!

Ne áltassuk magunkat azzal, hogy az em-
lített jellegű férfiakkal majd csak összeszokunk
vagy hogy őket majd megjavítjuk. Lehet, hogy
a leggonoszabb ember is tökéletesen megtér,
de vajmi kivételes ritkaság, hogy a férjét a
felesége javítsa meg.

10. FEJEZET

VISZONT

Az előbbi fejezetben közölt és óvásra kész-
tető körülményekkel ellentétben nem kell és
nem szabad kedvezőtlen, rossz, elijesztő vagy
kijózanító jelnek, körülménynek vagy házas-
ságot akadályozó komoly hibának tekinteni a
következőket:

1. Ha a kérő hibás testű, pl. félszemű, fél-
karú, hibás járású, himlőhelyes arcú. Sőt a
tapasztalat szerint az ilyenek gyakran annál
jobban értékelik feleségüket.

2. Ha a nő több nyelvet beszél, a vőlegény
csak magyarul tud. Utóbbi annál jobban fogja

becsülni és bámulni hitvesét képességtöbblete miatt.

3. Ha a kérő erős dohányos. A feleség néhány hét múlva úgy megszokja a dohányfüstöt és szagot, hogy szinte hiányát fogja érezni, ha férje hosszabb időre távozik hazulról.

4. Ha a kérő szereti az állatokat, pl. kutyát, madarat stb.

5. Nem kedvezőtlen jel, ha az udvarló, bár okos, művelt férfi, de nem ért a hízeltetéshez, a nagy bókokhoz és túlságos udvariaskodáshoz.

6. Nem kedvezőtlen jel, ha a kérő *bizonyos társaságokban hallgatólag*. Sőt jó jel, ha szinte megveti az üres, tartalom nélküli, haszontalan tereferéléseket és fecsegéseket.

7. Nem rossz jel, ha az udvarló nem vagy alig szól szerelemről, nem szaval szíve érzéséről, ellenben minden más körülmény erre vall, pl. feltűnően keresi az illető nő társaságát, szívesen van vele és szavánál többet mond gyakori látogatása, felgyúlt arca, kinyílt, ragyogó, bámuló szeme, gyengéden simogató tekintete, furcsa zavara stb.

„Lábaidnál

Sohasem fogsz látni, míg ezt áhítod.
Nem mintha félnék, hogy eltaszítanál,
De mert hogy ezt tedd, lenne rá okod.
Mert ki szerelmet térden csúszva kér,
Szerelmet az nem érdemel soha.

Én meg se mondom néked, hogy szeretlek,
Mert tudnod kell, ha lángját érzed:
S ha igazán szeretsz, nem mondhatod meg
Jobban te sem, mint ahogy megteszed."

(Ábrányi Kornél: A nő szíve.)

8. Nem rossz, sőt néha jó jel, ha az udvarló vagy kérő fukarkodik a külső figyelmeségekkel, pl. soha vagy csak nagyritkán állít be virággal. Sok és hozzá nemesislelkű, komoly, tartalmas, okos, tudós embernek nincs érzéke ilyen figyelmességek iránt.

Mi több, éppen az átlagon és sablonokon felül álló férfiak között számos akad, aki a lényegre fekteti a súlyt és ostobaságnak, üres formaságnak tartja, hogy 2—3 napig tartó virág révén juttassa kifejezésre állandó érzelmeit. Az ilyesmit felesleges, szokványos érthetetlenségnek, tartalmatlan külsőségnek minősíti.

9. Hasonlóképen nem rossz, sőt jó jel, ha a kérő az ajándékokban is szorosan ragaszkodik saját erszényének tartalmához. Ez bölcs józan-ságra, takarékosagra és előrelátásra vall.

10. Nem rossz, sőt kedvező jel, ha a kérő anyagi gondokat emleget, őszintén megvallja, hogy a szüleit is ő tartja és aggasztja a kettejük jövőendő sorsa.

11. Ne féljünk olyan férj-jelölttől, aki falura vágyódik, vonakodik városban vagy a fővárosban letelepedni. Ez inkább a legtöbb

esetben az egészségesebb, tisztább, józanabb, természetesebb életfelfogásnak a tanúsága.

A város szép és ragyogó, de ez a ragyogás ne csábítson. Pompás palotái magasabbak, mint a falusi házak. De a magas épületek hosszú árnyékot vetnek és ezekben az árnyékokban sokszor ott lappang a romlás és a bűn.

12. És végre megismételjük, amiről fentebb már szoltunk: Ne ijessze meg a nőt, ne vegye el kedvét egyetlen menyasszonynak sem a csaknem mindig elmaradhatatlan névtelen leveleknek aljas rágalma, szennye, piszka.

Egy megtörtént eset: Egy tisztviselő komoly szándékkal udvarolt egy leánynak. Közel voltak az eljegyzéshez. Egy napon a leány rendkívül goromba, sértő írógépes levelet kapott a tisztviselőtől, legalábbis így hitte. Erre a leány büszke önérzetében nem is válaszolt a férfi levelére, hanem édesapjának a tanácsára a bírósághoz akart fordulni — becsületsértésért.

Szerencsére a tisztviselő még aznap látogatást tett a leánynál. Égre-földre erősítette, hogy a levelet nem ő írta. És valóban kitűnt, hogy azt egy leány írta, a tisztviselőnek hivatali társnője, aki szerelmes volt a tisztviselőbe és annak írógépén írta a levelet, hogy valószínűsítse az udvarló férfi azonosságát és szakítást létesítsen közte és menyasszonyjelöltje között.

Szabály: Ha a nő rágalmazó vagy befeke-

titő névtelen levelet kap udvarlója, kérője vagy vőlegénye ellen, ezt mindenegyes esetben azonnal közölje vele, hogy ez védekezhessék és megállapíthassa a vád tarthatatlanságát és esetleg leleplezhesse az alattomos rágalmazót.

11. FEJEZET

CSAK SZENTSÉGI HÁZASSÁGKÖTÉST!

Kedves nővér! Ha adsz valamit Isten szent szavára és legfelségesebb akaratára; ha adsz valamit lelked üdvösségére és örök sorsodra; ha adsz valamit az égi áldásra, családod érdekére és boldogságára, olyan férfinak nyujtsd kezedet, akivel katolikus templomban, szentségi házasságot köthetsz.

Ezért óva intelek, ne is ismerkedjél meg közelebbről, ne szórakozzál, ne kacérkodjál olyan férfival, akinél veled szemben házassági akadályt látsz fennforogni.

Egy meggondolatlan farsangnak egész életre szóló nagybőjt, sőt örök kárhozat lehet a vége.

Kerüld az ilyen férfival való szorosabb ismeretséget. Másként szórakozás közben könnyen megszeretheted őt, a szeretetből szenvedély lesz, ez pedig meggondolatlanná és a ballépés minden veszedelmével szemben vakká és vakmerően elszánttá tehet.

Halljad XI. Pius pápának ide vonatkozó apostoli szavát, amelyet „Casti Connubii” kezdetű és a keresztény házasságról szóló, 1930 december 31-én kiadott apostoli körleveléből veszünk:

„A tiszta házasságnak nagy méltósága leginkább abból ismerhető fel, hogy az Úr Jézus a házasságot valódi és nagy (Ef. 5, 32.) szentség rangjára emelte és éppen ezért annak szabályozását és gondozását teljesen az ő Jegyesére, az Egyházra bízta.”

„Hogy a házasságnak üdvös gyümölcsei valóban jelentkezzenek, az embereknek minden gondolatukat és cselekvésüket Krisztusnak hamisítatlan törvényéhez kell alkalmazniok, amelyből önmaguknak és családjuknak boldogságát és békéjét meríthetik.”

„A házasság alapítása és megújítása nem emberi mű, hanem isteni. Ezért az idevágó törvények semmiféle emberi önkénynek, még a házasfelek ellenkező megegyezésének sem rendelhetők alá. Ez a Szentírás tanítása (Gen. 1, 27, 28; 2, 22—23; Mt. 19, 3. stb., Ef. 5, 23. stb.), ez az Egyház állandó és általános hagyománya, ez a trienti szent zsinatnak ünnepies végzése.”

„A házasságban a lelkek kapcsolódnak és egybefonódnak, mégpedig előbb és szorosabban, mint a testek, nem az érzékek és érzelmek múló hajlandósága, hanem az akaratok megfontolt és erős eltökélése alapján.”

„A házassági szerződéseknek ez az egészen sajátos és egyedülálló természete élesen megkülönbözteti azt az állatoknak a vak ösztönök vonzása folytán történő egyesülésétől, melyben értelem és akarat nem játszik szerepet, valamint az emberek kóbor egybekelésétől, amelyeknél hiányzik az akaratok igaz és becsületes kapcsolódása és a családi együttélésnek minden joga.”

„A házasság szentségi jellege magasabb előnyöket is tartalmaz, amelyeket már maga a szentség neve eléggé jelez.”

„Krisztus Urunk azáltal, hogy híveinek házasságát az újszövetség igazi és valódi szentségének rangjára emelte, azt igazán annak a különös lelki kegyelemnek a jelévé és forrásává tette, amellyel a természetes szeretetet nagyobb tökéletességre emeli, az elválaszthatatlan egységet megerősíti és a házastársakat megszenteli.”

„Ez a szentség mindazokban, akik működése ellen akadályokat nem gördítenek, megnöveli a természetfölötti életnek állandó forrását, a megszentelő kegyelmet s azonfelül még különleges ajándékokat, lelki készséget, kegyelmi csírákat ad, felfokozza és tökéletesíti a természetes erőket, hogy a hitvesek ne csupán értelemmel felértsék, hanem átérezzék, szilárd elhatározással és megfontolt akarattal megbecsüljék és betöltsék mindazt, ami a

házasállapothoz, ennek céljához és kötelességeihez hozzátartozik. Végül jogot biztosít nekik, hogy a segítő kegyelmet mindannyiszor elnyerjék, valahányszor állapotbeli kötelességeik betöltéséhez arra szükségük van."

A pápa Őszentsége, Krisztus földi helytartója által említett égi áldásoktól és kegyelmektől megfosztják magukat, állandó bűnös és súlyosan vétkes állapotba döntenek magukat azok a katolikus hívek, akik Isten szemében és az Egyház törvényei értelmében érvénytelen házasságot kötnek egymással, vagyis nem katolikus módon, nem szentségi jelleggel kötnek házasságot.

Még földi, ideiglenes szempontból is minő óriási különbség van egyrészt az Egyház elítélte törvénytelen szeretkezés, összeállás, érvénytelen egybekelés, másrészt az Isten s Egyház áldásával gazdagított szentségi házasságkötés között!

Az emberi vonzalom, szeretet és szerelem, ha mégoly nagy és heves is, magában véve mégis ingatag, a hangulatok és érzéki vonzalmak változásaival csökkenhet, megfogyatkozhat, elhamvadhat, sőt undorra és gyűlöletté is fajulhat. Főkép ott mond gyakran és könnyen csődöt, ahol az együttlét áldozattal és önmegtagadással jár.

Ez a magában véve gyarló, ingatag, természetes szeretet a házasság szentségében látha-

tatlanul és titokzatos módon megnemesül, átalakul és állandó jellegűvé lesz, mintegy átvődik kegyelmekkel. Ezért nevezte Szent Pál apostol a keresztény, szentségi házasságot „nagy titoknak”. (Ef. 5, 32.)

Miként a szentmisében a földi kenyér az angyalok kenyerévé változik, a keresztségben az ember fia egyúttal Isten fiává magasztosul, úgy a házasság szentségében a jegyesek szeretete krisztusivá nemesül, azaz a házastársak megnyerik a kegyelmet és képességet, hogy egymást halálig, áldozatosan és a testi vágyakon felül, lelki tulajdonságaikért is szeressék. A szentségi házasságban szinte maga a jó Isten fogja meg a házasfelek kezét, és ha továbbra is méltók a kegyelemre, Ő maga vezeti őket áldva, segítve, óvva további útjukon.

Ezért Isten ellen, önmaga, házassága ellen, házaseletük boldogsága és leendő gyermekei ellen vétkezik súlyosan és jóvátehetetlenül az a katolikus, aki nem szentségi módon, nem a katolikus Egyház színe előtt, tehát Isten és az Egyház szemében érvénytelenül köt frigyet jegyesével.

12. FEJEZET

A VEGYESHÁZASSÁG

Vegyesházasságnak nevezzük azt a házasságot, amelyet katolikus egyén nemkatolikus kereszténnyel köt.

Nemkatolikus keresztény az olyan másvallású, akit ugyan érvényesen megkereszteltek, de nem a katolikus Egyház tagja. Ilyen pl. az ágost. evangélikus (lutheránus), a református (kálvinista), unitárius, baptista, nazarénus, anglikán, a görögkeleti vallású¹ stb.

Az Egyház nem szereti a vegyesházasságot, mert

a) a vallás különfélesége akadályozza a szükséges lelki egységet, hiszen a házastársak a legszentebb dolgokban nem értik meg egymást.

b) Mind a szülők, mind a gyermekek között vallási surlódásokra ad alkalmat. Pl. vásárnap az egyik fél ebbe, a másik abba a templomba megy, pénteken az egyik húst eszik, a másiknak ez tilos, az egyik Mária-tisztelő, a másik ezt babonának tartja, az egyik imádkozik

¹ Nem tévesztendő össze a görög szertartású római kat. vallásúakkal, röviden görög katolikusokkal, akiknek hite, vallása teljesen azonos a róm. katolikusokéval, csak a külső szertartásokban és ezek nyelvében különböznek tőlük.

elhúnyt övéiért, a másik ezt feleslegesnek minősíti stb.

c) A nemkatolikus fél saját lelkiismerete szerint a maga részéről fölbonthatja a házasságot, míg a katolikus felet köti a lelki kötelék.

XI. Pius pápa a „Casti Connubii” kezdetű a keresztény házasságról szóló híres apostoli körlevelében így óv a vegyesházasságtól:

„Nagyot vétenek, akik vakmerően vegyesházasságot kötnek, amitől az Egyház anyai szeretete és féltő gondja súlyos okból óvja övéit, amire számtalan a bizonyíték, de valamennyit összefoglalja az egyházi törvénykönyvnek következő szakasza: Az Egyház mindenütt teljes szigorúsággal tiltja a házasságkötést két olyan megkeresztelt személy között, akiknek egyike katolikus, másika eretnek vagy szakadár. Ha fennforog a katolikus házastárs és a gyermek lelki romlásának veszélye, akkor a házasságot maga az isteni törvény is tiltja.” (1060. kánon.)

„Hogyha az Egyház néha — a korviszonyok, tárgyi és személyi okok miatt — a szigorú tilalom alól a felmentést nem tagadja meg (mindíg az isteni jog sérelme nélkül és a gyermekek lelki romlása ellen kellő biztosítékok kikötésével), mégis igen nehezen sikerülhet, hogy a katolikus házaspár az ilyen házasságból lelki kárt ne szenvedjen.”

„Belőle származik gyakran az utódoknak a vallástól való gyászos elpártolása vagy leg-

alábbis a meredek lecsúszás a vallás elhanyagolásába vagy az ú. n. vallási közönyösségbe, amely a hitetlenséghez és vallástalansághoz nagyon közel áll. Azután a vegyesházasságokban sokkal nehezebben létesül a lelkek élő közösége.”

„Igenis, könnyen hiányzik majd a lelkek szorosabb összhangja, amely a keresztény házasság anyajegye, dísze és ékessége. Mert elszakadni vagy gyengülni szokott a lelkek köteléke ott, ahol a végső és legmagasabb dolgokban, amelyek szentek az ember szemében, a vallásos igazságokban és érzésekben különböző a felfogás. Féltő tehát, hogy a házastársak közt ellankad a szeretet, meginog a családi béke és boldogság, amely leginkább a lelki egységnek gyümölcse.”

Mily szörnyű tudat, hogy azok, akiket szeretünk (férjünk, gyermekünk), nem azt a hitet vallják és követik, amely meggyőződésünk szerint az egyedüli igaz hit...

Gondos szülők gyakran aggodalmaskodnak, hogy a leányuk csak valahogy rangon alul ne házasodjék (mésalliance-ot ne kössön), de nem sokkal veszedelmesebb-e a lelki mésalliance, amikor két lélek, két hit, két vallás, két világnézet között tátong soha át nem hidalható távolság?

És a szülőknél is jobban megérzik a gyer-

mekek a lelki repedéseket, légköri feszültségeket, szakadékokat, eltéréseket.

A számadatok (statisztika) bizonyítják, hogy a vegyesházasságok révén több hívőt veszít az Egyház napjainkban, mint veszített a 16. században Luther fellépésekor.

Ugyancsak a számadatok mutatják, hogy a vegyesházasságoknál a válások száma hat-szor nagyobb, mint a tiszta katolikus házasságoknál, ami eléggé mutatja a vegyesházasságok gyakori boldogtalanságát.

13. FEJEZET

HA MÉGIS

Ha mégis annyira erőt venne rajtunk a földi érdek és mulandó vágy, hogy az Egyház óhaja, a saját és családunk érdeke ellen vegyesházasságra szánnánk el magunkat, legalább mentsük meg a menthetőt és kövessünk el mindent, hogy mégis csak szentségi, vagyis Isten, Egyház és lelkiismeretünk előtt érvényes házasságot köthessünk a nemkatolikus férfival.

Ennek feltételei a következők:

a) Igéret és biztosíték, hogy a katolikus fél szabadon gyakorolhassa vallását.

b) Államilag is érvényes, írásos kötelezettség és biztosíték (ú. n. reverzális) arra vonat-

kozóan, hogy a házasságból születendő mindkét nembeli gyermekeket a katolikus vallásban fogják nevelni

Mert aki gyermekét hamis hitben engedi nevelni, szörnyű bűnt követ el annak lelke s örök üdvössége ellen, amelyet később következményeiben alig tehet jóvá.

Azt a nyilatkozatot (reverzálist), hogy a jegyesek valamennyi születendő gyermeküket a katolikus vallásban akarják nevelni, a szentségi házasságot megelőző polgári kötés előtt, közokiratba kell foglalni, mégpedig a következő hatósági személyek egyikénél: polgármester, járási főjegyző, járásbíró vagy közigyző. A polgári kötés után a születendő gyermekek vallására vonatkozó megegyezés érvénytelen.

c) A házasságot a katolikus Egyház színe előtt kössék meg, előtte és utána mellőzzék a nemkatolikus esketési szertartást.

d) Fenti feltételek és megfelelő fontos, nyomós ok mellett az Egyház felmentést ad a vegyesházassági akadály alól.¹

Ezeztől a feltételektől még halálos veszelem esetén sem lehet felmentést kapni, amint

¹ Azok a katolikusok, akik az a—c alatt jelzett feltételek mellett és a katolikus Egyház színe előtt, de felmentés nélkül merészelnek vegyesházasságot kötni, érvényes házasságra lépnek, de tiltott és büntetendő cselekményt követnek el.

ezt az Egyházi Törvénykönyv 1043. kánonja mondja. És nem lehet olyankor sem, amikor egészen bizonyos (pl. a házasulók kora miatt), hogy a házasságból nem fog gyermek származni.

Aki az említett feltételek nélkül köt vegyesházasságot, súlyos bünt követ el és a kiközösítés büntetését vonja maga után. Az így kiközösített ki van zárva a szentségek vételétől, tehát nem gyónhat, nem áldozhat, kereszts bérmaszülő nem lehet stb.

Az ilyen felek egybekelése Isten előtt nem házasság, tehát az illetők Isten előtt bűnös viszonyban és állandó súlyos bűnben élnek.

14. FEJEZET

A GYÁSZOS KÖVETKEZMÉNYEK

A nők általában vallásosabbak, mint a férfiak, hithűbbek, a vallás ügyéhez ragaszkodóbbak, a szent tisztaság terén érzékenyebbek, szemérmetesebbek, tartózkodóbbak, ellenállóbbak, finomabb lelkűek. Csak egy pontban rendkívül gyengék, gyarlók, esendők, könnyen eltéríthetők, józanságukat elveszítőek: ha a házasságukról van szó.

A házassággal kapcsolatban a nők közül többen esnek el és hullanak le az Isten kegyelméből, mint ősszel a legyek.

Ha ama, mindenesetre nehéz kérdés és kísértés elé kerülnek, hogy „jó parti”, előkelő házasság, szerelmi kötelék, de Isten előtt érvénytelen házasságot kössenek-e vagy Istenhez hűségesen nemet mondjanak-e, bizony nagyon féltő, hogy félredobják a hitet, a vallást, lelkiismeretük intését és inkább a „jó partit” választják a vele járó állandó bűnnel, vétkezéssel, Istentől való elfordulással, Egyházzal való szakítással és lelkiismeretüknek súlyos megterhelésével.

Hány vallásos, sőt mindennapos áldozó és kongreganista leány bukik el, ha egy alkalmasnak vélt férfi az egyházi házasság lehetősége nélkül megkéri kezét! És hány leány akad, aki az iskolában hittanból jelest kapott, az életben pedig elégtelent. Lelkileg elbódulnak, elszédülnek, megrészegülnek, mint a legyek a légyfogó arzénos édességétől és odaragadnak az ördög legsikerültebb csapdájára.

A szerelem hevében, az érzékiség mohóságában, az érdek kísértésében, a kiszínezett jövő mámorosító reményében könnyű magát túltenni Isten, Egyház és lelkiismeret előtt az érvénytelen házasság és bűnös viszony szörnyű lelki, sőt testi és földi, ideiglenes és örök következményein.

De Isten törvényeinek megvetése, lábbal tiprása, semmibe vevése nem marad végzetes következmények nélkül!

Az Isten törvényét kijátszani nem lehet. Miben különbözik a zene a zenebonától? Abban, hogy az előbbi a zene *törvényeihez* alkalmazkodik, az utóbbi nem. Egy többemeletes, hatalmas nagy palotában miért érzed magadat biztonságban a felől, hogy a felsőbb emeletek súlya nem szakad rád? Azért, mert az illető épületet az építkezés törvényei szerint emelték. Ha e törvényeket kijátszották volna, minden pillanatban összedúlással fenyegethetne az épület.

Miben különbözik a mélyvízben úszni tudónak játéka, sportja, élvezete, ugyanabba a mélyvízbe pottyánó, de úszni nem tudó embernek életveszélyes vergődésétől? Abban, hogy az úszó a víz törvényeinek megfelelő mozgulatokkal fenn tudja magát tartani a felszínen, a másik meg nem alkalmazkodik a víz törvényéhez és ezért a víz halálveszedelemmel, megfullasztással hat vissza.

És aki Isten törvényét akarja kijátszani, semmibe venni vagy vele dacolni, az a legszörnyűbb és legfélelmesebb következményekre számítsa.

Isten malmai lassan őrlnek, de biztosan, kerekei pedig kegyetlenül csikorognak. És Isten nem ver bottal, hanem már e földi életben általunk nem sejtett lelki kínokkal, lelki furdalással, lelki mardosással és kínzó önvádakkal.

Hány, még hozzá vallásos fiatalember és fiatal leány lett Júdássá azért, mert oly házasságot kötött, amely Isten, Egyház és lelkiismeretük előtt érvénytelen és bűnös viszonyt jelent. Ezzel aztán mintegy elrekeszték saját maguk előtt lelkiismeretük nyugalmanak és örök boldogságuknak kapuját. Bezárult! Azt többé megnyitni, újra feltárni gyakorlatilag alig is lehetséges. A háttérbe szorított mennyei Atya a legritkább esetben adja meg ehhez a szükséges kegyelmet, módot és segítséget.

A felek, mint már említettük, többé nem gyónhatnak, nem áldozhatnak, gyermeküket kiszolgáltatják más vallásnak, vallás dolgában közömbösek lesznek, az Egyház büntetése miatt haragusznak, neheztelnek, néha dúlnak-fúlnak Egyházra, papságra, katolicizmusra; megtagadják, szidják, rágalmazzák Isten földi jegyesét, ahogyan Szent Pál apostol mondja: „A tisztának minden tiszta, de a beszenyvezetteknek s hitetleneknek semmi sem tiszta, mert beszenyvezett az elméjük is, a lelkiismeretük is.” (Tit. 1, 15.) A lelkükben levő robbanó és rothadó anyagok következtében azután egyre süllyednek, talán egészen a hitelenségig, a hitbeli megátalkodottságig.

Igen ám, de a lelkiismeretet állandóan elaltatni lehetetlenség. Minél tovább és minél mélyebbre süllyesztjük, annál elemibb erővel tör fel, annál erőszakosabban, annál sivitőbben

és kínzóbban dörömböl, szúr, nyugtalanít minket.

Jön egy betegség, egy műtét, egy halál-veszedelem, egy gyászeset. Jön alkalom, amikor érezzük, hogy most különösen rászorulnánk a jó Isten segítségére. Csak Ő, egyedül Ő segíthetne, de nem emelhetjük fel szavunkat és lelkünket Hozzá, akit rútol elárultunk.

Ilyenkor támad fel, tör elő és kínozza a ráeszmélés és vád: Mit is tettünk?!

15. FEJEZET

„FI DU PLAISIR!”

Milyen sajnálatraméltó, szerencsétlen és vakon az örök kárhozat veszélyébe rohanó katolikus nők azok, akik nem szentségi, tehát Isten és Egyház előtt érvénytelen házasságot kötnek. Akár mert megelégszenek csupán polgári kötéssel, akár mert másvallásúval egyházi felmentés nélkül vagy érvényes házasságban levő, de elvált férfival kötnek frigyet, akár bármely más ok miatt.

Nélkülözni kénytelenek Krisztus szentségi kegyelmét, áldását, felmagasztalását és azt a rendkívül lélekbemarkoló szertartást, amellyel mintegy Isten fogja meg a jegyesek kezét és vezeti őket jövő útjukra és amellyel az Egyház megszenteli új életüket, megadja a házas-

ságnak Istenbe kapcsolódó, felsőbb, szentebb, igazi tartalmát.

Érvénytelen házasságukkal erkölcsi életük posványba süllyed és bűnüket naponta újabb bűnnel tetézik.

A forróság lassan ellágyul, a mohóság csökken, a mámor elszikkad, a kezdeti optimizmus mint magasfeszültségű idegállapot után hamarosan beáll az ellenhatás.

A nőnek eszébe jut az érvénytelen házasságot megelőző idők tiszta, nyugodt lelkiismerete, lelkének ártatlan, szép, boldog kora. El-esettségében már nem meri égnei emelni szemét, de késő bánattal gondol vissza-vissza mindarra, amit tiszta éveiben még élvezhetett.

Júdás éjjel-nappal gyönyörködhetett attól a részegítő gondolattól, hogy árulása révén majd elégséges pénzhez fog jutni, amit azután kénye-kedve szerint költhet el, de amint az árulás megtörtént, megundorodott az árulás bűnétől és önként dobta azt vissza a megvesztegetők lábai elé.

Igy jár az érvénytelen házasság küszöbét átlépő szerencsétlen Júdás-lelkű, Istenét, hitét, vallását, Egyházát eláruló nő is! Szemben fogja találni férjét mindazzal, amit azelőtt legszentebbnak tartott. Ez a tudat s felismerés belefészkel magát lelkébe, csontjába, velőjébe, női mivoltának minden érzésébe.

A férje nyújtotta kedveskedés, közeledés

és szerelem mögött megérzi, kéri a lelkét fertőző méreg keserűségét. Férjében kezd idegent látni, ellenszenves partnert érezni, aki kárt tett lelkében és nem engedi nyugodni lelkiismeretét. Férjének a csókja kezdi égetni ajkát. Lelke megvonaglik, amikor helyeselnie kell azt, ami ellen tiltakozni szeretne, mosolyognia kell, mikor sírhatnékja van és hozzájárulást kell magára erőltetnie, amikor ellenmondást parancsol a bűnös együttélés lelki következményeitől való félelem.

Hogyan is mondja La Fontaine ismert költeménye?

„... Fi du plaisir,

Que la crainte peut corrompre!”

Magyarul:

„Pfuj az olyan örömek, amelyet
a (későbbi) félelem megronthat.”

Az érvénytelen házasságban élő nő lassankint ráeszmél arra, hogy mély örvény felé vezet az útja és hogy most már nem vagy alig tehet valamit ellene. Az érvénytelen házasságban t. i. hiányzik a lélek biztos egyensúlya, a belső nyugalom, a bajok fölé emelkedés valósi ereje, az erkölcsi integritás érzése.

A megelégedésen kezd valami ismeretlen szű rágódni, mintha valami tépné a szívét és cibálná, ráncigálná, zavarná a lelkiismeretét. Nyomasztó érzés szállja meg. Tudata elé lép

a vád, hogy a házasságot hitének elárulásával szerezte meg. Júdás sorsa vár rá, ha nem is e világon, a másikon minden bizonnyal. Az ily nőnek „jobb lett volna, ha nem született volna” (Máté 26, 24.).

Kínzó, mély, gyilkoló önvád mardossa és marcangolja lelkét és zavarja meg boldogságát, különösen, ha egyedül van. Ilyenkor úgy érzi, mintha körülötte minden idegen volna, valami ellenség-féle közeledik hozzá és leselkedik rája. Azt hiszi, hogy mindenki leolvassa róla bűnös voltát, belső elégedetlenségét, lelki ismeretének kínos mardosását. Úgy érzi, mintha életének jobbik, nagyobbik, értékesebb felét elve eltemették volna.

Azt is észreveszi, hogy a jobbérzelmű barátok, barátnők és ismerősök, minden udvariassági formájuk és bókjuk mellett, megvetik őt, mint az erkölcsi világ halottját és minden etikett ellenére lesajnálják, még a társaságát, a közelségét is valamelyes erkölcsi fertőzésnek tartják.

Hány ilyen szerencsétlen sorsú nő jön és fordul hozzánk kétségbeesetten, türelmetlenül, feldúlt, megtört lélekkel segítségért, jóvátételért, valamiféle kiütnak ajánlásáért. És futnak, szaladnak más és ismét más paphoz, szerzeteshez, kopognak püspökök ajtaján, kísérleteznek Rómában, de a segítség már elkészt!

Máskor vagy mások meg sírnak, zokog-

nak, tördelik a kezüket egy-egy előre nem sejtett, következményében csak most tapasztalt szörnyű eset miatt.

De a legszörnyűbb eset az, ha mint fentebb már említettük, súlyos betegség lepi meg az illető nőt vagy életveszélyes műtét előtt áll. Gyónni kellene, a *tiszta szív* imájára szorulna, de nem lehet.

Ó, ilyenkor egyszerre kijózanodik a nő. Rádöbben, hogy az egyetlen, bűnös „igen” szó és elhatározás az egész életre és a síron túl is elkísérő büntetés sötét árnyékába döntötte. Eszébe jutnak ilyenkor a költő szavai:

„Azok a néma nagy tragédiák,
hol vér nem foly, csak titkos könny perog,
. csak bűnhödések,
Ó, ezek sujtók, mindenekfelett!”

És a sok földi következmény is eltörpül hatásra és időtartamra a síron túl következő, örök tragédiával szemben!

Majd ha az Úr ítélőszéke elé kerülünk! Mi lesz akkor? És mi következik utána?

Már a pogány bölcselő is felhívta rá a figyelmet: „Lento gradu ad vindictam divina procedit ira; tarditatemque supplicii graviditate compensat.” Magyarul: „Kimért léptekkel halad Isten haragja a leszámolás felé; de lassúságát a büntetés súlyával egyenlíti ki.”

Ezért, kedves nővérem és olvasóm! Vedd

fontolóra, hogy amikor a jegyesek földi fészket raknak és otthont teremtenek, egyúttal örök sorsukat döntik el!

Ha kezedet nyujtod egy férfinak holtodiglan, holtáiglan, ezzel együtt a mennyország vagy a pokol közül választod az egyiket.

A házasság nem kaland, regény vagy románc, nem kísérlet vagy vakmerő próbálkozás, hanem végtelen fontosságú, örök sorsot döntő, lelket, testet, utódot, hazát és társadalmat érintő intézmény, amelynek a küszöbét a gyarló, esendő és halandó ember csak Isten akarata szerint, Krisztus szentségi kegyelmével, az Egyház áldásával és tiszta, nyugodt lelkiismerettel merje átlépni!

16. FEJEZET

AZ ÉRVÉNYTELEN HÁZASÉLET TESTI KÖVETKEZMÉNYEI

Az érvénytelen házасélet és az ezzel együttjáró állandó bűnhalmozás szülte lelkipurdalás, lelkiismereti elmeszesedés és erkölcsi eltévedés még a felek testi egészségére is romboló és roncsoló hatással van.

Néhány év óta az orvostudományban nagy, kihatásaiban ma még fel sem mérhető fontosságú fordulat állott be.

Rájöttek, mondhatnám rádöbbenek, hogy

a léleknek és lelkiismeretnek milyen sorsdöntő hatása van a testre is egészségi és orvosi szempontból.

Rájöttek, hogy a lélek hatalmas gyógyító, de egyben hatalmas kórokozó, romboló hatással is lehet a testi szervezetre. A beteget egészségesé, az egészségeset beteggé, a könnyű beteget súlyossá teheti. A test és a lelkiismeret között egészségi tekintetben is nagy kölcsönhatás nyilvánul meg.

Hogy a léleknek a testre valamelyes hatása van, azt már réges-rég tudták. A pogány Celsus közli a következő esetet: Antigonus (Kr. u. 2. század) a híres orvos, egyik betegét gyógyíthatatlannak mondotta. Ezzel szemben Chrysippusnak egyik orvostanítványa erősítette, hogy a beteget meg fogja gyógyítani és ezt teljes biztossággal ígérte, ezzel a megokolással: Te a beteg testét, én pedig a lelkét vettem szemügyre.

Idevág az elpirulás, szívdobogás, arcjáték, elsápadás; egy rosszul értelmezett sürgöny ájúlást, szédülést okozhat stb. Már diákkoromban mondotta dr. Petz, a híres sebész, hogy még a kése is másképp, jobban, sikerebben, szerencsebben fog és metsz, ha a műtetre kerülő beteg előzetesen rendbe hozta lelkiismeretét jó gyónással.

De hogy a lélek és a lelkiismeret annyiféle szervre, idegletre, emésztésre, vérösszetételre,

hormonra, belső szekréciós működésekre és betegségekre hatással, mégpedig gyakran döntő hatással van, arra csak a legutóbbi években jöttek rá.

Dr. Weizsäcker mondja: „Nincs lelki törté-
nés, amely testet ne öltene.” Dr. Harlad Schultz
Hencke, berlini pszichiáter „Schicksal und
Neurose” c. művében írja: „A szilárdan felépí-
tett vallásos meggyőződés ritkán fog beteges
idegjelenségeket felmutatni.” (113. old.)

Dr. Stekel Vilmos, a bécsi egyetem orvos-
tanára írja: „Gyakran történik meg, hogy a
zilált lélek fatális tünetei: főfájások, fejnyomás,
fáradtságérzés, ingerlékenység, megmagyaráz-
hatatlan lehangolódások és más látszólag szervi
zavarok tünete sorozata beszél álcázott formában
a lélek helyett és utal az elintézetlen lelki kon-
fliktusokra. A lélek szervi beszéde: a szívfájá-
sok a boldogtalanságról szólnak; a gyomor-
panaszok és hányinger az undor kifejezői; a
nehézlégzés a házaselet nyomott levegője. Ki
tudná felmérni és visszaadni a lelki élet titkos
mondanivalóinak számlálhatatlan variációit,
amelyek testiekben fejeződnek ki. Sokáig nem
tudta az orvosi tudomány ezt a sifírozott be-
szédet kibetűzni. Most már megvilágosodik ér-
telmünk részére a lélek szervi beszédének ezer-
nyi titka.” (Dr. med. Wilh. Stekel—Dr. Gartner
T.: A modern házasság. 62. old.)

A sok külföldi szaktekintély után halljunk

egy magyart is. Dr. Weninger Antal, az ismert fővárosi orvos-író mondja:

„A szép, harmonikus, ápolt kedély-világ kitűnő konzerválója testi egészségünknek is. Aki tehát testi hibákban, betegségekben szenved, annak mindig két úton kell egyszerre haladnia, hogy mielőbb egészséges lehessen: ápolnia kell fizikai erőit és egyúttal fokozni a *lelki békéjét és a belső nyugalmat, egyensúlyt*. Fontos és sorsdöntő körülmény, hogy micsoda levegőt szív a *lélek*. Hányszor keresnek fel minket rendelőinkben szív- és gyomorpanaszokkal, bizonytalan fájdalmakkal, s kitűnik, hogy sem a szívnek, sem a gyomornak nincsen baja, csak a *lélek hibájából táplálkozik a betegség*.” (Dr. Weninger A.: Szellem és egészség. 27—28. és 43. oldal.)

És egy másik művében: „Előfordul, hogy a testi működéseket mind rendben találjuk, a lélek negatív, de mégis beteg az ember. Sokszor találjuk ilyenkor a betegség forrását a lélekben, a *nyugtalan lelkiismeretben*. Manapság szinte áttekinthetetlen adathalmaz igazolja, hogy a lélek úgyszólván *minden pontban meglepő módon* hat szervezetünkre. A vérnyomás, a vérelosztódás a test-tájak szerint, a szív munkája, testünk hőmérséklete (pl. láznál), a tüdő, az emésztőcsatorna mirigyeinek működése, a máj, vese elválasztása, a hormonmirigyek összjátéka, a fehérvérsejtek képződése, sőt a vé-

dettség (immunitas) fertőzésekkel szemben is a *legnagyobb mértékben függnek lelki tényezőktől.*" (Dr. Weninger A.: A gyógyítóművészet új irányai. 32. és 126. oldal.)

Hekscher, koppenhágai orvos a La Presse Médicale 1939 okt. 11-i számában szintén kimutatta, hogy a nyugtalan és bűnös lelkiismeret milyen kellemetlen szív-, tüdő-, gyomor- és izombetegségeket eredményezhet.

A cukorbetegség, bőrbetegségek és a *legtöbb női baj* részben vagy legfőképpen lelki vagy lelkiismereti okokban gyökerezik. Ma már több neves orvosi tekintély még a rákot is lelki okokra vezeti vissza. Ilyenkor hiába a patika, a gép, az olló, a fecskendő, a csipesz, a fürdő és a levegőváltoztatás. Ily esetekben az orvosságot nem kívülről kell keresni.

Amit eddig elméletben mondtunk, világosítsuk meg néhány példával.

Dr. Stekel Vilmos, a bécsi egyetemen idegszakorvos-tanár írja: „Egy asszony hasztalan próbál gyógyulást találni kínzó szívpanaszaira és sok orvos konzultálása után hozzám kerül. Elsápad, szívéhez kap és *elbeszéli házassága történetét.* Felvilágosítom, hogy betegsége nem szervi eredetű, hanem megoldatlan életkonfliktusainak következménye.” (Stekel—Gartner: A modern házasság. 74. oldal.)

Dr. Stekel hasonló esetet közöl idézett mű-

vében egy nőről, aki súlyos hisztériában szenvedett, oka tisztán lelki volt. (115. oldal.)

Dr. med. et phil. Margittai Sándor budapesti főorvos egy női betegről ír, aki súlyos gyomorfekélyben szenvedett és akinek állapota annyira válságos volt, hogy már a műtét gondolatával foglalkozott. Attól a naptól kezdve azonban, amikor lelki kívánsága teljesült, szemlátomást javult és később sem esett vissza bajába." (Magy. Kat. Orvosok Szent Lukács Egyes. Tudós. 1942, 20.)

De a legjellemzőbb és legtanulságosabb talán az én gyakorlatomban előfordult következő eset:

Egy magasabb tisztviselő, aki érvénytelen házasságban élt feleségével, megkért, engedném meg, hogy elhozza hozzám feleségét konzultálás végett. Nevezzük őt Rózának. De nagyon megkért, hogy „érvénytelen házasságát” ne említsem fel neki, mert ez, mint mondotta, nagyon idegesítené és felizgatná. Ezzel persze éppen a gyógyítás egyetlen módját retesztelte el előlem.

Másnap megjelenik a tisztviselő nejével. Utóbbi panaszkodik, hogy rendkívül ideges, nem tud aludni, állandó főfájása van, étvágya nincs, súlyban folyton fogy, nyugtalan, szédül, lelki állapota rettenetesen feldúlt, testileg gyomorremegése, szívfájdalma és rossz lélek-

zése van. Férje elárulja, hogy havi ügyei is rendetlenek. Már több orvoshoz fordult, de eredmény nélkül. Természetes, hogy a nőn én sem tudtam segíteni, mivelhogy az általam sejtett főokot, a férj kérése miatt, említenem sem volt szabad.

A 32 éves Róza állapota annyira rosszabbodott, hogy férje az idegszakorvos tanácsára az egyik elmegyógyintézetben helyezte el. Állapota azonban itt sem javult, sőt rosszabbodott.

Érthető is volt. Először és főképp, mert betegségének főoka a lelkében maradt. Másodszor az idegosztályon rajta kívül még 14 beteg volt. Mi volt ennek a következménye? Otthon csak magára ügyelt. Itt azonban, ha nem akart bajt szerezni magának, hát tanulmányoznia kellett 14 beteg nőtársának minden bogarát, szélsőjét, gyengéjét, rohamát, jelbeszédét, rejtélyét, hallucinációját, bolond beszédét és örületét. Az intézetben a jóakarató orvosoknak rendelkezésére álló minden gyógymód csődöt mondott, hiszen csak a tüneteket kezelhették.

Egy szép napon Róza férje közölte velem, hogy feleségének első férje meghalt, akivel Róza annakidején törvényes és érvényes, szentségi házasságot kötött, de akitől később, mostani férje kedvéért elvált. „Most — mondotta Rózának férje lemondó keserőséggel — akár egyházilag is megesküdhetnék feleségemmel, ha nem volna az elmegyógyintézet-

ben.” Bennem pedig a közlés rögtön a legrózsásabb remény gondolatát ébresztette.

Már másnap siettem az intézetbe és közöltem Rózával a hírt, hogy törvényes ura meghalt és hogy most már misem akadályozhatja, hogy mostani ú. n. férjével is érvényes, szentségi frigyét kössön.

Róza eleinte a gyász és az öröm érzelmei között vergődött, de beszélgetésünk vége felé már inkább lelki megnyugvást tapasztaltam nála. Ettől a pillanattól fogva állapota minden tekintetben rohamosan és feltűnően javult. Kellő előkészület után megtörtént az egyházi esketés. Azóta e sorok írásáig már ötödfél év múlt el és Rózának semmiféle lelki vagy testi panasa nincs.

Ura, most már Isten előtt is törvényes férje, felette boldog, a három gyermek is szépen nevelődik, Róza pedig már e földön is szinte a mennyországban érzi magát.

17. FEJEZET

AZ ÉRVÉNYTELEN HÁZASSÁG ÉS A GYERMEK

Az Isten és Egyház törvénye ellenére, tehát érvénytelenül és bűnösen kötött házasságnak szörnyű következményei a gyermekeken is kiütkeznek, ezek viszont a szülőkre is visszahatnak.

Már Nietzsche, a pogány szellemű német bölcselelő mondotta: „Azt akarom, hogy győzelmed és szabadságod gyermekért sóvároгjon. Győzelmedből és felszabadulásodból állíts eleven emlékoszlopot és magadon keresztül építsd fel azt. Ehhez azonban neked magadnak kell lélekben jól megalapozottnak lenned.” És Stekel írja a „Modern házasság” c. művében: „Szerencsétlen gyermek, aki nem boldog szülők gyümölcse!”

A szülők állandósult bűne és vádló lelkiismerete félelmetesen beleivódik és belevésődik a gyermekekbe és unokákba, és mint értetetlen átok kiütökozik rajtuk.

A szülők lelkének bűne, vétke, átkozott volta nagyobb hatással van a gyermekekre és unokákra, mint a „vér” és „faj”. A szülők törvénytelen összeállása törvénytelen áramot indukál bennük.

És magukban a szülőkben milyen vádat, néha szinte rémületet kelt, sírnak, zokognak, kezüket tördelik, amikor egy-egy előre nem sejtett, következményében csak utólag tapasztalt szörnyű eset elé jutnak. Például: a reverzális nélkül kötött vegyesházasságból született gyermeküket katolikusnak nevelték, de most a másvallású hitoktató a világi törvény nevében követeli őket az ő hitoktatására. Máskor a gyermek elsőáldozásához járul. Készülnek a nagy, megkapó, szép ünnepélyekre a szülők

is... a gyermek hívja édesanyját, tartson vele, áldozzanak együtt, de az anya nem mehet, mert visszatartja őt az érvénytelenül kötött házasság, a bűn!

És milyen kínos érzés, ha a gyermek a mi hibánkból nem az igaz vallásban nevelődik, vagy olyan iskolában, ahol a mi vallásunkat bántják, szeretetlenül bírálják, esetleg rágal-mazzák és saját vallásunkon keresztül szemé-lyünk ellen is talán ellenszenvet, sőt gyűlöle-tet oltanak a gyermek fogékony lelkébe. Észre-vesszük, hogy a gyermek helyteleníti, rosszalja, gúnyolja, megveti, kárhoztatja azt, ami nekünk szent és üdvösséges!

Ó, ilyenkor a gyermek élő vád ellenünk, a gyermek lelkén ejtett seb a mi szívünkben is állandóan sajog, az ő szemének tekintete jogos rémületet kelthet bennünk!

És egyszer számot kell majd adnunk a Te-remtőnek és Megváltónak a gyermek halhatat-lan lelkéről, sőt örök sorsáról is!

Nem vonatkozik-e a szülőkre is, sőt első-sorban rájuk Krisztus Urunknak e félelmetes szava: „Aki megbotráncoztat egyet e kicsinyek közül, kik énbennem hisznek, jobb volna an-nak, hogyha malomkövet kötnének nyakára és a tenger mélységébe merítenék.” (Mt. 18, 6.) „Megbotráncoztat”, azaz bűnös cselekedettel másnak alkalmat ad lelki romlásra vagy meg-fosztja őt hitétől. „Jobb volna annak”, ha e

bűne előtt vízbe fojtották volna, mert akkor csak testileg halt volna meg, de a botránnyal a gyermekeknek a lelkét, meg a magáét is megöli.

18. FEJEZET

NEHÉZ, DE MÉGIS!

Nem tagadjuk, sőt tudjuk és elismerjük, hogy a nő helyzete néha rendkívül nehéz, súlyos, terhes, kínzó és gyötrő olyankor, amikor földi, tisztán emberi szempontból kedvező, alkalmas, pompás kérő akad, de akivel nem köthetne Isten előtt érvényes, szentségi házasságot.

A férjhezmenés lehetősége amúgyis erősen lecsökkent, tehát egy jelentkező, alkalmas kérrőnek visszautasítása már e címen is hatalmas akaraterőt, súlyos elhatározást, fájó döntést jelent.

És ez a nehézség jelentékenyen felfokozódik és hatványozódik, ha a nőt még a szerelem édes érzése is foglyul ejti; ha a szíve lángra gyúl, megelevenedő képzelete bűbájos képeket varázsol lelke elé, a kérő közelsége, szava, érintése bizsergő mámorba ejti és főképp, ha az elszédített nő izzó és vonagló ajkán esetleg már ott tapad a kísértő férfi első forró csókja.

Ó, ilyenkor valóban nehéz határozott, végleges, döntő nemet mondani!

Nehéz még annál is inkább, mert ilyenkor az elszédített, megvesztegetett és megfertőzött ész mindenféle ál-okokat, hamis érveket, látszat- és féligazságokat keres és talál ki lelkiismeretének megnyugtatólására, leendő bűnös viszonyának mentésére, ítéletének kábítására és önvádjának narkotizálására. Csaló, buta, ostoba jelszavak és a kérőnek hamis, meggyőző szavai csengenek fülébe, amiket talán még a szülők, rokonok, ismerősök, barátnők is ismételtetnek és támogatnak. A nagy érzelem sokszor akadályozza a józan gondolkodást, rövidlátóvá, sőt vakká tesz, a következményeket elrejtí elölünk, az ellenőrző képzeteket a tudatból kiküszöböli. Akit szeretünk, annak hibáit nem vesszük észre, kisebbnek tartjuk vagy éppen kedvezően magyarázzuk, jótulajdonságait nagyítva, kiszínezve értékesebbnek látjuk. Az érdek, a hiúság és szerelem sűrű, áthatolhatatlan felhőként rejtí el elölünk az igazság fényét, úgyhogy az illető nő néha szinte már azt hiszi, hogy nem bír magával, érzelmei és érdekei elragadják.

És mégis, mindennek ellenére, *nem-et* kell mondanod. *Nem-et*, mégha Isten és lelkiismereteden kívül az egész világ igent mondana, kiáltana és üvöltene is lelkedbe! *Nem-et* kell mondanod elsősorban Istened, Teremtőd legfelsőbb akarata miatt! *Nem-et* kell mondanod saját örök üdvösséged megmentése s biztosítása végett! *Nem-et* kell mondanod már földi életed

boldogsága érdekében, mert már ez életben is szörnyű dolog egy halandó, bűnös ember, egy leendő koporsótöltelék miatt Istentől elfordulni, Egyháztól elszakadni, magadnak belső nyugtalanságot szerezni, lelkiismeretedet súlyosan megterhelni, állandó halálos bűn állapotában élni, sőt napról-napra bünt-bűnre halmozni, a leendő gyermek lelkébe is mérget csepegtetni, halálod óráját borzalmassá tenni és magadat az örök kárhozat veszélyének kitenni!

És hozzá azonnal, de azonnal, minden fenntartás, minden „de” és minden „ha” nélkül, minél előbb, minél sürgősebben, minél határozottabban, minden kétséget kizáróan kell végleges nem-et mondanod, mert az idő, a halasztás, a vonakodás, a habozás, a tétovázás, az ingadozás, a várás mindig a bűn javára dolgozik. Mert a szerelem ereje és bűvös muzsikája hamarosan elfojt minden más hangot, lehetetlenné teszi a komoly megfontolást, úgyhogy az előrejutott érzés mellett néha már kárba vész minden ellentétes törekvés, a pap szava, a lelkiismeret tiltakozása és a józan ész minden ellentmondása. A szerencsétlen nő először feladja az ellenállást, majd nem is küzd már, végre nem is tud vagy nem is akar már küzdeni!

Ha tüzet jelez a vészharang, a legfőbb szabály a sietség. Még szükségesebb a gyors elhatározás, a nemleges döntés, a kikosarazás és lemondás a veszedelmes lelki tűznél! Minél

később történik a szakítás, annál nehezebb, fájjobb és nyugtalanítóbb lesz és annál nagyobbá válik a veszély, hogy a szív gyenge lesz és végre is igent mond.

Viszont ha egy nő észreveszi, hogy hatással van olyan férfira, akivel Isten és az Egyház színe előtt nem köthet érvényes házasságot, bűn ezzel a hatással tudatosan és ravaszul visszaélni. Ilyenkor inkább a kigyógyítás és kiábrándítás legyen a célunk, és az illetőben törekedjünk minél előbb, minél érthetőbben és minél határozottabban elosztani a velünk kötendő házasság reményét.

19. FEJEZET

HOZZUK MEG AZ ÁLDOZATOT!

Ha házasságkötésünk súlyos bűnnel, állandó vétkezéssel, Istentől és Egyházunktól való elpártolással járna, mondjunk le a legjobbnak tartott, legnagyobb földi boldogsággal hitegető, legcsábítóbb ígéretekkel kacérkodó frigyről is!

Ne rohanjunk ész nélkül, vakon, lázasan, türelmetlenül, önfeledten a veszélybe! Szedjük össze magunkat, vegyük kezünkbe lelkünket! Ne engedjük, hogy az érzések vad sodrása elszédítsen, elbódítson, elkábítson minket! Ne engedjük elillanni maradék józanságunkat!

Vegyük fontolóra, hogy olyan férfi, aki képes lelkünket Istentől elszakítani, Egyházunk-

kal ellentétbe kényszeríteni, lelkiismeretünket megfertőzni, lelkünket az örök kárhozat veszélyébe dönteni, nem szerethet minket igazán, önzetlenül, áldozatosan, boldogítóan! Az ilyen férfi szeretheti arcunkat, sex appealünket, de nem szeret *minket*, fittyet hány lelkünknek és lelkiismeretünknek és mitsem törődik állandó, örök sorsunkkal! Sőt az ilyen férfiban még földi szempontból sincs okunk bízni. Később keserű csalódással és fájdalmas kiábrándulással döb-bennénk rá.

Súlyos a helyzet, de nem vigasztalan! Éppen erősítésre, bátorításra, felelősségvállalásra és vigasztalásra szolgáljon a következő néhány gondolat és tanács:

Ritka kivétellel egy leány sém lesz felesége annak, akibe először szeretett bele. Ritka leány, aki nem csalódik az első, talán igazi, mély szerelmében, amellyel egyúttal első, komoly lelki szenvedése is kezdődik.

Szerelmes vagy X-be és azt hiszed, hogy nélküle üres az életed, nélküle a világnak sincs értelme. Pedig gondold el, ha más városban, más országban születnél vagy tartózkodnál volna szerelemre gyulladásod idején, vagy „Ő” született volna amott, avagy egyáltalán nem született volna meg, akkor te éppen így beleszerettél, belegabalyodtál és beleszédültél volna egy másik férfiba és azt hitted volna, hogy e nélkül nem érdemes élned.

Ahogyan a szőlőinda belekarol és bekapaszkodik a *legközelebbi* karóba, éppúgy a te női mivoltod és természeted is épp a legközelebbi, alkalmasnak ítélt férfiúnál véli felkelhetni egyedül lehetségesnek gondolt szerelmét és földi boldogulását.

Ha Egerben élsz, egri karót, vagyis egri férfit, ha Győrött töltöd éveidet, győri karót, ottani férfit vélsz egyes-egyedül alkalmasnak, hogy téged boldogítson.

Ahogy néhány betegségnél csak a műtét segít, éppúgy a szerelem terén is néha csak az operáció ajánlatos, ha mégoly fájdalmas is. Azon is, ezen is legjobb mihamarább túlesni.

A boldogtalan szerelem csapását éppoly megadással kell elviselnünk, mint egy tüdőgyulladást, egy tüzesetet, egy árvíz szerencsétlenséget vagy más elemi csapást.

A boldogtalan szerelem fájó érzését idővel kiheverjük.

Könnyebben megy ez, ha beletemetkezünk valamely munkába. Idevág pl. a nyelvtanulás, főző-, varró- stb. tanfolyam hallgatása, szociális játékonyság stb. A sok ráérő időben ugyanis túlsokat foglalkozunk önmagunkkal, ami ilyen esetben méreg. Az életmód változtatása is sokat segít. Lichtenberg göttingai tanár, kiváló lélektantudós és író mondja: „Világosan tapasztaltam, hogy sokszor más a véleményem és érzésem, ha fekszem, mint ha állok, más, ha keveset

ettem, mint ha sokat, ismét más, ha gyengének
érzem magam, mint ha erősnek." Egyébként
minden cél, ha elértük, eltörpül.

Hogyan is mondta Petőfi?

„Oh szerelem, te óriási láng,
Ki a világot gyujtod ránk!
Aztán ellobbansz, tán egy perc alatt
S örök sötétség és hamvad marad.”

Még jobban, hathatósabban és maradandóbban átsegít minket a szerelem tehetetlen szédületében a vallásosság és a hit.

Vallásos hitünk mondja nekünk, hogy jobb kikerülni egy csupán vélt és látszat-boldogságot, mint elesni a sárban.

Viszont mily hihetetlenül édes, megnyugtató, felemelő, boldogító, királyi, krisztusi érzés a szent győzelem! A lélek győzelme a testen, az észé a szíven, az erényé a bűnön, a józanságé a szédületen, a becsületé a vér fölött, az előrelátásé a meggondolatlanságon, az igazi, állandó boldogságé a futó, múló, esendő, fertőzött látszat-boldogságon!

A jó és a legjobb partiról *Isten kedvéért* lemondó nőben egész életén át áldást fakasztó tudattá nemesedik a tény: Istenért áldozatot hoztam! És Isten nem engedi magát nagylelkűségben felülmúlni!

Mennyire, mily isteni módon és mértékben fog engem az Úr kárpótolni az áldozatomért

akár már e földi életben akár az örökkévalóságban, akár itt is, ott is!

És minél kedvezőbbnek, ígézőbbnek, csábítóbbnak, vakítóbbnak ígérkezik az eltiltott házasság és minél jobban gyullad ki lelkemben a szerelem, a vágy és vonzódás fullasztó izzása; minél jobban szánt idegeimben a hiány érzése, minél jobban átmarkolja szívemet a magános élet nehéz súlya, annál nagyobb, annál dicsőbb és annál érdemszerzőbb jutalmat fog kiváltani az áldozatom. Jézus csak az örökkévalóságban fogja megértetni és felfedni, hogy mily nagy dolgot műveltem!

Mert Ő számontartja áldozatomat!

20. FEJEZET

A KÉRŐ EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA

Természetes, hogy a kérő személyénél ennek egészségi állapota is döntő fontosságú. Hiszen az egyik félnek egészségi állapotától erősen függ a másik félnek és házasságukból születendő gyermekeik egészsége, sorsa és jövője is.

Magyarországon az 1941. XV. t.-c. kötelezővé tette a házasságkötés előtt a házasulandók orvosi vizsgálatát.

De ezenfelül tanácsos magát a kérőt (esetleg szüleit, testvéreit is) lelkiismeretben köte-

lezni, hogy egészségi állapota felől őszintén (pl. becsületszávéra) nyilatkozzék.

A törvéyszabta kötelező orvosi vizsgálat t. i. némelykor nem is elégséges. Először azért nem, mert a törvény előírta vizsgálat csupán a fertőző gümőkórra (tüdővész, tuberculosis) és a fertőző nemi bajra terjeszkedik ki. Másodszor egy, főkép kórházon vagy klinikán kívül álló orvosnak nincs is mindig módjában, hogy a kérő egészségi állapotáról nyilatkozzék. T. i. némely betegség (pl. szívhaj, cukorbetegség, elmeheli megbetegedés stb.) megállapítására órákig, sőt napokig tartó és bonyolult eszközöket igénylő vizsgálatokra vagy ezek egész csoportjára van szükség.

Vége vannak, hozzá még nagyon súlyos betegségek, amelyeket lappangásuk időszaká alatt még szakorvos sem tud megállapítani. Csak két példa. A vérbajos férfi erélyes kúrákkal betegségét átmenetileg nemlegessé tudja változtatni, úgyhogy a vérsavó-vizsgálat sem árulja el a bajt. Stokes John szerint a vérbaj olyan, mint a jéghegy: kilenctizede a felszín alá bújik el, de néha egészen is. Hasonló az ú. n. circularis elmezavar, amely időközönként lép fel és két időszak között a beteg teljesen normális.

Általában ne menjünk feleségül oly férfihoz, aki a következő bajok egyikében szenved: gyengeelméjűség, tüdővész, veleszületett epi-

lepszia, súlyos fejlődési rendellenesség, cukorbetegség és főképp vérhaj (lues, bujakor, syphilis).¹

Óvakodjunk feleségül menni oly férfihoz, aki az alkohol, morfium, cocain s hasonló mérgek rabja, aki spiritiszta, állandó hipnotikus vagy spiritiszta médium.

A kisebbfokú szívhaj nem akadály.

Súlyos és beteges, természetellenes nemi hajlamú férfinak se adjuk a kezünket, ha e hajlamáról megbízható egyének vagy a kérőnek saját közlése avagy viselkedése alapján meggyőződünk.

Nagyon tanácsos a kérő szüleinek egészségi állapota felől is érdeklődni. Kedvező körülmény, ha a kérőnek mindkét szülője aránylag egészséges.

Viszont alapos okunk van megtagadni kezünket oly férfitől, akinek egyik szülője elmebajban vagy vérzékenységben (haemophilia) szenved. Utóbbi betegség csak nők után öröklődik, de csak férfiakat támad meg. A szülő súlyos idegrendszeri vagy érzékszervi rendellenessége is óvatosságra int. Ellenben semmi aggályra nincs ok, ha akár a kérő, akár szülője külső ok következtében komolyan megsérült,

¹ Az orvosok egyöntetű véleménye szerint a vérhaj teljes gyógyulásához szükséges, hogy a betegség utolsó tünetei után legalább 2—5 esztendőn át a betegnek egyetlen tünete se jelentkezék.

pl. háborúban, autószerencsétlenségtől s hasonló okokból.

Végre kerüljük a közeli vérrokonokkal való házasságot. Az ilyen frigyből származó gyermekek nagyrésze szellemileg, testileg vagy erkölcsileg satnya szokott lenni. Ezért az Egyház, 1894 óta pedig a magyar törvény is tiltja, illetve ellenzi a vérrokonok között való házasságot.

A kérő egészségi állapota után való komoly érdeklődésnek célszerű időpontja az *eljegyzés előtti idő*, mert a felek kölcsönösen könnyebben viselnék el a házasság esetleges megghiúsulását, és gyógyítható bajok esetében a gyógyulás idejét könnyebben ki lehetne várni.

Az igazságosság, méltányosság, becsület és kölcsönösség természetesen megköveteli, hogy mind a két fél tárja fel lelkiismeretesen egészségi állapotát. A nő részéről is rászédés, sőt aljas csalás volna, ha súlyos betegségét eltitkolná kérője előtt, pl. ha epileptikus, morfinista stb. volna. Ha pedig olyan súlyos bajban szenvedne, amelyet női mivolta miatt el nem árulhatna, megokolás nélkül tagadja meg kezét a kérőtől.

Ami a törvény előírta házasság előtti orvosi vizsgálatnak a nőre vonatkozó részét illeti, a következő három pontra hívjuk fel a figyelmet:

a) A házasulandó nő a tisztiorvoson kívül a házi orvosával is megvizsgáltathatja magát. A nő lehetőleg orvosnőt keressen fel e célra. A bizonyítványt különben még kiállíthatják: az uradalmi orvos, az illetékes Oti-, Mabi- stb. orvos, a tüdőbeteg-, illetve nemibeteg gondozó intézet, egészségvédelmi szolgálat, tüdőbeteg szanatórium, közkórház, tudományegyetemi klinika, a honvédség állományában tényleges szolgálatot teljesítő személyek leányai részére honvédkórház vagy hivatásos állományú honvédorvos. Hasonló módon fordulhat e célra a nő az illetékes városi, községi vagy körorvoshoz is. Városi orvos van minden városban, községi orvos minden nagyobb községben. Ez orvosok, illetőleg intézetek kiállította bizonyítványok nem lehetnek 30 napnál régiebb keletűek.

b) A házasuló a tisztiorvosi bizonyítvány kiadásának megtagadása miatt panasszal fordulhat az illetékes törvényszékhez.

c) Ha a nő oly eljárást tapasztal a vizsgálatnál, amely nem egyeztethető össze erkölcsi felfogásával, panaszt tehet a tisztiorvosnál.

Ha az orvosi vizsgálat miatt akár a férfi, akár a nő betegsége miatt megghiúsul a házasság, nyugodjunk bele a tényekbe, mert kárpótolhatja ezt az élet egy egészséges élettársal; ha pedig pártában marad valaki, még

mindíg jobb ez az állapot, mint egy elrontott házasság, beteg gyermekek világra hozása és örökös lelkiismeretfurdalás.

21. FEJEZET

A HÁZASULANDÓK KORA

A házaselet boldogságára nagy hatással van a házasulandók megfelelő kora is. Ime, az idevágó három szabály:

1. A nő a mi éghajlatunk alatt ne házasodjék 18. életéve előtt. Ha fiatalabb, a jelöltek egyelőre, minden kötelezettség és ígéretek nélkül várjanak néhány évig.

2. A nő fiatalabb legyen vőlegényénél. Az még esetleg megjárja, hogy egykorúak legyenek, de az okosság, előrelátás és a tapasztalat egyaránt azt tanácsolja, hogy ne menjünk feleségül nálunknál fiatalabb férfihoz. Vannak ugyan boldog házasságok, amelyekben a nő 8—10—15 évvel idősebb, mint a férje. Magam is ismerek ilyeneket. De ez nagy ritkaságszámba megy. Az idősebb nő eleinte még tud lépést tartani a férfival a fiatalságban, de csakhamar rádöbben az ellenkezőjére, elveszti varázsát a férjére, ez pedig könnyen kísértésbe jöhet, hogy feleségénél fiatalabb, vonzóbb nőre vessen szemét, a feleségét ily esetben könnyen megszállja a féltékenység ördöge és kész a meg-

hasonlás a házastársak között, a vele járó gyakori szemrehányásokkal, perlekedésekkel, féltékenységi jelenetekkel stb.

3. Végre ne legyen nagy korkülönbség férj és feleség között. A legnagyobb korkülönbség 15—18 év lehet.

A 18—20 évnél nagyobb korkülönbség a következő három káros következménnyel járhat:

a) A nagy korkülönbség rövid idő múlva a kölcsönös megértés rovására megy.

b) A rendkívüli korkülönbséggel házasodó szülők gyermekei szellemileg, erkölcsileg és testileg satnyák szoktak lenni. Az iskolákban rájöttek arra, hogy ha egy-egy tanuló erkölcsi, szellemi vagy egészségi téren hátramaradt vagy kellemetlenül kivált a többi közül, ennek oka csaknem minden esetben a következő három közül az egyik volt: A szülők vérrokonok voltak, vagy köztük nagy volt a lelki ellentét (pl. válás), avagy életkoruk között volt feltűnő különbség.

Dr. Bárczi Gusztáv kimutatta, hogy 2100 süketnéma gyermek közül 500 gyermeknél a szülők közötti korkülönbség a húsz évet meghaladta. Hasonló következményeket mutat fel a nagy korkülönbség a belső-, ideg- szem-, bőrbetegségekre való nagyobb hajlandóság tekintében is.

c) A férj nagyon könnyen heves és kínos féltékenységgel kínozhatja feleségét.¹

22. FEJEZET

A SZULÓ SZAVA

A házasság kérdésében a szülőknek gyakran nagy szavuk van. Akárhányszor a mama meghódításán múlik a kérőnek a sikere, főképp ahol a leány sokat ad édesanyjának szavára. Az anya esetleg az apát is meg tudja nyerni az ügynek vagy le tudja őt beszélni róla. Másutt meg az apán múlik sok.

XI. Pius pápa „A keresztény házasságról” írt „Casti Connubii” kezdetű 1930 december 31-én kelt apostoli körlevelének idevágó részletét legyen szabad megismételnünk:

„Házasulandók ne mulasszák el a házastárs megválasztásánál szüleik bölcs tanácsát kikérni. Sőt vegyék azt nagyon is komolyan, hogy az ő érettebb ítélőképességük és gazda-

¹ Éppen e sorok írásakor olvasom, hogy Patyod községben egy 68 éves gazda a nála jóval fiatalabb feleségét felakasztotta féltékenységből.

R. I. 60 éves nagykanizsai kereskedő ugyancsak féltékenységből fejszével agyonverte 28 éves menyasszonyát.

S. I. kopácsi földműves féltékenységből meggyilkolta a nála 22 évvel fiatalabb feleségét.

gabb élettapasztalatuk segítségével a végzetes tévedéseket elkerülhessék és a negyedik parancs isteni áldását a házasságra lépéskor bőségesebb mértékben elnyerjék: Tiszteld atyádat és anyádat (az első parancs, amely ígéretet tartalmaz), hogy boldog és hosszú életű lehess a földön. (Ef. 6, 2—3; Exod. 20, 12.)"

Minden leány szerencsésének tarthatja, ha a házasság kérdésében is a szülői ház oltalma alatt áll, amelynek önzetlen, meleg szeretete és tanácsa áldásként kíséri a legfontosabb kérdésekben.

Am nagy, fontos, életbevágó kérdés, mitévő legyen egy leány, akinek szülei mindenkép és végérvényesen ellenzik egy férfival való házasságát, akit szeret.

Az első és főszabály, hogy a szülők érvelését és álláspontjuk megokolását ne utasítsuk el eleve, hanem azt jó néhány napon vagy héten, hónapon át higgadtan mérlegeljük, vessük meg magunkkal és gondolkodjunk rajta. Ez nemcsak gyermeki kötelesség, hanem az okosságunk feltétlen követelménye is.

Ez általános tanács megfogadása, helyesebben kötelesség teljesítése *után* különböztetnünk kell.

1. Ha a szülők a kérő jelleme, vallása, erkölcs, világnézete, zavaros multja, káros szenvedélye, nagyobb betegsége, vérrokonsága, a leányhoz viszonyítva fiatal vagy nagyon

magas kora miatt ellenzik a házasságot: csaknem mindig igazuk van!

Ilyen esetben eszünkkel, józanságunkkal, engedelmességünkkel és felsőbb indítóokból gyűrjük le szívünknek rövidlátó, helytelen, ostoba, csak a pillanat követelődzésére irányuló vonzalmát és fogadjuk meg drága, jó szüleink nemes lelkük és bőséges tapasztalatuk sugallta jótanácsát vagy tilalmát. Ők jobban, élesebben, tárgyilagosabban és előre látóbban ítélik meg a helyzetet és a jövőt!

Jobb most egy kis csalódás, keserűség, bosszankodás, amelyet gyengít, erőtlénít és fogyaszt az idő, mint egy rövidke, bohó kívánság teljesülését követő hosszú, szomorú, végzetes életközösség, amelyre hamarosan bánkódón rádöbbenünk. Ilyenkor előbb-utóbb keservesen, de már későn tapasztaljuk, hogy a szülőknek igazuk volt. Bizony, ilyen végzetes kiábrándulás után a talán már elhunyt szüleink koporsóját körmünkkel is kikaparnánk, hogy megvalljuk nekik tévedésünket, engedetlenségünket és hogy térden állva bocsánatukért esedezhessünk.

Hát még a szülőknek miféle nagy, döbbenetes, életrövidítő fájdalmat és lelki szenvedést okozunk, ha bölcs előre látásuk és önzetlen, meleg szeretetük szavát megvetve, meggondolatlan veszélybe döntjük magunkat. Higgyék el, leányok, az önök múltó fájdalmai semmisé-

gek a drága jó szülőkéhez képest, ha házasságukkal a saját meg az ő életüket egyaránt elrontják.

Tetézi és fokozza a leány felelősségét, engedetlenségét és szülei ellen elkövetett bűnét, ha előttük titkolják a viszonyt, amelyről bizonyossággal tudják, hogy a szülők beleegyezésére semmikép sem számíthatnak.

2. Teljesen más a helyzet, ha a szülők nem vallási, erkölcsi, alapvető, felső indítóokokból ellenzik, akadályozzák vagy tiltják a különben szerelmi házasságot, hanem ellenkezőleg, nagyon is kicsinyes, alsóbbrendű okokból, aminő pl. a hiúság, a pénz, a vagyon, az állás, presztizs kérdése s hasonló.

Ha az okos szülők jóakarató előterjesztéseket tesznek leányaiknak, midőn valamely jó szerencse kínálkozik rájuk nézve, ezt nekik éppenséggel nem vethetjük szemükre. Hasonlókép azt sem, ha a leányukat figyelmeztetik arra, hogy a szülők halála után gyakran anyagi segítség és védelem nélkül állanak, ha koldus-szegény vagy bizonytalan jövőjű férfihoz mennek feleségül. Az ilyen okos, bölcs és előrelátó figyelmeztetések akkor is helytállóak, ha némely mellékokok miatt a leánynak nem tetszenének.

Am néha a hiú, büszke, gőgös szülő számára a kérő nem eléggé előkelő állású, nem eléggé vagyonos, holott az óhajtott házasság egyáltalán nem nélkülözné a szükséges meg-

élhetés feltételeit. Máskor a szülő kifogásolja, hogy a kérőnek nincs meg a megfelelő rangja vagy szülei nem töltenek be megfelelő társadalmi állást.

Ilyen esetben a szülők néha nem is a saját és a leányuk szemszögéből ítélkeznek, hanem a „világéból”: Mit fognak szólni a rokonok, az ismerősök, a szomszédok, a jóbarátok, az irigykedők, a város, a falu stb. Hogy fognak kárörvendezni, gúnyolódni, megjegyzéseket tenni ezek vagy azok.

A leányuk és kérőjének szerelme és jövő boldogságuk szinte másod-, harmadrangú kérdéssé zsugorodik össze az ilyen szülők szemében.

A szülők részéről az ilyen értetlenség, szeretetnélküliség, indokolatlan hiúság, gőg vagy anyagiasság gyakran nagyon szomorú következmények előidézőjévé válhatik.

A leány pedig mitévő legyen? Csak egy tanácsot adhatunk: A szülők iránt tartozó minden tisztelet és hála mellett várjon mindaddig, míg nagykorúvá lesz, közben kérje ki a lelkipásztor és más okos, tapasztalt egyének véleményét és ha ezek is helyeslik szándékát, nagykorúságának elérése után nyugodt lelkiismerettel kösse meg házasságát azzal, kihez szerelme és érdeke fűzi.

3. Harmadik eset: Mitévő legyen a leány,

ha a szülők a leányukat ennek akarata ellenére valakihez kényszeríteni akarják?

„Te Józsi, — mondja a feleség az urának — ezt az Irént férjhez kellene sózni X. báróhoz. Az ember nem nézheti lelkiismeretfurdalás nélkül, hogy ez az élhetetlen leány hogyan vonzódik ahhoz a fitos orrú, éhenkórász, kezdő orvoshoz.” A leánynak pedig: „Nem fontos, hogy te légy a báróba holtszerelmes, hanem hogy ő szeressen téged. Ő meg úgylátszik, odavan érted. Aztán, ha megkér, nem utasíthatod vissza a legnagyobb sértés és szomorú következmények nélkül. Add be neki, hogy te is szereted őt. Majd meglásd, hogy milyen jó sorod lesz vele.” Ilyen és hasonló érvekkel próbálják megpuhítani és engedékenységre bírni a leányt. És következik a szülők részéről a folytonos, szünet nélküli rábeszélés, ostrom, később a fenyegetés, parancs, szidalmazás s hasonló kísérletek egymásutánja.

Teendő: Ha a leányt csak lényegtelen, kisebb okok tartják távol a szülők óhajtottá férfitől és meggyőződik szüleinek állhatatos, kitartó akaratáról és ellenkezés esetén komoly következményektől tarthat: hát engedelmeskedjék, de csak akkor, ha lelke nem vonakodik éppen az illető férfival való házasságtól, mert ellenkező esetben hiányoznék a szentség érvényességéhez szükséges szabadakarat.

De ha nagyobb, komolyabb, főképp erkölcs-

be, jellemben vágó okok miatt vonakodik a leány a szülők kívánta kérőhöz menni, nem köteles szüleinek óhaját teljesíteni, a nem óhajtott udvarlóval pedig nyíltan, őszintén, bátran, gyakran, állhatatosan és nyomatékosan közölje, hogy nem szereti, nem óhajt felesége lenni, sőt hogy erősen idegenkedik tőle.

Ha pedig a szülők kívánta és erőszakolta udvarlóval nem is köthetne Isten és Egyház előtt érvényes, szentségi házasságot, ez esetben az illetővel semmi szín alatt nem köthet házasságot, hanem érvényesül a Szentírás parancsa: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek“, még ha ezek saját szülei is.

Akadnak nemeslelkű, angyali jóságú, szinte vértanúi készségű leányok, akik föláldozzák magukat szüleik érdekében azzal, hogy oly férfiúhoz kötik életsorsukat, akit nem szeretnek, sőt akitől irtózik lelkük és testük. Milyen kimondhatatlanul tiszteletreméltók az ilyen páratlan értékű nők! Milyen égi jutalmat is érdemelnek. Ámde e hősiecs foku áldozatra csak önként lehet jelentkezni, kötelezni erre senkit sem lehet. Nem is kötelezi a nőt ilyenmire sem a jó Isten, sem az Egyház, sem a lelkiismeret.

Vége a szülőkkel kapcsolatban még egy fontos pont. Ha a szülő anyagi vagy más okból (pl. lakáshiány miatt) rászorulna, hogy a leendő

új házaspárral együttlakják, ennek vallási, erkölcsi és becsületbeli kötelessége, hogy lakását akár a saját, akár férje szüleivel megossza. Ez természetes! A legrútabb hálátlanság volna, ha azt, aki nekünk életet adott, aki nagy áldozattal és a legönzetlenebb szeretettel felnevelt minket vagy felnevelte leendő férjünket, magukra és sorsukra hagynánk, amikor segítségünkre és támogatásunkra rászorulnak.

Milyen hátborzongató és a mai nemzedék egyrészének aljas, önző, piszkos, durva, hálátlan lelkére valló mondás: „Egy szülő könnyen felnevel tíz gyermeket, de tíz gyermek nehezen tart el egy szülőt!” Az ember restelli ezt a mondatot leírni is! A tapasztalat szerint a férfiak inkább apjukat és anyósukat, a nők édesanyjukat és anyósukat hanyagolják el, néha felháborítóan, komiszul és bűnösen hálátlanul.

Az is ostoba, gőgös és megvetésre méltó lelkületre mutat, ha az új házások szégyenkezésből utasítják vissza a rászoruló szüleiket otthonukból, mert állásra, vagyonra vagy tanultságra a házastársak színvonala alatt állnak.

Ellenben ha sem a feleségnek, sem a férjnek szülei nem szorulnak arra, hogy a fiatal házaspárral együtt lakjanak, más fontos ok sem követeli ezt, ebben az esetben tanácsosabb, ha a fiatalok nem osztják meg otthonukat a szülőkkel és még az eljegyzés vagy legalábbis

az esküvő előtt közlik a szülőkkel, hogy tőlük különválva, önálló otthonban akarnak élni.

T. i. a rászorulás és szükség esetét kivéve, általában nem tanácsos a férj vagy feleség szüleinek vagy ezek egyikének együttlakása a fiatal házaspárral.

Az após, főképen pedig az anyós részéről gyakori a kelleténél nagyobb fokú gyámkodás és örökös tanácsosztás. Nem mintha ez a gyámkodás és tanácsadás nem volna gyakran nagyon is hasznos és helyénvaló, de ez rendesen bántani, ingerelni, bosszantani vagy éppen sérteni szokta a fiatalok önérzetét, hiúságát és önállóságra való törekvését.

Még kellemetlenebb a fiatalok egyikére, ha a másik szülője féltékeny rá. Pl. a fiatal férj anyjának nehezére esik, hogy fia most már nemcsak őt, hanem rajta kívül egy másik nőt is szeret, szeretetét megosztja ezzel vagy talán őt még jobban értékeli, iránta még figyelmesebb, hozzá jobban vonzódik, mint édesanyjához. Ezt az érzést azután bajosan tudja magába fojtani. Kitörhet az, szemrehányássá, panasszá, kifakadássá erősödhet, ami viszont ellenhatást szül és kész az egyenetlenség. Megkezdődik és állandósul a bírálgatás, egyik félnek a pártolása a másik ellen, a zsémbeskedés, a félreértés, gyanúsítás, perpatvar, harag, sőt elmérgesedhetik gyűlöletté, kölcsönös sértegetéssé, még tettlegességgé is.

Vannak tiszteletreméltó kivételek, amikor a fiatalok a legjobb és legszebb egyetértésben, szeretetben és kölcsönös támogatásban élnek együtt a szülőkkel ezek haláláig, de ez az eszményi együttlét — sajnos — nem a leggyakoribb eset, az ellenkezőjére pedig megvan a lehetőség, sőt valószínűség.

23. FEJEZET

A KÖTENDŐ HÁZASSÁG ANYAGI OLDALA

A boldog házasság szempontjából az anyagi oldal általában, elméletben és nagyjából közbős dolognak tekinthető.

Ismerek házaspárt, amelynek mindkét művelt, tanult fele nyomorultan, szegényen került össze, frigyük mégis nagyon boldog maradt, mert az érzelmi tényezőt jóval fölébe helyezte a jómódnak és az anyagi érdeknek. Sőt éppen az a körülmény, hogy mindegyik fél láthatóan, érezhetően és áldozatosan a másik fél helyzetét törekedett megkönnyíteni, csak jobban összefűzte őket és fokozta egymás megbecsülését, értékelését és szerelmét.

Viszont akárhány házaspárt ismertem, amely az anyagiakban szinte duskálkodott. Ennek ellenére életük az ellentétek, félreértések és csalódások hosszú láncolatából állott. A nő részéről az anyagi érdekkeresés a házas-

ságot üressé, sivárrá, unottá, sivatagszerűvé, visszataszítóvá tette. A csupán anyagi szempontból előnyös parti néha nagyon hátrányos.

A kérő szegénységét nem kell megvetni vagy lebecsülni, főképp ha a kérő még fiatal és előtte számos anyagi lehetőség áll nyitva. És ha anyagiakban nem is, de gazdag lehet jóságban, szeretetben, jellemben, erkölcsben és hűségben, ami sokkal többet ér, mint a jellemtelenséggel és csélcsap természettel összekötött akármilyen nagy gazdagság. És aki a maga erejéből vitte valamire, nagyobb dicsőség, mint aki csupán apja, más őse vagy rokona jóvoltából örökölt. Amaz reményt is nyújt a jövőre, ez esetleg elherdálja azt is, amit kapott is, szerzett is. Akinek pénze van, könnyen megismerheti a világot, akinek pedig nincs, az még könnyebben kiismerheti — az embereket!

Ha azonban a szerelem, vonzalom, kölcsönös tisztelet, megbecsülés és lelki harmónia mellett mégis erős gondot fordítunk az anyagi alapra is, ez nemcsak méltányos, hanem hasznos, okos, bölcs előrelátás. Hiszen a szerelmek is testből és lélekből állnak, sőt nekik nemcsak magukról kell majd gondoskodni, hanem leendő gyermekeikről, sőt gyakran előregedett szüleikről is. Bizony a mai idők súlyos megélhetési gondjai és a kenyér után való hajsza nem mindig kedvez a családi békének, sőt néha erős kísértést is jelenthet mindkét fél számára.

A mai időben a hozományt gyakran pótolja a „dolgozó vagy kereső nő”. Ilyenkor a házastársak az életszükségleteknek egyenlő teherviselői. De ezt eszményi életcélnak sehogy sem tekinthetjük. Ha valamelyes mód van rá, a feleség csak maradjon elsősorban háziasszony és anya.

E pontban megszívlelendők Julius Simon szavai: „Az asszony, aki munkába szegődött, nem asszony többé. Nem éli a családi kör meghitt élményei közepette azt a védett, rejtett és rendezett életet, amely saját maga és a család részére oly fontos. Nem él többé férje uralma alatt, hanem főnöke irányítása mellett, sokszor gyanús erkölcsű társnők között s állandó érintkezésben idegen férfiakkal, férjétől s gyermekeitől azonban elválasztva... Az édesanya nem táptálla többé gyermekeit... a gyermekek már kiskorukban az utcára kerülnek. Ha este a munkától fáradt szülők s a gyermekek találkoznak a szűk lakásban, semmi sem várja őket készen. A szoba üresen állt egész nap, senki sem gondoskodott a tisztaságról. A tűz kialudt a tűzhelyen, az édesanya pihenni vágyik s nincs ereje a főzésre, sem arra, hogy férjének, gyermekeinek ruháit rendbehozza... És ebből a levegőtlen, rendetlen lakásból menekül a férj is...”

Manapság már csaknem minden művelt országban az állam vagy a társadalom anyagi

téren is segítségére siet a házasulandóknak és házasoknak (házassági kölcsön, családi pótlék s í. t.).

Csak arra ügyeljünk, hogy ha a házasságkötés előtt anyagi vonatkozású ügyek is szerepelnek, e téren tiszta, világos, pontos és komoly jogi helyzetet teremtsünk. „Clara pacta, boni amici”, a pontos megállapítások elejét veszik a későbbi félreértéseknek, csalódásoknak. Viszont a pontosan körül nem írt vagy nem biztosított anyagi ígéretek sok keserűségnek, bosszúságnak, rendetlen bírvágnak forrásaivá válhatnak.

Rendkívül óvok minden házasulandó nőt és ennek szüleit attól, hogy a kérőt vagy vőlegényt a hozomány körül megtévezzék. Ime néhány elrettentő eset okulásul:

Egy Erdélyből menekült úrnak leányát eljegyezte egy ügyvéd. A leendő após állandóan emlegette és hangoztatta ottmaradt nagy ingatlanát. Az ügyvéd el is vette a leányt, és akkor kitűnt, hogy az apósnek ott egy tenyérnyi földje sincs, nem is volt. Az ügyvéd erre visszaküldte feleségét a csaló apához.

A másik eset: Egy vidéki földbirtokosnak valóban nagy, mégpedig 2000 holdból álló, kitűnő földű birtoka volt. A család az apából, feleségéből és leányából állott. Mindhárman naponként rendszeren d. e. 10 órakor keltek fel. Mit is csináljanak egész nap — gondolták.

Rendesen felkeresték valamelyik szomszéd földesúr ismerősüket. Itt jól ettek-ittak, délután visszaérkeztek. A nagy kirándulás álmodta tette őket, tehát lefeküdtek, felébredve megvacsoráztak és a helyi ismerősökkel játszó hosszú kártyázás után álmra hajtották fejüket. Így ment ez csaknem napról-napra.

A szomszéd község új orvosának megtetszett a földbirtokos szép leánya, el is jegyezte. Orvostársai irigylve üdvözölték a „kitűnő parti” alkalmával.

Az esküvő és a lakodalom fejedelmi volt. A jegyespárt hatlovas hintó vitte a templomba. A meghívott vendégek között a vármegye legelőkelőbb emberei vettek részt.

Am mi történt? A fiatal orvos kitűnően értett a gyógyítás tudományához, de fogalma sem volt a telekkönyvről és még kevesebb fogalma volt a gazdálkodás módjáról és menetéről.

Alig múltak el a mézeshetek, híre járt, hogy a földbirtok nagyobbik fele már nem is az apósé, a többi is erősen inog. És míg a földbirtokosnak ú. n. „gazdája” (oklevél nélküli gazdatisztje) közben erősen megtollasodott és földbirtokossá lépett elő, addig maga a földbirtokos már a következő évben csak kegyelemből lakhatta volt kúriájának egyik kis szobáját — megfelelő bér ellenében. Amikor később ezt a bért sem tudta fizetni, vejéhez

ment, ahol azonban a folytonos szemrehányásnak, szidalmazásnak és állandó szégyenkezésnek áldozataként az örültek házába jutott, leánya pedig később, férje hamisított receptje segítségével, meg akarta mérgezni magát, de szerencsére a gyógyszerész észrevette a hamisítást.

Az anyagiak terén még két tanács:

Az egyik: Bármilyen „halálosan” és „eszeveszetten” szerelmes is egy nő, se az eljegyzés előtt, se utána ne adja ki kezéből és tulajdonából a pénzét vagy vagyonát a kérőnek vagy vőlegényének!

Egy külföldi úr megkérte egy magyar, gazdag özvegynek a kezét. A nő annyira belegabalyodott a férfiba, hogy minden pénzét és vagyonát neki adta, sőt az utóbbit még az ő nevére is betábláztatta. A vőlegény persze tudott mindig tetszetős jogcímet kitalálni, hogy mire is kell neki a pénz és vagyon.

És amikor a szegény özvegy már utolsó fillérét is kiizzadta, úgyhogy cselédjét is már a vőlegény fizette, a nemes úr egyszerűen megkérte, feleségül is vette a kiuzsorázott „menyasszonyának” a — cselédjét! Utóbb kitűnt, hogy a cseléddel már régibb viszonya volt és éppen ez terelte rá a férfi figyelmét az özvegyre!

A másik tanács: A leány ne adjon a vőlegényének ajándékot, ne is kérjen tőle. Elfogadhat tőle virágot, édességeket, olcsóbb vallásos

jellegű tárgyat (kis feszületet, olvasót, imakönyvet) és természetesen elfogadhatja a jegygyűrűt, de beszélje le arról, hogy értékeesebb ajándékot vegyen számára.

24. FEJEZET

A FOGÁSOK

Vannak leányok, akik vagy hogy általában férjet vagy egy meghatározott férfit vőlegényül szerezhessenek meg, különféle „fogásokhoz” fordulnak.

Az egyik a fekete haját aranyzárgára, a szőke meg feketére festeti. A harmadik a haját férfimódra nyíratja, a negyedik meg jó hosszúra növeszti. Az egyik kifesti magát, mint egy cirkuszi bohóc, a másik a szoknyáját kurtítja meg. Akad olyan is, aki divatmajmot csinál magából. A másik mindenféle vacakot és kacatot ölt magára. Sőt akad olyan nő is, aki külsőleg démonnak igyekszik látszani abban a hiszemben, hogy ezzel felkelti a férfiaknak vagy egy bizonyos férfinak az érdeklődését. Egyes, eladásra éhes nők szinte rálicitálnak egymásra és minél többet igyekeznek mutatni magukból e célra. Ki is tudná felsorolni azokat a mesterséges és erőltetett eszközöket, módokat, trükköket és cselfogásokat, amelyeket egyes nők saját eszük után vagy más nők (eset-

leg édesanyjuk) tanácsára alkalmaznak, hogy a férfiszem észrevegye őket. A nők között szinte egész iskolája van a „férjfogás” különféle módszereinek, de a szakácsreceptek mintájára a titkot minden család magának őrizi meg.

Mi a tanácsunk?

Mesterséges hódítási fogásokkal talán lehet férjet szerezni, de nem boldog házasságot.

Ilyen mesterséges trükkök legtöbbje olyan, mint a bumerang, visszafelé talál és balul üt-het ki.

A nő u. i. csak a maga sajátos, egyéni és igazi természetével kötheti le *állandóan* és végleg a férjét. A hamis, erőltetett fogás álarcjellegű. A férfi az álarcnak megfelelő belső lelket, természetet, jellemvonásokat és tulajdonságokat keres és kíván és íme, rövid idő múlva rádöbben, hogy ezek az illető nőben vélt és értékelt tulajdonságok csak ideiglenszen magára aggatott és később az egyéniségről lehámlott vagy levetett, eldobott idegenségek voltak.

Képzeljünk csak el angol nőt, aki férjfogás végett a francia szerepét akarná magára erőltetni, vagy az olasz nőt, aki a svédet, egy cigányleányt, aki a magyar földműves leányát akarná kifelé játszani. Az ilyen nő egyensúly-
hibája, ferdesége előbb-utóbb kinő, mint a tevé-

ben a púp. Nála az idegenszerűség csak kényszerzubbony, amelyet nem is tud soká hordani.

Még a nagyobb és komolyabb kozmetikai beavatkozásoktól is szeretném óvni női olvasóimat. Ime egy példa:

Ismertem egy szülőpárt, amely kétségbe esve panaszkodott nekem, hogy bicegő leányuknak semmi reménye sincs a férjhezmenéshez. Valamivel később közölték velem a szülők, hogy Amerikába szeretnének utazni leányukkal, mert ottani rokonuktól értesültek, hogy egy orvos teljesen meg tudja szüntetni a bicegést. Szerencsére nem tudták hamarosan megszerezni a nagy úthoz szükséges pénzt. „Szerencsére”, — mondom — mert egy rendkívül derék, okos, művelt, finomlelkű és hozzá nagyon gazdag tűzértiszt megismerve a bicegő leány finom lelkét, őt először épp e hibája miatt rendkívül megsajnálta, majd e részvétből érdeklődés, ebből meg szerelem fakadván, a még mindig bicegő leányt nemcsak feleségül vette, hanem még a házassági óvadékot is magatette le. És rendkívül boldog házasságukat elsőrangú gyermekkel áldotta meg a Gondviselés.

Tegyük fel, hogy a leány helyreigazított volna bicegését, kérdés, hogy jövője ilyen szerencsés és boldog lett volna-e. Nem is szólva arról a lehetőségéről, sőt valószínűségről, hogy házasság esetén a jóakaró „barátnők” nem

gondoskodtak volna-e, hogy a vőlegény vagy a férje később mégis megtudja az előzetes lábhibát és kiábrándul a nőből akár a mesterségesen helyreigazított hibás láb miatt, akár a nőben kifogásolt őszinteség hiánya miatt, hiszen ennek előzetes baját csak idegenektől tudta meg.

Száz szónak is egy a vége: lehet, hogy bizonyos fogásokkal, trükkökkel és mesterkedésekkel kaparintunk férjet, de ha *csak a fogás* volt a férjszerzés alapja, rendesen nincs benne köszönet!

Az természetes, hogy leányos család és minden férjhez menni óhajtó nő keresi és felhasználja mindazokat a megengedett és illő alkalmakat, amelyek módot nyújtanak kérőkkel való megismerkedésre. Viszont azonban a fejkötő alá kívánczó nő „fogások”, frivol kísérletek és babonás erőlködések nélkül is rá fog találni arra az „igazi” és neki való férjre, akit a Gondviselés szánt részére.

25. FEJEZET

TANÁCSOK

1. Az életnek legtöbb csalódása a képzelet és vágy szülte eszményi várakozásból indul ki, amely a való életben sohasem teljesülhet vagy csak a legritkább esetben.

Különösen a leányálmok szárnybontásának idejében, de később is, a sok happy end-es regény, mozi- és színielőadás hatására buján termelődik az ábránd, amely kiszínezi, eszményíti és vágyakkal telíti a ködös, alaktalan jövőt. Selyemágyról, égből pottyant mesebeli hercegről, melegen simogató kézről, remek lakásról, pompás jólétről, kitűnő állású, jóvágású, szép, fess ifjúról ábrándoznak és más hasonló, ködbevesző álmok után sóhajtoznak.

És ez a léha, bolondos, üres, szemfényvesztő, délibábos, csalóka sok ábrándozás emeli, felfokozza az igényeket, amelyekhez azután igazítani, irányítani, alkalmaztatni akarjuk leendő férjünket. Ily értelemben az ábrándvilág gyakran megrontója, megfertőzője, megmérgezője a való házaseletnek.

Ezért első tanácsunk az, hogy a házaselet jövőjét is a szürke, mindennapos, reális valóság keretén belül képzeljük el és igényeinket is ehhez szabjuk, ne pedig bamba, gyerekes, meseszerű ábrándjainkhoz.

2. Már fentebb is óvtuk a nőket attól az éretlen vágytól, hogy egy bizonyos álláshoz kössék házasulandó szándékukat.

Az egyik csak tiszthez, a másik orvoshoz, a harmadik cukrászmesterhez óhajt feleségül menni. Ez annyit jelentene, mintha díszes skatulyát óhajtana, tekintet nélkül a tartalmára.

Még ostobább, ha egy nő már előre csak

bizonyos alakú, színű, nagyságú férfihoz akarja életét kötni. A római császároknak síma álluk volt. Az első császár, aki szakállt viselt, Traján volt. Erre a római nők legtöbbje szakállas férjet óhajtott. Am egy alkalommal a császár Licinius Sura senator lakásában levétette szakállát, amire a római nők ismét kibékültek a borotvált arcú férfiakkal.

3. Ha *alkalmas* kérő akad, ne utasítsuk vissza abban a reményben, hogy talán majd akad még alkalmasabb. Már hányan megjárták ezzel a válogatással! A szerencse néha az életben csak egyszer nyújtja ki a kezét felénk; ha nem nyúlunk utána, örökre elmarad.

A fiatalság hamar elhervad, a szépség gyorsan fonnyad, a hozományra gyűjtött pénz is elértéktelenedik és esetleg itt állunk majd késő bánattal, férj nélkül.

4. Ne csődítsük magunk köré *játszi könnyelműséggel* a fiatalembereket és ne viselkedjünk mindannyival biztatóan, mert ezzel elűzzük az értékebbeket, akik nem hajlandók versenyre kelni a többivel. De könnyen úgy is járhatunk, mint az a leány, aki ekkép panaszkodott: „Van ezer udvarlóm és ha a báltermet egyedül hagynám el, akadna száz kísérlóm, de eddig egyetlenegy sem kérte meg a kezemet. Az az érzésem, hogy inkább férfiak kísérlgetnek, mint vőlegény-jelöltek.”

5. Vőlegényünkkel szemben ne érzékeny-

kedjünk, siránkozzunk, duzzogjunk minden csekélységért. De leginkább óvakodjunk már jegyeskorunkban a féltékenységtől. Ne vessük az udvarló vagy vőlegény szemére, hogy nem szeret minket vagy hogy más nő jobban tetszik neki. Az meg már a legvégzetesebb ostobaság volna, ha egy gyanúsított vagy elpártolt kérő iránti bosszúból a legközelebbi, ha mindjárt alkalmatlan kérőnek is nyujtanók a kezünket.

A közmondás azt tartja, hogy nem zörög a haraszt, ha nem fúj a szél. Ez azonban nem áll a jegyesekre, tehát a vőlegényre sem. Az irigység, féltékenység, vetélytársi rosszakarat, rágalom szörnyű csodákkal lepheti meg mindkét felet. A legártatlanabbra is rávetheti a gonoszság álhírét.

6. Azt se tekintsük akadállynak, nehézségnek vagy nyugtalanító körülménynek, ha a vőlegényünk évekkal ezelőtt más lánynak tett ígéretet, de azóta már teljesen szakított vele és csak nekünk szenteli vonzalmát.

Vőlegényünkkel necsak azért találkozunk, hogy szórakozzunk üres csevegéssel és kölcsönös kedveskedéssel töltsük az időt, hanem hogy *jövő felelősségünk teljes tudatában* házaseletünket előre megbeszéljük, előkészítsük és komolyan megalapozzuk.

7. Ne előlegezzük az udvarlónak gyorsan bizalmunkat. A megkérés percét ne siettessük

vagy sürgessük, ne is áruljuk el türelmetlenségünket, mert ezzel néha az udvarlóban lehűtjük az érdeklődést, sőt esetleg egészen is elronthatjuk ügyünket.

Még kevésbé éljünk fenyegetéssel. 1941 pünkösdje előtt történt. Egy 21 éves kórházi ápolónő megfenyegette udvarlóját, hogy leönti vitriollal, ha el nem veszi. Erre az udvarlója oly bosszús lett, hogy a Monor melletti nyáregyházi erdőben megfojtotta a leányt.

Kikoldult vagy fenyegetéssel kierőszakolt házasságtól mentsen meg a jó Isten minden nőt!

8. Akad férfi is, aki hogy a kívánt nő kezét megnyerje, elutasítás esetére öngyilkosságával fenyegetőzik.

Az ilyen fenyegetéstől ne engedjük magunkat megfélemlíteni, ha a kérőt vissza is kellene utasítanunk.

Sőt azt ajánljuk, hogy az öngyilkossággal fenyegető kérőhöz ne is menjünk feleségül. Miért?

Először is azért, mert az a férfi, aki *komolyan* foglalkozik az öngyilkosság tervével, vagy vallástalan vagy beszámíthatatlan, tehát már e címen sem érdemli meg, hogy kezünket nyujtsuk és szívünket ajándékozzuk neki.

Másodszor az öngyilkosságot komolyan tervező ember természetéhez tartozik a beteglelkűség. Az öngyilkosság lélektanával foglal-

kozó tudósok egyöntetű tanítása az, hogy az öngyilkosságot soha vagy csak ritkán az öngyilkos jelezte vagy hangoztatta ok váltja ki, hanem az illető lelkében állandóan lappangó menekülési vágy az élettől.

Amit az öngyilkos-jelölt tettének okául felhoz, csak olyan, mint a már amúgyis teli pohárban az utolsó csepp, amelytől a folyadék kicsordul. Csak utolsó indítóok a régi terv megvalósítására.

Végre az öngyilkossági és gyilkossági hajlam között gyakran csak hajszálnyi a különbség. Az öngyilkosságra hajló ember könnyen válik gyilkossá is. Tehát óvatosság vele szemben!

9. Az utolsó tanács voltaképpen nem e könyv olvasóinak szól. Ne is vegyék rossznéven, ha szóváteszem. De emberek vagyunk, ezt nem tagadhatjuk és ezért talán mégsem fog ártani, ha röviden érintem azt, amitől óvni kíván e könyv is, de még egyeseknek szomorú sorsa is.

A jó Isten mentsen meg minden nőt attól, hogy már a házasság szentségének felvétele előtt többet, sokat vagy akár mindent megengedjen vőlegényének.

Elsősorban azért, mert ez súlyos bűn, Isten megbántása, lelkünk és testünk megfertőzése volna.

De meg azért is, mert a nő odaadása, ha

egyetlenegyszer történik is meg, mindig nő értékvesztést jelent — a vőlegény szemében is. Utóbbi lassan-lassan elhidegül menyasszonyától és megfeledkezik arról, ami neki valamikor annyira tetszett menyasszonyában.

A házasságkötés előtti bizalmasabb érintkezés részegítő, gyújtó, lángcsóvát vet egymás vérébe, amely lázba borítja a lelket, de oly lázba, amelyet hirtelen hideglelés, kijózanodás, aláértékelés, unott, fáradt csömör követ.

A szentség fölvétele előtt a nőnek teljes odaadása a vőlegényben azt a szomorú, keserű, sejtésszerű gondolatot ébreszti, hátha a menyasszonyom más férfi iránt is ilyen gyenge volt, akár a múltban, akár lesz a jövőben. A férfi ilyenkor jegyesében már a kirabolt testű nőt látja és érzi.

És maga a nő kívánhat-e a férfitől, akivel vétkezett, egyebet, mint megvetést, lebecsülést, aláértékelést és a házasság után állandó utalást és megszégyenítő szemrehányást a multa vonatkozólag?

Hány nő vesztette el kérőjét épp azzal, amivel tévesen és bűnösen azt gondolta, hogy vele őt jobban leköti és a jövőre biztosítja!

„Ha hát szeret, mint mondja józanul,
Amennyiben saját állása, rangja
Be hagyja tettel a szót váltani...
Vedd fontolóra ám, mily csorba éri

Becsületedet, ha túlbízó fülekkel
Dalára hallgatsz vagy szívet veszítsz,
Vagy szenvedélye zaklatásának,
Melyen nem úr, szűz kincsed megnyitod,
Vigyázz, Ophelia, szép húgom, vigyázz!"

(Shakespeare: Hamlet.)

26. FEJEZET

AMIT KÖNYVEM LEGELEJÉN KELLETT VOLNA MEGEMLITENEM

Kedves nőolvasóm! „Mit használ az ember munkálkodása, ha nem járul hozzá Isten áldása?"

Oly gyarlók, esendők, rövidlátók vagyunk, a jövőt is oly kevésbé sejtjük s ismerhetjük, hogy minden törekvésünk, erőlködésünk, érdeklődésünk és tájékozódásunk ellenére sem lehetünk biztosak a felől, hogy megfelelő, minket boldogító férj kezébe tettük-e le életünk sorsát és hogy nem léptünk-e valamely örvény szélére.

Ezért életünk e sorsdöntő, rendkívül fontos lépésének sikeréhez elsősorban és elkerülhetetlenül szükséges a jó Istennek, mindenható mennyei Atyánknak felvilágosító kegyelme, segítsége, irányítása, áldása.

Ennek elnyerése végett már a kezdet kez-

detén, minél előbb és minél korábban, még mielőtt bármely udvarló vagy kérő tűnnék fel a láthatáron, lehetőleg mindennap, kérjük alázatos, buzgó imával az Úr irányítását és vezetését, hogy olyan férjet juttasson számunkra, akivel életünk az Ő dicsőségére, lelkünk javára és földi sorsunk zavartalan boldogságára szolgáljon. E célra különféle ájtatossági gyakorlatokat is végezhetünk.

Közvetlenül az esküvőt megelőző néhány napon át a fősúlyt ne az esküvői külsőségekre fektessük (ruha, dísz, kocsi, autó, csokor stb.), hanem a szentségekhez való járulás kellő, komoly előkészületére és ehhez szükséges lelki elmélyedésre, hogy alapos, jó, őszinte szentgyónás (lehetőleg életgyónás) révén tiszta lélekkel, boldogítóan nyugodt lelkiismerettel, szentáldozástól áttüzesített kegyelmekkel, áldással meggazdagodott lelkülettel járulhassunk a házasság szentségéhez.

Még ajánlatosabb, ha a szent frigy kötése előtt háromnapos zárt lelkigyakorlatot végezhetünk (pl. Pécelen vagy Pécsett) és ha a vőlegényünket is hasonlóra bírhatjuk (pl. Manrézában). Mert minél nagyobb, mélyebb, tisztább, komolyabb és alaposabb a szentgyónáshoz, áldozáshoz és a házasság hármasság szentségéhez való lelki készülés, annál több, dúsabb, gyümölcsözőbb és maradandóbb isteni kegyelemben lesz részünk!

Könyvünk első részét XI. Pius pápának apostoli és atyai szavaival fejezem be:

„A jó házasság legközelebbi előkészítésénél a legfontosabb szerepe van a házastárs gondos kiválasztásának, mert nagyrészt ettől függ a házasság boldogsága vagy boldogtalansága. Hiszen a házastárs vagy nagy segítségére vagy nagy veszedelmére és akadályára lesz a másik félnek a házaselet keresztényi módon való eltöltésében.”

„Hogy azért az egész életen át ne kelljen vezekelnie egy meggondolatlan választás miatt, a jegyesek alaposan fontolják meg, mielőtt megválasztják a személyt, akivel az életet kell eltölteniök.”

„Megfontolásuknál leginkább az Istenre és Krisztus igaz vallására legyenek figyelemmel. Azután önmaguk, házastársuk, jövődő gyermekeik, az állam és az egész emberiség javára gondoljanak, amely a házasságból mint forrásból ered.”

„Buzgón kérjék az Isten segítségét, hogy a keresztény okosság szerint válasszanak s nem az érzékiség féktelen és vak indulata, a haszonlesés vagy más kevésbé nemes indítók vezesse őket, hanem az igaz szeretet és az őszinte érzelem a jövődő hitvestárs iránt.”

„Adja meg a mindenható Atyaisten, hogy amiket mi itt a házasság szentségéről, Istennek rávonatkozó csodálatos törvényéről és akara-

táról, a tévedésekről és veszedelmekről, a gyógyítás eszközeiről előadtunk, mindenki megértse, készséges akarattal elfogadja, Isten kegyelmének segítségével megvalósítsa s így a keresztény házasságban újra felvirágozzék és viruljon az Istennek szentelt termékenység, a tiszta hűség, az oldhatatlan szilárdság, a szentség és kegyelmeinek teljessége.”

„Az Isten kegyelmi trónusa előtt alázatosan leborulva buzgón imádkozunk, hogy a kegyelmek szerzője, „akitől minden akarás és véghezvitel származik” (Fil. 2, 13.), végtelen jóságának mértéke szerint adja meg és teljessítse mindezeket.”

„S ugyanannak a mindenható Úristennek bőszeges kegyelme zálogául szeretettel adjuk apostoli áldásunkat” (t. i. e szavak olvasóinak).

„Kelt Rómában, Szent Péternél, 1930 december 31-én. XI. Pius pápa.”

(XI. Pius pápa „Casti Connubii” kezdetű apostoli körlevele a keresztény házasságról.)

Az I. rész vége.

II. RÉSZ :
ESKÜVŐ UTÁN

1. FEJEZET

A LAKODALOM

E könyvnek célja voltakép csak az, hogy a házasulandó nőknek és a menyasszonyoknak adjon állapotukhoz szükséges jótanácsokat. De érdekükkel való együttérzésből nem állhatjuk meg, hogy életük további szakára, házaseletük egész idejére is ne adjuk meg nekik azokat a jó és üdvös tanácsokat, amelyeket számos házastárs vallomásából, panaszából és a világi, valamint egyházi házassági periratok áttanulmányozásából merítünk.

Kezdjük mindjárt a lakodalommal.

A jegyesek és a szülők egyaránt már jóelőre készülődnek az esküvő külsőségeire és a lakodalom méltó megrendezésére.

A mai nehéz idők komolysága kívánatossá teszi, hogy az esküvő és lakodalom anyagi viszonyainkhoz mért és a nagy eseményhez mindenképen méltó legyen.

Főképp kerüljünk két végletet.

Némely házaspár és szülő az esküvőből és lakodalomból nagy hűhót és cécót, harsogó, kiáltó, sőt olykor ordító parádét akar csinálni.

„Még soha nem látott”, fényes, költséges külsőségekben tumbolják ki magukat. Az esküvőt és lakodalmat kedvező alkalomnak tekintik arra, hogy kiélhessék hiúságukat, feltűnési s irigyeltetési vágyukat.

Ez az egyik véglet. Az ilyen külsőségeket fitogtató és magukat felesleges és céltalan költségbe verő egyének persze nem gondolnak arra, hogy a józan, okos és komoly szemlélők vagy résztvevők csak mulatnak vagy szána koznak a szereplők nagy hiúságán, hivalkodásán és pénzpocsékolásán.

Természetesen a másik, az ellenkező végletbe sem tanácsos esni, ha nincs rá fontos ok. Hiszen az esküvő maga nagy, szent dolog, Krisztus rendelte, rendkívül fontos szentség. A lakodalom pedig egy ritka, drága, örömmel teljes ünnepnek megnyilatkozási módja s alakja, amelyet illik a hétköznapiság fölé emelni és amelyen a jó kedély, a vigadozás és a hálával teli örömhangulat a legtermészetesebb érzés.

Kövessük tehát e téren is a józan, okos, arany középutat.

2. FEJEZET

A MÉZESHETEK

Szokássá vált az ú. n. nászutazás. Az új házaspár az első heteket vagy hónapokat utazással vagy idegen helyen való időzéssel szokta eltölteni.

Ha az új házastársaknak kedve tartja, hát kövessék e szokást. De ha nem követik, okosabban cselekszenek.

A házastársak éppen új életük kezdetén fogjanak hozzá fészüknek megépítéséhez és berendezéséhez. Már a kezdet kezdetén tanulják és szokják meg tisztelni, szeretni és értékelni otthonukat és ennek minden berendezési darabját.

Az sem tanácsos, hogy a házaspár az otthontól távol, heteken át folyton egymás nyakán üljenek, minden okosabb dolog, teendő, gond és felelősség nélkül. Akárhány házaspár éppen már a nászút üres időtöltése közben unt egymásra egész életére.

Az idegenben töltött mézeshetek bőséges alkalmat és ingert adnak a kölcsönös kedveskedéseknek, becézgetéseknek, bókák és udvariasságok túlzására. Pedig e téren a túlzás lélektani ok miatt nem éppen kívánatos. Azért nem, mert ha ezek a kedveskedések, bókák és csókok idővel természetszerűen elmaradnak, ezt mindkét fél, de különösen az asszony, könnyen és gyakran a másik fél elhidegülésével, szerelmének megfogyatkozásával magyarázza. Következnek azután a szemrehányások, a féltékenységek, bosszankodások, gyanúsítások, helytelen elképzelések, és csakhamar megkezdődik a házastársak között a valódi elhidegülés, sőt egymástól való elidegenülés.

Végre az új házaspár nászutazása egészségi okból sem nagyon javasolható. Elsősorban a saját egészsége miatt. Gondoljunk pl. arra, hogy télen a házaspár esetleg eléggé ki nem fűtött, át nem melegedett szobához jut, amelyben alapos náthát, reumát vagy még nagyobb bajt is szerezhethet. De éppígy veszélyeztetheti az utazás és az idegen helyen sok szükséges tényezőnek a hiánya — a leendő gyermek egészségét is.

3. FEJEZET

OLVASD EL TOBBSZOR!

Kedves Olvasóm! Vedd, kérlek, tudomásul, hogy meghódítani egy férfit nem nehéz, sokkal nehezebb megtartani azt, akit meghódítottunk. Megtartani férjünket szeretetben, hűségben, értékelésben, áldozatkészségben. Ez nagy dolog, finom művészet, szinte tudomány!

Erre adunk a jelen és következő fejezetekben néhány tanácsot, útmutatást és követhető elvet. De ezeknek csak akkor lesz számadra haszna, célja, eredménye és foganatja, ha ezeket a tanácsokat nemcsak a kíváncsiság és érdeklődés kielégítése végett, egyszer és futtában elolvasod, hanem minél gyakrabban, pl. minden hét vasárnapján. Ilyenkor is taná-

csos csupán egy-egy fejezetet vagy ennek részletét elolvasni, átgondolni, átelmélkedni és *magadra vonatkoztatni*.

Mielőtt tovább olvasnád e könyvet, fogadd meg és tedd fel magadban erősen, hogy lapjait asszonykorodban is minél gyakrabban forgatni fogod, még akkor is, ha úgy véled, hogy már kívülről tudod a tartalmát!

4. FEJEZET

ISTEN SZAVA

Kezdjük a jó Istennek, Teremtőnknek, jó-ságos Atyánknak, az emberi természet legjobb ismerőjének és egykori ítélőbíránknak alábbi szavaival, amelyeket a Szentírás útján juttat hozzánk:

„Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi éppúgy feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak.”¹ (Efez. 5, 22.)

¹ Az engedelmesség és alázatosság, amelyet az Írás megkövetel az asszonytól férje iránt, enyhül és ki-egyenlítődik azzal, hogy viszont a férjnek szeretetet parancsol és egyéb kötelességekre szorítja az asszony iránt.

Természetesen az asszonyok csak a jóban, nemesben, szent dologban kötelesek engedelmeskedni férjüknek, nem pedig a férfi szeszélyeinek, bogarainak. Sőt ha a férj olyasmit követel, ami bűn, azt nem is szabad teljesíteni.

„Nem a férfiú teremtetett az asszonyért, hanem az asszony a férfiúért.” (I Kor. 11, 9.)

„Oktassák a fiatalasszonyokat arra, hogy férjüket szeressék, gyermekeiket kedveljék, legyenek továbbá megfontoltak, tiszták, józanok, háziasak, jóságosak.” (Tit. 2, 4—5.)

„Az asszony a férfiúnak dicsőisége.” (I Kor. 11, 7.)

„Tisztességes legyen a házasság mindenben és szeplőtelen a házasság; mert a paráznákat és házasságtörőket megítéli az Isten.” (Zsid. 13, 4.)

„Az asszonyoknak ne a külső hajdíszt vagy aranynak viselete vagy fényes ruha legyen az ékességük, hanem az elrejtett szívbeli ember zavartalan nyugalomban és a szerény lelkület, mely becses az Isten szemében. Legyetek mindnyájan egyetértőek, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények, alázatosak.” (I Pét. 3, 1—8.)

„Megkívánom, hogy az asszonyok tisztességes öltözetben, szemérmességgel s józansággal ékesítsék magukat, nem arannyal, gyönggyel meg drága ruhával,¹ hanem ami

¹ A Szentírás nem tiltja az asszonyi ékességeket, azonban megkívánja, hogy azok ne sértsék a *szemérmességet* s a *józanságot*, vagyis ne vigyék az ékességeket túlságba.

istenfélelmet fogadó asszonyokhoz illik: jócselekedetekkel.”¹ (I Tim. 2, 9—10.)

„Ha valaki közületek bölcseség nélkül szűkölködik, kérje az Istentől, aki mindenkinek bőven ad és megadatik neki.” (Jak. 1, 5.)

5. FEJEZET

ISTENNEL

Egyik szentünk mondotta: „Ha Istennel tartok, legyen bár az egész világ ellenem, többségben vagyok. Ha pedig az egész világ mellettem tűntet, de nem Istennel tartok: mindig vesztett ügyem lesz.”

Isten és a Hozzá való erős kapcsolódás nélkül nem lesz és nem lehet állandó áldás és boldog végeredmény házaseletünkben.

Ezért az istenfélelmet és vallásosságot ápoljuk egymásban! Vigyük be Krisztust családunkba, de ne az utolsó, hanem az első helyre! Az Ő akarata és szelleme járja, hassa át családunkat!

Viseljünk rá erős gondot és érezzünk súlyos felelősséget arra vonatkozóan, hogy férjünk és gyermekeink ne csak a földön, hanem az örök életben is boldogok legyenek és hogy egykor ott újból találkozhassunk!

Elsősorban arra törekedjünk, hogy állan-

¹ Az istenfélő asszony ne asszonyi ékességekkel büszkélkedjék, hanem jócselekedetekkel tündököljön.

dóan a megszentelő kegyelem állapotában (vagyis súlyos bűn nélkül) maradjunk. De édes szóval, kedves kéréssel, alázatos könyörgéssel vegyük rá férjünket is arra, hogy ő is a kegyelem állapotában éljen, eljárjon velünk a templomba, legalább évenként egyszer meggyónjék s megáldozzék. Csak ne erőszakoskodjunk, gorbászkodjunk, unalomig szemrehányással ne illessük férjünket, mert ezzel nemcsak soha célt nem érünk, hanem a vallástól és ennek gyakorlatától csak még jobban eltávolítjuk és elvadítjuk őt.

Hasonlóképen törekedjünk arra (ugyancsak mindig jó szóval, kedvező alkalmakkor), hogy a családhoz jó, katolikus szellemű napilap, folyóiratok, könyvek jussanak! Az igazi, jó katolikust három dologról ismerjük meg: a vasárnapjáról, a húsvéti áldozásáról és a katolikus ujságjáról!

Egy fontos tanács! Még az esküvő előtt fogadjuk meg, hogy házasságunk első napjától kezdve *együtt* mondjuk el az esti imát.

Egy fiatal férj írja jókedvű őszinteséggel egyik folyóiratunkban: „A közös esti imát mindennap elvégezzük. Akkor is, ha napközben összezőrdültünk. Mire az imádság végére érünk, már mosolygunk a napi törtéteken és szent lesz a béke.”

Egy katonatiszt barátom közölte velem, hogy este lefekvés előtt közösen imádkozzák el

a Miatyánkot, utána megcsókolják a feszületet, majd egymást, utána a gyermekek megcsókolják szüleik kezét, ezek meg gyermekeik homlokát. Milyen szép, megható, áldásos és követésre méltó szent szokás!

Még hatásosabb a közös esti ima, ha térdelve végezzük, lehetőleg a feszület vagy egy szentkép előtt.

Egy fiatalasszony írja volt tanárnőjének: „A téli hónapokban állva mondjuk el az esti imát, mert szobánk nagyon hideg, de mihelyt melegebb lesz, ismét térdelve fogjuk elvégezni.”

Micsoda lelkeség, erő és biztatás sugárzik ki e szép példákból!

Magunkban, egyedül is, gyakran imádkozunk családunkért, férjünkért és gyermekeinkért!

Nagyon ajánlom a házasságkötés *minden* évfordulójának megünneplését az *egész* család részéről. Mégpedig a templomban a szentmise-hallgatással és a szentségek együttes felvételével, valamint otthon, a család körében. A házasságkötés 25., 50., 60. évfordulójának alkalmával a házastársak áldassák meg frigyüket az Egyház szolgájával.

Végre ne felejtjük el, hogy az állapotbeli kötelesség és szenvedés, ha azt már a nap kezdetén előre felajánljuk Isten dicsőségére vagy

más szent célra, imaszerűvé és áldást fakasztó, érdemszerző szent cselekedetté válik.

Egyszerű szegény varrónőről olvastam, hogy halálos ágán varrótűjét kérte környezetétől. Azt hitték, hogy lázalmában kéri. Pedig dehogy! Kezébe vevén a varrótűjét és fel-emelve szemét az ég felé, így imádkozott: „Uram, Istenem, ebben a varrótűben van minden reményem, hogy irgalmas leszel velem: mert életemben minden öltést a te dicsőségedre végeztem.”

Hát akkor milyen vigasztaló és dúsan érdemszerző lesz egy feleségnek és anyának a sok gondja, fáradsága, áldozata, szenvedése, esetleg csalódása, fájdalma, kínja, ha mindezt naponkint a jó Istennek ajánlja fel.

Igy értjük meg költőnk szavát is:

„Minden perc szentté tehet benneteket
S minden percet szentté tehettek ti.”

6. FEJEZET

HA HIBÁZUNK

Ha hibázunk vagy ha az összezördülésnek magunk vagyunk az okai vagy magunk is, józan nyugalommal, alázattal és meleg szeretettel tisztázzuk az ügyet.

Ha szokásos hibánk van, jelentsük be férjünknek előre. Ez nagyon bevált módszer. Pél-

dául: „Ez ... az én leggyakoribb hibám. Kérem, ha rajtacsíp, legyen velem elnéző és türelmes, magam fogok legjobban restelkedni, szégyenkezni és bánkódni e hibámért. Csak figyelmeztessen hibámra. Magam erősen rajta leszek, hogy megjavuljak.”

Persze az eszményi állapot az volna, ha a férj is ugyanezt tenné!

Egy fiatal házaspárnak is az volt a kívánsága, hogy békével és egyetértésben éljen egymással. Már házasesetük kezdetén a következő párbeszéd folyt le közöttük:

A férj: „Megvallom, egytől félek. Heves természetű, ideges, ingerlékeny vagyok. Könnyen haragra gyúlok. Ha elragad az indulat, ne ám, hogy engem izgatni találj!”

Feleség: „És hogy én is megvalljam, én sem vagyok mindig olyan, aminőnek kellene lennem és aminő szeretnék lenni. Gyakran elfog a szeszély, amelynek hatalma ellen sokszor teljesen tehetetlen vagyok. Ilyenkor legjobban, ha nyugton hagynak és egy szót sem szólnak hozzám.”

Férj: „Tudod mit? Legjobb lesz, ha mindketten már előre valami jelet adunk, ha valamelyik oldalról vihar van keletkezőben. Ha én haraggal távozom az üzletből és bosszús vagyok, zsebkendőm csücskét erősen kilógatom a kabátom zsebéből. Te meg hasonló esetben a kötenyed csücskét kösd fel a kötőbe.”

Igy is lett. Ha az asszony észrevette a hazatérő férj kabátjában a vörös zászlót, tudta, hogy ez „vihart” jelent, óvatossá, hallgataggá vált és megkettőzte figyelmességét. Viszont ha a férj észrevette a kötény felemelt csücskét, tudta, hogy „záport” jelez és türtőztette magát, míg csak újra ki nem sütött a jókedv és derű napja.

Egy szép napon azonban kölcsönös meglepetésben volt részük. Amint a férj hazaérkezett, észrevették, hogy mindkettőnek ruhája „komisz időt” jelez. Egymásra nevettek, megölelték egymást és azóta zászlótűzés és elővigyázati intézkedés nélkül is békességben, teljes egyetértésben élnek.

Ha elkövettünk bármilyen hibát, valljuk meg férjünknek szépítgetés nélkül. Ez mindig imponál a férjnek, a legtöbbjét meghatja és szívesen megbocsát.

Jól tudom, hogy a bocsánatkérés nehéz dolog, gyakran nagy lelki megerőltetésbe, akaratilag nekilendülésbe, erős elhatározásba kerül. De legalább folyamodjunk valamelyes pótló kiúthoz és engesztelő módhoz. Például mondjuk: „Ne haragudjál” vagy „Ugye nem haragszol?” Vagy a szót pótolhatjuk egy öleléssel, simogatással vagy csókkal.

Az ilyen közeledés szivárványként köti össze ismét a két lelket, a két szerető szívet és eloszlatja a félreértés felhőit.

És ha a férj hibázik vagy vétkezik? Erről alább, külön fejezetben részletesen lesz szó. E helyütt csupán annyit, hogy legyünk lassúk a haragban és gyorsak a kiengesztelésben!

7. FEJEZET

NÉHÁNY ALAPERÉNY

Az asszony *tisztelje* férjét. Szerelem tiszteltet nélkül csak múló érzékiség, mámor, fellobbanás, szalmaláng, görögtűz.

Az asszony csak azt tudja igazán szeretni, akit egyúttal tisztelhet és csodálhat is. Minden okossága, tapasztalata és műveltsége ellenére is örök gyermek akar lenni, aki ragaszkodni akar ahhoz, akit tisztel és csodál.

De nem elég, hogy csak érezzük a tiszteletet, hanem *éreztsük is* férjünkkel, hogy őt fontosabbnak tartjuk magunknál.

A tisztelettel együttjár a bizalom. „Hol bizalom nincs, ott a szeretet koszorújából a legszebb gyöngy hiányzik.” (Goethe.)

A másik alaperény az otthonnak megteremtése, szeretete és ápolása.

Nagy gondunk legyen arra, hogy férjünk otthont, meleg, meghitt fészket találjon mellettünk. Törekedjünk férjünk körül olyan légkört varázsolni, magunk is úgy viselkedjünk, hogy férjünk *jól érezze magát* otthon és mellettünk.

Az otthon szépsége és kelleme legyen

állandó örömünk. Az otthon legyen a pihenésnek, felüdülésnek, megosztott örömnék barátságos tanyája, ahol a férj és feleség leveti a külvilág előtt hordott álarcot, hivatalos pózt és nagyképűsködést.

Otthonunk és családunk legyen az örök béke, türelem, erő, vigasz, kölcsönös megértés és támogatás temploma! Legyen a keresztek együttes, együttérző, türelmes viselésének szent helye!

Az otthon küszöbén kívül gyakran úgyis olyan csúnya a világ, tombol a szeretetlenség, önzés, gyűlölet, civakodás, marakodás, irigység, harc, legalább a családunkon belül maradjon és állandósuljon a kölcsönös szeretet, önzetlen jóakarat, teljes bizalom és keresztény áldozatkészség oázisa!

A házastársak törekedjenek mindennap újra és minél jobban összehangolódni.

„Három dologban talál gyönyörűséget a lelkem, — mondja a szent író — melyek kedvesek Isten és emberek előtt. Ezek: a testvérek egyetértése, a jóbarátok szeretete és a férfi és nő, ha megértik egymást.” (Jézus, Sirák fia 25, 1—2.)

Légy tehát férjednek megértő, legjobb barátja, küzdőtársa, bizalmasa, örömének és bánatának, szerencséjének és fájdalmának hűséges megosztója.

Asszonyom! Ha hivatalba jársz, üzleted

van, kereseti gondjaid vannak (és melyik helyénvaló asszonynak nincs?!), nehézségeidet, hivatali bosszúságaidat, üzleti mérgelődéseidet hagyd otthonod előszobájában vagy küszöbén kívül. Kisebb panaszaidat is hallgasd el férjed előtt, ha ő úgysem segíthetne rajta.

A férfi képviselje az erőt és észet, az asszony pedig, ha mégoly okos, művelt és tapasztalt is, elsősorban a szívet képviselje.

A feleség, ha hivatalból, üzletből, vásárlásból jön is haza, legyen férje számára életvidámító, állandó tavaszt és üde légkört fakasztó élmény, mindig meg-megújuló ajándék.

8. FEJEZET

ADNI, NEMCSAK KAPNI!

A boldogságot soha nem kapjuk csupán kívülről. Az a mi közremunkálásunktól is függ. *Magától* semmi sem történik. Meddő dolog tehát a házaselet boldogságát is csupán más-tól, csupán férjünk részéről várnunk. Örömet is csak annyit fogunk találni, amennyit magunkban is ki tudunk termelni. Egyszóval fontos, hogy a családi életünk boldogságára magunknak is *törekednünk, fáradnunk, erőlködnünk kell!* Az élet küzdelem! A boldog házaselet is az!

Tény, ami tény, hogy a menyasszonyok legtöbbje asszonyi jövőjét úgy képzei el, hogy

mindent, ami számára jó, szép, kellemes lesz, leendő férjétől fogja *kapni*!

Nos hát az asszonynak, a feleségnek egyik főkötelessége, hogy ne csak kapni, nyerni, elfogadni, óhajtani, hanem *adni* is akarjon!

A házasság nem egyoldalú jogügylet! A feleség adjon is! Adjon sokat, minél többet! Adjon akkor is, ha nem kap érte ugyanannyit, sőt adjon akkor is, ha semmit sem kap viszonzásképp. Mi több, adjon akkor is a maga jószágából, szeretetéből, figyelméből, áldozatából, ha mindezért csak hálátlanságot, szeretetlenséget, megalázást, durvaságot, szenvedést kap viszonzásul.

Természetellenes, perverz viszony az, ha a feleség bálvány módjára folyton csak bókokat, kedveskedést, babusgatást, figyelmességeket, tapintatot, szeretetet, pénzt, szép ruhát, ékszert, jólétet, ajándékokat vár vagy követel férjétől a nélkül, hogy ő cserébe, más módon ugyan, de ugyanannyit törekednék juttatni férjének. Szomorú házasság az, amelyben a feleség állandóan hőmérővel lesi férje szerelmének és kedveskedésének hullámváltozását, ellenben a maga részéről nem követ el mindent, hogy férje is feltalálja feleségében mindazt, amit joggal keres és óhajt benne. Sőt a feleségnek az adásban jópéldával kell elől járnia!

A feleségre is, sőt őrá elsősorban és felsőfokban áll a Szentírás parancsa: „Amit akartok,

hogy nektek cselekedjenek az emberek, azt ti is cselekedjétek nekik."

A békét még áldozat és megalázkodás árán is iparkodjunk fenntartani. Ez sokkal tiszteletreméltóbb, mintha makacssággal az egyenetlenséget csak fokozzuk és kihúzzuk.

A nő *alkalmazkodjék* férjének jelleméhez, természetéhez, ízléséhez, erkölcsileg megengedett szokásaihoz, sőt még ártatlan vesszőparipájához és szeszélyeihez is. A jó feleség szinte kitapogatja életpárjának fontosabb óhajait. *Érdeklődjék* férje hivatásához és kedvelt foglalkozásához tartozó tárgyak iránt.

Hasznos és tanácsos, hogy a feleség, ha áldozattal is, megtanulja a férje érdeklődési köréhez tartozó tudnivalókat. Mert ha a feleség erre nem képes, a férj vagy keres vagy talál más nőt, aki akár őszintén, akár számításból nagy érdeklődéssel hallgatja a férfi lelkének kiadását és a figyelmesen hallgató nőtől könnyen válik veszélyes „barátnő” és vetélytárs.

Dosztojevszkij mondja, hogy a tartalmas férfinak lelki szükséglete a közlés. Ha ezt ott-hon nem találja meg, keresi másutt.

Ismertem egy gazdag orvost, aki igazán „halálosan” szerette feleségét. De ez szinte megtiltotta urának, hogy betegeiről és orvosi dolgokról beszéljen, mert mint mondotta, ez undort ébreszt benne. Az orvos a kórházban

együtt dolgozott egy fiatal orvosnővel. Ez meg tanulva, okulva, bámulva hallgatta a „mester” minden szavát. A következmény válás lett, az orvos a „kollega” felé fordult.

A feleség szakítson magának mindig időt férje számára. Inkább hagyja félbe kisebb munkáját, mintsem megtagadja férje számára a társalgást vagy kíséretet.

A feleség egy kicsit anyja is legyen férjének vagy ha úgy tetszik: anyjala.

„A férfi oldalához hitvestársnak

Teremtetett a nő.

Ha megfelel a szép, nagy hivatásnak,

Valóban angyal ő.”

9. FEJEZET

JÓAKARATÚ TANÁCSOK

1. Rendkívül fontos, hogy az asszonynak *állandó* komoly elfoglaltsága legyen. A legjobb, leghasznosabb, legtermészetesebb és legáldásosabb két foglalkozás számára: az otthon gondozása, vagyis a háztartás és a gyermekek nevelése.

„Az unalom bacillusa a válópernek.”
(Jókai.)

A jó, tisztességes, értékes, házias asszonynak mindig akad dolgozni-, rendezni-, tisztítani-, foltozni-, javítanivalója. A nő komoly el-

foglaltságának hiánya egyik főoka annak, ha a házaselet boldogsága megrendül.

Jaj a házastársaknak, ha *szándékosan* nincs gyermek és hozzá az asszony még a vendéglőből vagy étkezdéből hozatja az ételt, szóval henyélésre, lustaságra rendezkedik be. A semmittevés az ördög párnája!

2. Légy mindig tiszta, csinos, rendes, pontos, szerény, szelíd, kedves, derűs hangulatú, jókedvű, de ne komolytalan és mutass nagy, igen nagy türelmet!

3. Férfjed iránt is légy udvarias és tapintatos! Szomorú, ha a hitves mindenkivel szemben finomlelkű, udvarias és tapintatos, csak éppen otthon veti le e szükséges és nélkülözhetetlen társadalmi erényeket.

4. Ismerned kell, hogy időnkint mivel lepheted meg férjedet és szerezhetsz neki örömet.

Ha mint menyasszony és szerelmes jegyes vőlegényed hajlamai szerint viselkedtél, akkor a házasságban is tartsd meg e jó szokást!

5. Engedj férjednek tisztességes irányú mozgási szabadságot! A férj nem rabszolga. A rabságot hosszú ideig senki sem bírja el, és jaj, ha a rab „fellázad”.

6. Időközönként add uradnak tudomására, hogy boldog vagy mellette és szereted őt. Dícsérd meg, ha alkalom kínálkozik rá. Ismerd el jótulajdonságait, sikereit, szorgalmát, ízlését, figyelmességét, pontosságát stb. Néha-néha

csodálkozzál férjed eszén, ügyességén, bátorságán. A férfiak szeretik ezt az elismerő csodálkozást hitvesük részéről és büszkék rá.

7. Gyermekeid előtt mindig tisztelettel és nagyrabecsüléssel szólj apjukról. Családodban is váljék valóra Egyiptomi József álmképe: Az apa legyen a fénylő Nap, az anya a szépen világító Hold, a gyermekek pedig az értékes, ragyogó csillagok.

8. Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát. Ha valami bánt férjed részéről, *kedvesen, alázatosan, szelíden* közöld vele. Előforduló félreértések esetén őrizd meg nyugalmadat és ne tekintsd azt mindjárt szerencsétlenségnek. Egyébként, mint Szilágyi Ödön mondja: „A házastársak időközönti összezördülései arra jók, hogy utánuk élvezhessék a kibékülés szent örömét.” („Autón szerzett menyasszony” című színmű.)

9. Ha urad meglep vagy megajándékoz valamivel, mutass örömet felette. Még akkor is, ha választásával nem vagy megelégedve. Örülj a jószándéknak!

10. A munkájából, hivatalából, üzletéből, utazásból hazatérő férjedet örömmel üdvözzöld. Nagyon szomorú tünet, ha az asszony csak az ölebet fogadja barátságosan. Hosszabb távollét után pedig fogadd uradat ünnepélyesen!

11. Tiszteld apósodat, anyósodat is. Betegségükben látogasd meg őket. Legyen gondod

lelkükre is! Támogasd őket a halálra való előkészületben! Gondold meg, hogy egyszer beléd is anyós lehet! Amit nem akarsz, hogy neked cselekedjenek, te se cselekedd nekik!

12. Ha férjed szülei meghaltak, halálozásuk évfordulóján emlékezzél meg róluk imáddal, menj uraddal együtt a templomba, temetőbe. Megtörtént, hogy egy asszony a saját halottainak sírját gondozta és gyakran felkereste, de a férje halottainak sírját elhanyagolta. A férj nem szólt, de nagyon bántotta, nagyon rosszul esett neki.

13. A jövődő szenvedésekre légy előkészülve és készülj rájuk előre! Az előkészült baj fél baj.

14. Jovianus Pontianus, a híres római, megözvegyült. Aurélia, a leánya, látva édesapjának rendkívüli szomorúságát, rá akarta beszélni őt, hogy újra nősüljön. Jovianus nemet mondott. — „Dehát miért nem akarsz másodszor is megnősülni?” — kérdezte Aurélia. — „Azért, édes leányom, mondá az atya, mert félek, hogy anyádhoz hasonlót nem találok!” Bárcsak minden feleségről elmondhatná ezt a férje, mégpedig az előről!

10. FEJEZET

LÉGY SZEMÉRMES!

A feleség törekedjék erkölcsileg megengedett módon női mivoltát is érvényesíteni és

férjének tetszeni. Iparkodjék megőrizni vonzóerejét és varázsát, nehogy férjében idegen ingerek vágya keletkezzék és más nőn adjon meg a szeme. Ehhez persze a feleség részéről sok ember- s önismeret szükséges. Ime néhány rövid tanács:

Jelenj meg urad előtt mindig *tisztán*, csinosan. Idevág a gyakori mosakodás, fürdés. Öltözködjél gondosan. A legnagyobb és dicsérendő egyszerűség mellett is terjesszél magad körül rendet és csínt. De a túlzott kendőzéssel és kozmetikai kezelésekkal csak ronthatsz hatásodon.

Légy a házasságban is nagyon, de nagyon szemérmes, intim, finom, tapintatos, tiszteletteljes és tiszteletreméltó, de ne hideg, éreketlen, közömbös.

A férfi természeténél fogva vonzódik a nőhöz, de ha ez szemérmetlen, női mivoltában is pongyola, könnyen megunhatja, megútálhatja feleségét, sőt undort és csömört érezhet iránta. A nemi visszaélésekről és erotikai praktikákról ne is essék itt szó. Ezeket a sátán találta ki a házastársak kölcsönös tiszteletének, értékelésének és szerelmének szétrobbantására.

„Szép a nő, ha angylarcán
A szemérem lángja ég,
S mint a gyöngy, tenger mély ölében,
Tiszta gerjedelmű szívében
Rendítlén ül a hűség.”

(Barna)

A szemérmesség mellett is légy férjed számára pótolhatatlan ajándék, meglepetés, élmény és mint a költő mondja:

„Maradjon szent talánynak ő,
Maradjon mindig újnak.”

(Ady)

A jobb anyagi viszonyban élő házastársaknak ajánlom a külön-külön hálószo­bát. A szerelem és nemi értékelés egyrésze illúzió . . alapul. Az állandó együttlét, még éjjel is, az egymás előtt történő egyes ténykedések kölcsönös szemlé­lése könnyen ronthatja, gyengítheti, halványíthatja az illúziót.

11. FEJEZET

AZ ANYAGIAK TERÉN

Légy takarékos időben, pénzben, de egyúttal erőddel is!

Természetesen jogod van érdeklődni férjed kiadásai, vásárlásai és beszerzései iránt, de ezt mindig feltűnés, hangsúly és főké­p az ellenőrzés látszata nélkül tedd.

Gondoskodjál arról, hogy háztartásod gépezetének kerekei halkan működjenek!

Ne legyenek anyagi téren sem elérhetetlen vágyaid. Ruházkodásban is légy komoly, józan és mérsékelt! Ne akarj mindenáron kitűnni barátnőid és ismerőseid közül!

Vezesd magad a konyhát vagy legalább ügyelj rá erősen. Milyen megvetendő az az asszony, aki különben egész délelőtt ráérne, minden fontos ok nélkül csak ebédre jön haza és a szakácsnőtől kérdezi meg, hogy mi lesz ebédre.

Törekedjél a kosztban is alkalmazkodni férjed ízléséhez. Régi mondás, bevált állítás, hogy: „A szerelem útja a gyomron vezet át.” Nem tudom, igaz-e, de egy tudós azt állítja, hogy az ízlések azonosságából a lelki alkat egyezésére is lehet következtetni, mert „Der Mensch ist, was er isst.” Annyi mindenesetre igaz, hogy: „A szerelem elmegy, de az étvágy megmarad.”

Jegyezd meg férjed kedvelt ételeit. Ne készítsd el ezeket nagyon gyakran, ellenben okvetlenül nevenapján, születése évfordulóján, ünnepeken, ha messzi útról hazaérkezik és így tovább.

Ha az urad nagyon kényes vagy válogatós, állítsd össze vele együtt előre néhány napra az étrendet.

Az étkezésre megállapított időt tartsd meg pontosan, úgyhogy hazaérkező férjednek a kész ételt nyújthasd. Erre a legtöbb férfi nagy súlyt helyez. Ha pedig urad el akar utazni vagy sürgős ügyben távoznia kell, ne vedd oda neki

az ételt forrón, hanem idejében készítsd el és hűtsd ki.

12. FEJEZET

„MÁR NEM AZ!”

E fejezetnek azt a címet is adhattam volna: „Félbemaradt álmok.” T. i. a legtöbb leány és menyasszony a jövő házaseletet sokkal rózsásabbnak, szebbnek, boldogabbnak, eszményibbnek gondolja el, mint az a valóságban egyáltalában lehetséges. A valóság aztán benne könnyen a csalódás, az elégedetlenség, szinte a kiábrándulás érzetét keltheti fel és állandósíthatja.

Még a fiatalasszony is gyakran abban a hiszemben él, hogy házasságuk csupa mosoly, ének, jókedv, szerelem és boldogság együtteséből fog állni, holott nemsokára rá fog ébredni arra, hogy a házaselet is tele van hétköznapiakkal, egyszerűséggel, néha egyhangúsággal, megszokottsággal, gondokkal, nehézségekkel s mindkét fél részéről bizonyos önzéssel, egyéni hibákkal és gyarlóságokkal.

A csalódások bizony gyakran a boldogságnak túlzott és helytelen elképzeléséből származnak. Az elképzelt és megvalósult gyönyör két külön világ és az utóbbi semmikép sem

jelenti az elsőnek a beteljesülését. Az élet amúgyis és más téren is gyakran szertefoszlott remények és be nem teljesült vágyak temetője.

Mármost mit jelentenek ez általános megállapítások a feleség szempontjából?

Azt, hogy némelyik egy év múlva, a másik már egy hónap vagy hét, sőt napok múltán észreveszi, hogy ő a házaseletet nem így képzelte el. A férje *már nem az*, aminőnek udvarló és vőlegény korában ismerte. Valamikor azt hitte és meg volt győződve arról, hogy olyan férfi, mint Ő, csak egy van a világon. Ilyen nem volt, nem lesz, de nem is lehetséges rajta kívül. Kimondottan félisten. És most ráébred, hogy voltaképp nincs rajta semmi különös, Ő sem a felhőkön jár, hanem a sáros, poros, göröngyös földgolyóbison. Férje már nem a csupa méz, csupa csók, csupa figyelem és odaadás, nem a jegyeskorbeli szalonruhás, szmokingos, kivasalt nadrágú úr, hanem még *lelkileg és érzelmileg is* néha álmos, fésületlen, borotvátlan, pongyolában megjelenő közönséges — ember! Egyszóval: már nincs rajta semmi különös!

És azért jó ezt előre tudni, hogy megérthesd, kedves fiatalasszony olvasóm, hogy ne vedd hát csalódásnak, kiábrándulásnak, szerencsétlenségnek, ha észreveszed, hogy férjed melegebb érzéseit közöny kezdi felváltani. Ne tekintsd magadat elhanyagoltnak és félreismert

nek, ha már nem babusgat, cirógat és csókolgat oly gyakran, oly melegen és jólesően, mint kezdetben.

Ha okos vagy, nem is fogod kívánni, hogy férjed folyton a mézeshetek rajongásával csüngjön rajtad és az első szerelem hevének udvarlásaival és gyengédségeivel ostromoljon. Azt sem fogod kívánni, hogy gondolataiban és szívének szeretetében kizárólag csak *Veled* foglalkozzék és évek múlva is maradjon meg a nyaló-faló, hízeltgő, turbékoló vőlegénynek.

A feleség azután nagyon hajlandó a szeretet, tisztelet és érzékelés *külső jelei* elmaradásának okát férjében keresni s találni. Pedig az ok a legtöbb esetben nem a férjben van, hanem az emberi természetben, a lélektan törvényeiben és a reális életben, a valóságban!

De valljuk meg, gyakran maga a feleség is oka annak, ha a közöny a kelleténél korábban jelentkezik.

Oka lehet a feleségnek túlzott érzékenysége. Oka lehet, hogy a feleség a maga részéről semmit sem tesz, hogy férje szerelmét lekösse. Csupán csak kapni óhajt a nélkül, hogy a maga részéről is mindent megtenne a házaset megédesítésére.

Rettenetes hiba, ha ilyen esetekben a nő szemrehányással illeti férjét, vádakkal kínozza, előtte csalódottnak, kiábrándultnak vallja magát. És még végzetesebb hiba, ha szüleinek,

rokonainak, barátnőinek, ismerőseinek panaszkodva, sírva közli „boldogtalanságát, csalódását, szenvedését”.

Vegyük tudomásul, hogy e földön nincsenek, soha nem is lesznek, nem is lehetnek tökéletesen boldog emberek. Ezért nem is lehetnek tökéletesen boldog házasságok és házastársak sem! Nincs házasság, amelyben a felek mindig rózsákon pihenhetnek, és ha igen, érzik töviseit is!

Ha mindezt előre tudjuk és számítunk is rá, megóvjuk és megkíméljük magunkat egy szerfelett fájdalmas és következményeiben súlyossá válható csalódástól!

13. FEJEZET

AMITŐL ÓVAKODJÁL

1. Óvakodjál attól a törekvéstől, hogy a házasság után is tovább élheted vagy éppen sokkal kényelmesebben élheted a magad *egyéni* életét, csupán azzal a különbséggel, hogy most már hozzájárul egy másik lénynek gondoskodása, szeretete, ajándékozása, kényeztetése és becézése. Az ilyen elképzelés s törekvés csak egy satnya, kisértékű, kóros női lélekben lehetséges.

2. Óvakodjál attól, hogy állandóan „aszsonyi jogokra” hivatkozzál. Minden joggal kötelesség is jár!

3. Óvakodjál a szenvtelen, érzéktelen, teljesen passzív, közömbös, unalmas viselkedéstől. Az ilyesmi bántja, néha sérti, keseríti, csalódottá teszi és könnyen más, oly nők felé hajtja a férjet, akikben több életet, együttélést és érdeklődést sejt, kíván vagy talál.

4. Kerüld az önfejűséget, dacot, durcáskodást. A keményfejűséggel egyértékű az asszony haragtartó és bosszús hallgatása, amely megfagyasztja a szívet, kiöli a kedélyt, mélyebbre fúrja az ellenszenvet, kiűzi otthonából a férjet és nehezebbé teszi a kibékülést.

Az asszony már egy hete duzzogott és némává vált. Egyik este a férj gyertyát gyújtott és vagy negyedóraig keresgélt vele minden sarokban. A feleség végre megkérdezi: — „Mit keres?” — „Ezt” — mondta a férj. — (T. i. a feleség hangját.) Azóta megnyílt az asszony ajka.

5. Óvakodjál a kicsinyességtől, ingerlékenységtől és túlzott érzékenységtől. A túlzott érzékenység nem egyéb, mint durva érzéketlenség mások iránt.

Nem kell minden bolhából elefántot csinálni! Nem szabad férjed minden hangárnyalatát mérlegre tenni!

Vannak minden férjben apró rossz szokások. Az egyik elfelejti az ajtókat betenni, a másik a cigarettavégeket a földre dobja, a harmadik a széket elmulasztja helyére tenni és

így tovább. Ilyenkor ne dühösködjél, ne tégy mérges, haragos vagy gúnyos megjegyzéseket. Hanem: először is *szokd meg* férjednek ez apró szokásait. Sőt szokd meg, hogy ezeket mosolyogva, jókedvvel, tréfásan, humorosan fogd fel és ebben a hangulatban itt-ott azután szóvá is teheted a dolgot. Másodszor ajánlatos, hogy ha férjed egyszer-másszor elhagyja a rossz szokást, pl. a cigarettacsutkát nem a földre dobja, hanem történetesen a hamutálcába veti: ilyenkor mosolyogva *dícsérd meg*.

6. Kerüld a felesleges vitatkozást, szóváltást, heves kifakadásokat. Némely nő, ha kifogyott az érvekből, a fölényesség vagy sértődöttség álarcát rakja magára. Egy másik gúnyosan megremegő szájszállal, sértő vállrándítással, lesajnáló tekintettel, csípőre tett kezekkel, durcás fintorral pótolja a szóbeli visszavágást. Arról pedig szó se essék, hogy az asszony saját véleményének sodrófával vagy vasalóval adjon nagyobb súlyt!

Az egyik leggyakoribb ok, amiért a férfiak elhagyják otthonukat vagy a legszebben induló házasság is zátonyra fut: feleségük folytonos zsémbeskedése, zsörtölődése, kötődése, kihívó modora, csúfondáros megjegyzései vagy veszekedésre hajlamos, kardos természete.

Milyen csúnya, ördögi vonás is az, hogy gyakran éppen azzal szemben vagyunk a legközöségesebbek és leggondatlanabbak, akit

legjobban szeretünk vagy legalábbis legjobban szeretnünk és értékelnünk kellene.

És hozzá a legszégyenteljesebb, ha a feleség a cseléd, idegenek vagy az ellenség előtt pocskondiázza, gúnyolja, sértegeti, gorombítja le a férjét.

7. Ne emlegess különbséget a férjed és más férjek között! Ahogy az édesanyádat sem hasonlítod össze más anyával, a férjedet se helyezd más férfi mércéje mellé!

8. Kerüld a hazugságot, sőt a sok beszédet is. „Legyen minden ember gyors a hallásra, de késedelmes a szólásra és késedelmes a haragra” — mondja a Szentírás. (Jak. 1, 19.) Gyakorold magadat a csendes, nyugodt, halk beszédben!

9. A férfi tévedése, sikertelensége, balesete, szerencsétlensége esetén ne éreztesd vele ezt a magad részéről.

10. Ne kívánd a munkában, hivatalában agyonfáradt, ideges, kedvetlen uradtól, hogy meleg érdeklődést tanúsítson ruhád színe, kalapod összeállítása, hajad frizurája iránt.

11. Ne akard uradat folyton otthon marasztalni. A legtöbb férfi nem szeret otthon ülni. Ne törekedjél férjed függetlenségét nagyon korlátozni. Minél rövidebb a póráz, amelyen tartani akarod férjedet, annál jobban igyekszik a megkötözött szabadulni belőle. A hűtlenség néha a hűség kényszerének ellenhatása.

12. Soha ne várakoztasd férjedet fontos ok nélkül. A várakozás pillanatában néha a kellemtelen szeszélyeknek egész rakása halmozódhatik fel.

13. Ne nyűgösködjél mindig férjeden. Ne kövesd őt lépten-nyomon árnyékként. A túlságba vitt odaadás fárasztja, untatja, idegesíti a férfit. Ez teher rá nézve. „Szép — mondja Jókai — az a muzsikáló óra, de nem, hogyha egyre-másra muzsikál.” Ezért hagyd férjedet mindennap negyed-, fél-, egész óráig teljesen egyedül, zavartalanul!

14. Ne kutasd gyanús kíváncsisággal férjed multját, titkait, zsebeit vagy fiókjait!

15. Férjedet soha ne pirongasd, fedd, korhold gyermekeid előtt. Az apa tekintélye a család boldogságának és boldogulásának egyik alappillére. Ezt nem szabad gyengítened!

14. FEJEZET

AMITŐL MÉG JOBBAN ÓVAKODJÁL

1. Ne engedd, hogy harag, neheztelés, bosszú gyökeret verhessen szívedben. Haragban se ne feküdj le, se otthonodból ne távozzál!

Az első összeszólalkozás vagy összeveszés haragjában, indulatában, mérgében, dühében ne rontsd el a dolgot, ne csinálj valami bolondot. Ne akarj férjeden mindenáron kifogni, rajta bosszút állani!

Aludj rá egyet vagy kettőt és egészen más szemmel fogod látni és más lélekkel ítélni a történeteket, mint az első felindulásban.

A harag és a szenvedély a legrosszabb tanácsadó!

Pedig csak kis legyőzés, gyenge nekilendülés, apró áldozatocskák, cseppnyi jóakarat és egy csekély okosság kell a vihar lecsendesítéséhez, a félreértés kiküszöböléséhez, a boldogító béke helyreállításához. Egy csókkal vagy meleg öleléssel kísért néhány szó, pl. „Ugye már nem haragszunk egymásra?”

Rossz, szívtelen, kegyetlen érzésű és durva lelkű nő az, aki otthon, fontos ok nélkül is, folyton zsörtölődik, kifogásol, morog, elégedetlenkedik, de soha sincs egy kedves, megértő, szerető, elismerő, dicsérő szava férjéhez.

Milyen csúnya, undorító látvány, amikor a férj és feleség kiabálva és rikácsolva veszekszenek és marakodnak egymással, a férj mint vadul őrjöngő, a feleség pedig mint megveszekedett fúria.

Oly házasságban, ahol ketten meg nem férnek, rendesen jut hely — egy harmadiknak.

2. Óvakodjál a féltékenységek ördögétől, a szerelemnek e kormától és salakjától. Sajnos, ez a hiba meglehet az asszonyban és férjben egyaránt, mégpedig gyakran minden alapos ok nélkül.

Néha egy mosolygás, kézzsorítás vagy

szóváltás elég arra, hogy a házastárs szívében gyanút ébresszen, máskor névtelen levél robantja ki a féltékenységet.

Milyen csúnya és hozzá oktalan viselkedés az, amikor a feleség erős gyanúval kíséri férjének minden pillantását, szavát, kérdőre vonja, hogy mit suttogott a szolgálóval, miért tekintett a szomszéd nőre, miért késett oly soká! Mérgelődik azon és duzzog, mert a bálon mással táncolt, a moziban vagy színházban dícsérően nyilatkozott egyik női szereplőről, titkon felbontja leveleit, leskelődik, kémkedik utána, nem mer fiatalabb szolgát tartani s i. t.

Még szörnyűbb, ha a nő féltékenységi jeleket rögtönöz vagy sértegeti a meggyanúsított vetélytársnőt.

A féltékenység oktalan érzés, mert a jó férjet nem kell féltened, a rosszat pedig hiába őrzöd. Ha akarja, keres és talál alkalmat, hogy szívének bűnös kívánságát kielégítse.

De ostobaság a féltékenység azért is, mert ezzel a feleség éppen az ellenkező célt éri el és csak elvadítja férjét, okot és alkalmat ad először szemrehányásra, majd porlekedésre, veszekedésre, nyílt harcra, elannyira, hogy a házasként nem is nézhetnek egymásra vagy ott is hagyják egymást. És hányszor olvassuk az újságban borzadva, hogy egy-egy féltékenységi dráma lúgkövel, konyhakéssel vagy vitriollal végződött.

Szalézi Szent Ferenc megjegyzi: „Míg buzdítlak titeket az egymás iránti szeretet fokozására, vigyázzatok, nehogy a szeretet átváltozzék a féltékenység valamely fajtájára. Mert amint a féreg befészkei magát a legfinomabb és legérettebb almába, úgy a féltékenység is kifejlődhetik a legforróbb hitvesi szeretetben, amelynek azután a lényegét is elemésztí és megrontja, mert apránként növeli a viszálykodást, nézeteltérést és egyenetlenséget.”

3. De te is kerülj mindent, ami a férjedben kelthetné fel a féltékenységet. Ez annyival fontosabb, mert a tapasztalat szerint könnyen akadhatnak „barátnők”, akik a legkisebb támpontot is felnagyítva vagy kiszínezve névtelen levél vagy telefon útján a férj tudomására hozzák. A féltékeny férj azután néha könnyen hitelt adva vagy gyanút fogva pokollá változtathatja az otthont.

4. Óvakodjál elhanyagolni az otthonodat, tűzhelyedet, családi életedet. Megvetni való asszony az, aki mindennap és egész nap a házán kívül kószál és szinte csak vendégként tér haza, vagy aki nap-nap után zsúrozik, kártyaösszejövetelekre jár vagy kávéházban tölti idejét.

5. Ne engedd át magadat a teljes kényelemnek, élvezetnek és elpuhultságnak. A régi rómaiak fegyverrel győzték le az idegen népet, de hogy új erőre ne ébredjenek, őket az

élvezetek, kényelem és elpuhultság békóiba verték.

6. Ne vedd körül magad állandóan házi barátokkal és barátnőkkel. Még ha anyagilag módodban volna is, ne hívjatok asztalotokhoz gyakran vendégeket. A jóbarátok és ismerősök mint vendégek e pontban többnyire rendkívül hálátlanok. Mi több, maguk között gyakran kinevetik (bocsánat a szóért), kiröhögik a vendégadót fényűző pazarlásáért. Hány esetet ismeretek, amikor az ilyen bőkezű vendéglátó bajba került. Az elsők, akik hátat fordítottak neki, leggyakoribb vendégei voltak. Igen, legyünk vendégszeretők, ez keresztény erény, de csak olyanok iránt, akik rászorulnak, akikkel meghívásunkkal valóban felebaráti szeretetet gyakorolunk vagy akikkel szemben illik a viszonzás.

A Szent Pál apostol adta jellemzés némely mai asszonyra is pontosan ráillik: „Kerülik a munkát, megtanulnak házról-házra járogatni, és pedig nemcsak munkát kerülve, hanem pletykálkodva, kotnyeleskedve, olyanokat beszélve, amiket nem kellene.” (I Tim. 5, 13.)

7. Anyagi tekintetben kerüld a két végletet. Az egyik: Ne légy zsugori, fösvény, ok nélkül garasoskodó.

A másik, nőknél gyakoribb és veszedelmesebb véglet: Ne akarj a takarón túl nyujtózkodni, jövedelmeteken túl költekezni, nagy-

zolni. Éljetek egyszerűen, természetesen, szerényen, józanul, takarékosan, előre mérlegelve és számolgatva a lehetőségeket.

Súlyos jellemhiba a nőnek hiúságával kapcsolatos könnyelműsége, amely a pazarlásban nem ismer határt.

Ne akarj férjedtől a magad számára minél több pénzt, ruhát, kalapot, ékszert stb. kifizetni vagy kifondorkodni.

Sajnos, néha éppen a szegény leányok mint asszonyok hirtelen nagy lábon kezdenek élni és folyton csak követelőznek. Ők azok, akik megerőltetések árán is nagy lakást akarnak tartani, tavalyi ruhájukat már vonakodnak viselni, mindenkinek tetszeni, barátnők között feltűnni és rajtuk a divat hóbortos alkotásaival túltenni iparkodnak. Nekik csak a rókaprém és briliánsgyűrű vagy fülbevaló imponál és magukra akasztanak mindenféle drága kacatot. Mindezzel boldogtalanná teszik férjüket is, önmagukat is.

Egy ügyvéd jóhírű, de szerény anyagi viszonyok között élő családból vett feleséget. Az asszonynak a számára adott havi ezer forint is kevés volt. Csak ruhára is elköltött annyit, holott az ügyvéd keresete nem fedezte a kiadást. A férj először apósának panaszkodott. Ez azt tanácsolta vejének, hogy verje meg feleségét. Ennek — mondotta — csak ez fog használni. Az ügyvéd ízlésével ellenkezett a tanács

követése. Majd anyósával közölte felesége könnyelmű pazarlásának szomorú tényét, amire az így válaszolt: „Ja, én előkelőnek neveltem leányomat.” Erre döntött az ügyvéd: „Drága” feleségét visszaküldte anyósához, további sikeres nevelésre”.

Az asszonyban a könnyelmű pazarlási vágy mindig lelki és szellemi alacsonyabbrendűségnek biztos jele.

8. Hiba a házasságban, ha akaratlan magtalanság esetén a házastársak szemrehányást tesznek egymásnak vagy egymást hibáztatják.

9. Ne akard a világ előtt fitogtatni azt, ha a kormánypálca netalán a te kezeden van. Ne intsd le, ne szégyenítsd meg férjedet mások előtt. Még jó ismerősök és rokonok előtt se! Még kevésbé illik férjednek való vagy vélt gyengéit és hibáit mások előtt kitergetni. Sohase nyilatkozzál férjedről lekicsinylően. Ha ezt férjed előtt tennéd, ez az ő önérzetét sértené. Ha pedig háta mögött nyilatkoznál, úgy ezt egyes férfiak a közeledésre való felhívásnak minősíthetnék.

10. Óvakodjál attól, hogy férjednek szülei vagy nagyszülei származását, foglalkozását, szegénységét stb. szemére hányd. Az ilyesmi nagyon közönséges lelkületre mutatna.

11. Ne kívánd, hogy férjed azonnal megkedvelje rokonaidat, barátnőidet és jó ismerőseidet. Ez időre szorul és idővel magától meg-

jön. Rajtad függ, hogy férjed is megkedvelje őket. Viszont te meg soha ne nyilatkozzál kedvezőtlenül férjed rokonságáról vagy jóbarátairól.

12. Ha férjed kiemelt a szegénységből vagy alsóbb társadalmi osztályból, ne felejtsd el a mély hálát iránta! Ne szédülj el a nagyobb élettől! És ne kívánd, hogy férjed mindenért kárpótoljon, amit a szülői házban nélkülöztél.

15. FEJEZET

A FÉRJ HIBÁI

Nincs boroshordó seprű nélkül és nincs házaselet iszap nélkül.

A férj nem angyal, hanem hozzád hasonló gyarló ember! Hibáit, gyarlóságait, tévedéseit, botlásait, feledékenységeit éppolyan szent és áldozatos türelemmel vagy köteles elviselni, mint ahogyan te kívánod, hogy ő a tiedet elviselje és elszenvedje.

Légy nagyon feledékeny férjed hibáival, botlásaival és furcsaságaival szemben. Ellenben védj jól emlékezetedbe a részéről nyert jókat, szép napokat, ünnepies és boldog órákat!

Néha elkerülhetetlenek a nézetkülönbségek. Ezeket törekedjél teljes jóindulattal átbridálni és kiegyenlíteni.

Mielőtt férjed valamely hibája felett pálcát törnél, kérdezd magadtól, vajjon rossz akarat-

ból követte-e el a hibát vagy emberi gyarlóságból, tévedésből, elnézésből, ügyetlenségből, feledékenységből.

Légy megértéssel férjed apróbb gyengéi iránt.

Természetes, hogy megkísérelheted, bizonyos mértékig kötelességed is, hogy férjedet hibáiról leszoktasd, mondhatnám megneveld, irányítsd, de ezt soha ne tedd kellemetlenkedő, hivalkodó, fölényeskedő, szekáló, gyámkodó, lékicsinylő modorban, hanem a kellő időben, a kedvező alkalommal és mindenkor inkább kedvesen, alázatosan, szerényen, szeretetreméltóan, kérően és Istenhez intézett imával kapcsolatban.

Ha férjed nem vallásos, nem akar templomba járni, gyónni, ne akard őt erőszakkal, kemény feddéssel megtéríteni, hanem szintén szeretettel, jósággal, türelemmel és nemes példával. Az oktatást, figyelmeztetést is inkább másra bízhatod, pl. férjed lelkipásztorára, vallásos jóbarátaira, rokonára vagy valamely más világi, apostoli lélekre.

Te magad inkább imádkozzál férjed megtéréséért és e szándéokra tégy jót másokkal, többször gyónjál és áldozzál, böjtöljél s í. t.

És mi legyen a teendőd, ha férjed esetleg valamely káros szenvedélynek rabja, pl. kártyás, részegeskedő? Vagy ha kimaradó, durva, goromba, nyers, rosszindulatú, szívtelen, csa-

ládját folyton bosszantja, ingerli, keseríti, nyugtalanítja vagy veszélyezteti?

Először is mondj le róla, hogy *te magad* leszoktathatod hibájáról. Csak a jó Isten kegyelme, a lelkipásztora, főnöke, parancsnoka, jóbarátja lehet rá döntő hatással e téren.

Másodszor: Ne szidd, fedd, korhold őt, ne tombolj, dühöngj és fenyegezd őt, még a szemrehányásban is légy nagyon mértéktartó és tapintatos. Ne akard neki megtiltani az italt, kártyát vagy éjjelezést. Ne siránkozzál előtte, ne duzzogj, ne vitatkozzál vele, még tanácsaidat se pazarold rá.

Miért ne?

Először azért, mert az általános tapasztalat szerint mindezzel nemcsak nem javítod meg uradat, hanem ellenkezően, még jobban eltávolítod magadtól és otthonodtól, felébredsz benne a minden férfiban szunnyadó dacot, makacsságot és ellenkezést.

Másodszor minden férfi úgyis érzi a maga gyengeségét, bűnét és szenvedélyének rút s káros voltát. Nagyon jól tudja, mikor vétkezett. Restelli is azt, csak gyenge, pipogya, erőtlenség az akarata, terhelt a szervezete, fertőzött a lelke, megromlott az idegzete, úgyhogy minden magában felindított javulási szándéka rendszeren már az első kísértésnél csődöt mond.

Mi hát a szerencsétlen feleségnek a teendője?

Mindenekelőtt sajnáld őt, őszintén szána-
kozzál rajta, mert hidd el, ő maga szenved
bűnétől vagy szenvedélyétől legtöbbet, csak
büszke, hogy ezt bárkinek is megvallja.

Légy iránta elnéző! A keresztény erény
magaslatáról tekintsd gyarlóságát és vergődé-
sét.

Nyujtsd feléje segítő kezedet. Kellő idő-
ben, okosan, nyugodtan, szelíden szó tárgyává
teheted bűneit, de úgy, hogy kiérezze a jósa-
godat, szeretetedet, elnézésedet és megértése-
det.

A legnagyobb kegyelem és művészet, ha
a feleség kitapogathatja férjének hozzáférhető
oldalait és ezt fel tudja használni a javára.
Mégis az egyedül célravezető eszközök: a
kitartó ima, a türelem, a szelídség, a részvevő,
néma, de meleg szeretet. Csak ezek tudnak
néha csodát művelve győzni, amint a Szentírás
mondja:

„Nem viszonzván rosszat rosszal, sem szí-
dalmat szidalommal, hanem inkább áldást
mondván; mert aki az életet akarja szeretni és
jó napokat látni, fékezze nyelvét a rossztól
és ajkai ne szóljanak álnokságot. Forduljon el
a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a bé-
két és kövesse azt.” (I Pét. 3, 9—11.)

AZ ELHAGYOTT ASSZONY

Az asszonynak egyik legkínosabb fájdalma, ha rádöbben, hogy férje egy más nő hatása alá és búvkörébe került, idegen érzések ejtették őt rabul, megismerkedett egy más nővel, bele szeretett, saját feleségétől pedig elhidegült.

Néha, sőt legtöbbször borzalmas az ilyen férfi feleségének a sorsa.

A férjnek felesége iránti szeretete, figyelmessége, udvariassága hirtelen megkopik, megszakad. Lélekben és testben elfordul nejtől. Elkezd mindent kifogásolni, száraz, haragos, udvariatlan, goromba, durva lesz. Alig jár haza. Az asszonyt nyűgnek érzi a nyakán. Mindenáron szabadulni kíván tőle. Szeretné magától eltaszítani. Ki akarná utálni a saját otthonából. Talán keresetében sem részesíti. Hitványul, komiszul bánik vele, kínozza, kellemetlenkedik vele, ahol csak tud. Gyermekeit az anyjuk ellen izgatja és lázítja.

Az asszonyt pedig tör gyanánt éri ez a súlyos csalódás és mély megaláztatás, mely mindig egy másik, rendesen könnyebb fajsúlyú, legtöbbször kimondottan jellemtelen és rossz nő miatt történik, aki elcsábította.

És legjobban fáj a csalódott asszonynak, ha férje tudomást sem vesz felesége gyötrel-

méről, szégyenéről, fájdalmáról és tovább éli világát. Férjének szíve jégdarabbá változott irányában.

A szegény, tanácstalan, megsebzett, megkínzott nő elkeseredik, a férje és közte támadt űrt mérhetetlenül nagynak látja, szívét keserű fájdalom tépi, belőle ömlik a könny, elhagyottnak, elárvultnak, kifosztottnak, sorsvertnek, kitaszítottnak, csalódottnak, hajótöröttnek érzi magát.

A férfira a szóbanlevő veszély két korban szokott nagy lenni. Az egyik a házasság első-második éve, ha a feleségben úgyszólván már kezdetben csalódik. Ilyenkor rendesen a feleségben van a hiba.

A másik, sokkal veszélyesebb kor a férfinak 45—50. éve, vagy a házasságnak 15—20. éve. Ilyenkor, ha a férfi nem vallásos, jellemes és erős akaratú, könnyen belehullhat más nő hálójába. T. i. a felesége már nincs rá hatásos. Ő maga már érzi érzelmeinek alkonyát, őszét, fonnyadását. Jaj, ha ilyenkor a jellemtelen férj nőre akad, aki egyrészt ingert jelent számára, másrészt azt a hiedelmet ébreszti benne, hogy az ősz tavaszra képes átvarázsolni.

A férfit ebben a korban éppen a legderebb, legértékesebb, a leghűségesebb feleség mellett szokta érni a szerelmi tragédia.

Mi az ilyen szerencsétlen, sajnálatraméltó

asszonynak a teendője? Milyen legyen a viselkedése?

Mindenekelőtt legyen meggyőződve arról, hogy szemrehányással, állandó panaszkodással, gorombasággal, sértésekkel, jelenetek rendezésével nemcsak soha semmi célt nem ér, hanem ellenkezőleg, még jobban elmérgesíti a dolgát, még inkább felszítja férjében a szenvedély lángját.

Még jobban óvakodjék a feleség attól, hogy női vetélytársát szidja vagy gyalázza, vele veszekedést kezdjen vagy bosszújával fenyegetse. Mert ezzel csak olajat öntene a tűzre és feltámasztja urában a lovagias érzést „egy védtelen nő” iránt. Ne hallgasson barátnőinek heccelésére, izgatására, „tanácsaira” és fellovalására se!

Szóval a feleség soha ne legyen közönséges! Ezzel csak önmagát is, férjét is minden eredmény nélkül kínozná.

Mindjárt vigasztalásul megjegyzem, hogy néha a férfi szerelmi vagy érzéki megbolondulása csak epizódszerű, nem állandó. Megegyezik, hogy a pillanat hatása alatt cselekszik és a hűséget inkább gyenge akaratával sérti meg, mint a feleségétől való szakítás vágyával. Sőt néha csupán érzékiségből vétkezve, ez nem is érinti felesége iránt érzett tiszteletét és szerelmét. A férfit könnyen megszedíti, megrészegeti, megbűvöli egy látvány, egy találkozás, egy

inger, megkápráztatja az illúzió és megfertőzi képzeletét a nélkül, hogy lelke mélyéig hatolna a kísértés. Ilyen esetben nem szabad hinni, hogy a férfi nem szereti többé feleségét, szereti lelke jobbik, nemesebb felével, csak rövidebb-hosszabb szünet áll be a régi házasságviszonyban. És ilyenkor az okos feleség azt gondolhatja magában: Csak hadd fusson. Ez lesz a büntetése és kijózanodása.

Persze az okos és bölcs asszony minden erejével azon lesz, hogy a bajt megelőzze. Aki férjét meg akarja tartani, elsősorban önmagára ügyeljen, önmagát kell szeretnie, javítania, tökéletesítenie. Éppen a házasságuk derekán törekedjék urára hatni, tegye magát nélkülözhetetlenné minden tekintetben és pontosan, lelkiismeretesen kövesse könyvünknek fentebb adott minden tanácsát. Mert sok férfi hűtlenségének a feleség az oka!

De ha mégis beáll a férj részéről a komolyabbik, a komiszabb, a jellemtelenebb és sokkal vétkesebb eset, az asszony akkor is higgadt elmével tűrje a rajta ejtett szégyent, uralkodjék önmagán és tartson mérsékletet.

Legyen irgalmas férjével szemben és áraszsa el továbbra is szeretettel, figyelemmel. Az irgalom többet segít és hamarabb gyógyít, mint a bosszú és éretlen lobbanékonyság.

Néha a feleség nagyobb kényelem nyújtásával, máskor állandó dicséretével s magasz-

talásával, ismét máskor férjének esete felett nyilvánított sajnálkozásával és részvételével veszi le őt a lábáról.

„Ha jó, szeresd,

Ha nem jó, szeresd, hogy jó legyen!”

Az elhanyagolt feleség törekedjék felvenni a versenyt a másik nővel a hódításban. Amaz kedves, törekedjék ő még kedvesebb lenni. Amaz jó, legyen ő még jobb. Amaz megértő, mutasson ő még őszintébb megértést.

Szedje össze minden erejét, hogy a férje észrevegye, megtapasztalja a nagy különbséget felesége és ama nő között.

A „Manréza” 1942 márciusi számában írja egy tévútra került férj: Legyőzött. Kicsoda? A feleségem. Hogyan? Türelmével, szelídségével, jóságával, lelki erejével. Hiába gorombáskodtam, szidtam, hibáztattam őt igazságtalanul. Így akartam őt válásra kényszeríteni. Hogy megunjon, meggyűlöljön. Minél rosszabb voltam hozzá, ő annál jobb volt irántam. Ha elhagysz, továbbra is hű maradok. Ha szerencsétlenül jársz és teljesen tönkremenne visszajössz: szobám, szívem ajtaja akkor is tárva, nyitva lesz előtted. A gonoszságba belefáradtam. Ő meg annál kitartóbb lett a jóságban. Beláttam esztelenségemet. A másik meg sem közelíti őt erkölcsi értékben. Szakítottam is vele; hitvesemtől pedig bocsánatot kértem. Meg is kaptam.”

Igen, a diadalért áldozni kell, időt, türelmet, fájdalmat, önmegtagadást!

Esetleg megkísérelheti, hogy panaszát közölje buzgó, befolyásos, okos, ügyes lelkipásztorukkal vagy férjének bizalmas, jó, okos, ügyes barátjával.

Egy példa: Az itt említett házastársak teste már a sírban porlad. Egy napon hozzám jön egy asszony és panaszolja, hogy az ura el akarja őt hagyni. Ismertem a férjet. Már nyugdíjba helyezték, de kapott más állást. Itt megismerkedett egy 30 év körüli nővel, akinek a kedvéért el akarta hagyni feleségét, akitől három szép, jó, derék fia is volt. Felkerestem a férjet. A többi között ezt mondtam neki: Ha az ön fiai megtudják az esetet, amennyire szeretik édesanyjukat, felpofozzák önt." Ez hatott, talán csak ez. A férfi nem, de az *apa* észbe kapott!

És ha semmi sem használ?

Tegyük le ügyünket, esetünket, fájdalmunkat a Megfeszített elé! Ne essünk soha kétségbe. Életünk legsötétebb felhőin át is az örök élet sugarai ragyogjanak lelkünkbe!

Teljesítsük hősiesen kötelességünket mint feleség és anya továbbra is! Csendes, vértelen vértanúivá válunk az Úrnak! Élő kisugárzásai leszünk az Ő evangéliumának!

Mennyit tanulhatunk az Úr Jézus szent példájából. Mikor Péter megtagadta, Júdás

csókkal elárulta, nem mutatott haragot, nem vetett rájuk még visszautasító tekintetet sem. Ellenkezőleg, atyai tekintete Péter szeméből a bánat könnyeit sajtolta ki, Júdás lelkéből pedig a szégyenkezés és lelkiismeretfurdalás önvádját váltotta ki.

És mintha a megcsalt, az üldözött, a megalázott, a kiútált, elhagyott asszonyhoz intézte volna az Úr Jézus e szavakat: „Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.” (Máté 5.) Ezt számotokra mondta az Úr!

Igen, boldog az a megcsalt, üldözött asszony, aki nem törődik az emberi ítélet és értékelés cserépdarabjaival, hanem minden bizalmát mennyei Atyjába veti!

Alig tudok személyt, akire jobban ráillene a hegyibeszédnek nem is egy, hanem valamennyi vigasztalása, reménynyujtása, boldogság-ígérete, jutalma és diadala, mint a *saját hibáján kívül* férjétől, talán még apósától, anyósától, sőt gyermekeitől és persze vetélytársnőjétől igazságtalanul és jogtalanul megbántott, megsebzett, üldözött, szenvedő, de Krisztusért mindezt békével, szelíd megadással tűrő feleségre: „Boldogok vagytok, ha rosszat mondanak rátok énérertem. Örüljetek és vigad-

jakok, mert jutalmatok bőséges mennyeiben.”
(Mt. 5, 11—12.)

17. FEJEZET

EGY NEM RITKA OK

Nem szívesen tesszük szóvá e fejezet kényes tárgyát.

A szíves olvasó és a magunk szemérmetességének egyaránt rosszul esik érinteni e pontot. De épp nagyobb bajok és komolyabb következmények elkerülése végett mégis tanácsosnak és hasznosnak vélem szóvátenni az ügyet.

Arról van t. i. szó, hogy a házassági perek és a hozzám panasszal forduló számos férfi tanúsága szerint sok hűtlenségnek oka nem ritkán némely feleségnek ú. n. frigiditása, vagyis nemi hidegsége.

A frigid nő lehet szerelmes a férjébe, anyává is éppúgy válhatik, mint más nő, de a nemi életnek érzéki oldala iránt semmi fogékonyságot nem érez. Lelkileg 'együtt érezhet férjével, de *testre* irányuló képesség nélkül, sőt érzésének hiánya könnyen áthangolódhat undorrrá, iszonyattá, ellenszenvvé.

A nők nem is sejtik, hogy a feleség frigid volta a férjben mennyi lelki fájdalomnak, testi szenvedésnek, kínos kísértésnek, hűtlenségnek, férfiúi nemi betegségnek, válásnak, melankó-

liának, sőt öngyilkosságnak és egyéb szomorú következménynek kiindulópontja és szülőoka lehet.

Hány férj jött már hozzám és szinte sírva panaszkolta, hogy házaseletének egyik legfontosabb területén nem talál kölcsönösséget, viszonzást, megértést, együttérzést.

Milyen kínos a férfira, amikor rádöbben, hogy felesége csak alakra, külsőre és nevére nő, de lényegében, természetében nem az, hanem semleges lény, csupán csak „ember”. A férfi csalódottnak, tehetetlennek érzi magát. A nő részéről a testi hidegség a férjben lelki elhidegülést okoz. A nő néha közelebb érzi magát az Északi-sarkhoz, mint ahhoz, aki öleli őt, és ez a sarki légkör a férjet is megfagyaszthatja — örökre, megjegyedik mellette.

Mitévő legyen hát az ilyen frigid nő mint feleség? Mindenekelőtt szükségtelen, hogy frigid voltát megvallja. Még kevésbé dicsekedjék vele akár férje, akár mások előtt. Némely frigid nő t. i. azt hiszi, hogy frigiditásával imponál, hogy e pontban „nem-feletti”. Pedig nagy tévedés, ha azt véli, hogy ezzel dicsekedhetik.

A frigiditás t. i. rendellenesség, beteges idegállapot, elfajulás, ösztönsorvadás. Kik is közömbösek nemileg? A csecsemők, az aggok, a perverzek, a betegek és — a frigidek. Tehát

a frigid nőnek inkább oka van a hiányát eltitkolni.

Ezért a frigid nőt óvjuk attól, hogy férjének nemi joga elé — erkölcsi s bizonyos időközi vagy hasonló fontos okok kivételével — akadályt, nehézséget támasszon és férjét viszszautasítsa.

A Szentírás e pontban így rendelkezik: „A férj adja meg a feleségének, amivel tartozik, hasonlóképp pedig a feleség is férjének. Az asszonynak nincs hatalma teste fölött, hanem a férfiúnak, hasonlóképp pedig a férfiúnak sincs hatalma teste fölött, hanem az asszonynak. Ne tartózkodjatok egymástól, legfeljebb közös akaratból egy időre, hogy az imádságnak éljete.”¹ (I Kor. 7, 3—5.)

Sőt a férjjel való együttérzés színlelését is megengedhetőnek tartjuk, vagyis a szerelmet néha meg lehet játszani. Az asszony önfeláldozásán és okosságán múlik, hogy frigid voltának ne legyen szomorú és káros következménye!

18. FEJEZET

HA AZ ASSZONY . . .

Essék néhány szó arról az eshetőségről is, ha a feleség szíve melegedik fel idegen férfi iránt vagy éppen szerelmet fog. Emberek vagyunk, jó, ha számolunk ezzel a veszéllyel is,

¹ Vagyis közös akarat, magasabb célból.

hogy — sikeresebben megelőzhessük és útját szeghessük.

E pontban a négy főszabály:

1. Gyakorold vallásodat lelkiismeretesen!

2. Hűtlenséget még gondolatban se engedj ébreszteni magadban!

3. Kerüld az összehasonlításokat férjed és más férfiak között!

4. Kerüld a veszélyes alkalmakat!

Ami az utóbbit illeti, otthonotoktól tartsd távol a túlságos gyakori látogatókat, még ha ezek rokonaid, régi ismerőseid is.

A nagyon gyakori látogatók, legyenek férfiak vagy nők, mindkét házastárs számára veszélyt jelenthetnek. De a legnagyobb veszélyt jelentheti a feleségre a *gyakran megjelenő* „házibarat”.

A kezdet mindig híján van a rossz szándéknak. A látogató fogadása egyideig teljesen ártatlan. Ám a feleségnek könnyen megtetszik eleinte csupán maga a látogatás nyújtotta szórakozás. Majd kellemesnek érzi a vendég jelenlétét. Jólesik udvarlása, bókja, kedveskedése, figyelmessége, állandó mosolya, dicsérete, hízelgése, csábító szava. Megszokja, szinte hiányát érzi, ha távol van. A házibarat vagy gyakori vendég meg viszont hamar a feleség varázsának hatása alá kerülhet. A következmény, hogy mindkét félben felébred az erősebb figyelem és érdeklődés egymás iránt. Jönnek

a bizalmas összenézések, a jellemző kézszorítások. Mindez viszont felizgatja a képzeletet, megzavarja a lelket, mindkét fél elveszíti szíve szabadságát, lelke nyugalmát, indulatainak higgadtságát; foglyul esnek a kellemes és csábító érzésnek és egy-kettőre megtörténhetik az érzelmi hűtlenség, a hűtlenség titkos vágya. Először csak félős, szégyenlős gondolatban, majd kölcsönös szavakban, kedveskedésekben, sugdolódzásokban, dugott levelezésben, titkos találkákon, hazugságokban, és mindez gyógyíthatatlan álomba ringatja őket — a szakadék szélére vagy éppen az örvénybe, a súlyos bűnök fertőjébe.

És persze az ördög sem alszik.

Ezért légy minden gyakori férfilátogatóval szemben nagyon tartózkodó, bizalmatlan, minden közeledést kizáró modorral. A gyanú árnyékát se engedd magad körül.

Kerüld a zsúros, vegyes összejövetelek, kártya-társaságok *gyakori* látogatását is!

És ha minden óvóintézkedés, elővigyázat és korrekt viselkedés ellenére is vonzalmat kezdenél érezni idegen férfi iránt: azonnal, kíméletlenül és gyökeresen számolj le vele! Fordulj vissza a veszedelmes iránytól. Kezdetben még útját állhatod a komolyabb veszélynek.

Később már sokkal, százszor, ezerszer nehezebb a megállás, a szakítás, a visszafordulás. Sőt rád szakadhat a tiltott válás kísértése és

ezzel a bűnösnél-bűnösebb hűtlenség állandósulása.

A nő ilyenkor már azzal áztatja magát, hogy majd annál a másik férfinál szerencsésebb lesz a sorsa; képzelete a válást a felszabadulás és boldogság arany reményével és himnuszával övezi.

Persze nem gondol arra, hogy más az Isten, családja és nemzete előtt felelős férjnek komoly szerelme és más a szeretőé, a csábítóé, a megkívánt férfié! Az utóbbi az önzés mohó érdekében könnyen felül tudja múlni a férjet az időközi kedvességben, bókokban, hízeltésben és hazug, álnok ígéretekben. De híján van a tisztességnek, a lovagiasságnak, a komolyságnak, a becsületességnek, ha képes egy családi fészket szétrobbantani, az asszonyt pedig az Isten színe, az Úr oltára előtt tett eskü megszegésére és a rút bűnök sorozatos elkövetésére csábítani.

A csábítóban mindig van valami démoni az angyal álarcában. És sokszor éppen a legkönnyebb fajsúlyú, lelkiismeretnek fittyet-hányó, gátlást s felelősséget nem ismerő, csaló, szemfényvesztő férfiak csavarják el könnyen más feleségének a fejét. Jó ezt előre tudni!

Az elcsábított nő rettenetes rövidlátásában és borzalmas ítéletében a boldogság mérhetetlen tengerének véli azt a kis erkölcsi mocsarat, amelynek tűnékeny élvezetében, részegült

lélekkel lubickolni akar, holott csak maga is piszkul és másokat is fertőz az erkölcstelenség példát kínáló miazmáival.

A nő hibájából a válási szándéknak és a válásnak gyakori oka még a dac, a keményfejűség, a rátartiság, amely akárhányszor kisjelentőségű összeszólalkozásból, zsörtölődésből, félreismerésből, nézeteltérésből indul ki.

Ezért fogadjuk meg, hogy a „válás” szót ki sem ejtjük férjünk előtt és azzal nem fenyegetődzünk, mert ezzel őt máris ellenféllé tehetjük. Jól mondja Eötvös: „Ha két szív egymástól csak gondolatban is el kezd válni, a szakadás mint a jég hasadéka, minden külső hatás nélkül is, idővel mind nagyobbá válik.” Az összekoccanás, vitatkozás, ellenkezés első elkeseredésében, felháborodásában és ingerültségében ne határozzunk, ne döntsünk, ne cselekedjünk! Némely feleségnek nem az a legrosszabb szokása, hogy szenvedélyes haragjában kimond vagy megfogad valamit avagy fenyeget valamivel, hanem hogy ezt meg is tartja. Pedig ilyenkor fogadása és fenyegetése csak egy beszámíthatatlan ember fogadása és fenyegetése volt.

Százezerszeres tapasztalat, hogy a legtöbb házassági perpatvar, viszály, harag, elhidegülés, sőt elválás is apró, nevetségesen kisjelentőségű ügyekből fakad. A házaselek egyetértése, békés együttélése és boldogsága gyakran

apró dolgokon csúszik el. És ezt a körülményt csak akkor veszik észre, akkor döbbennek rá, amikor már késő.

A vizsály egy-egy véletlenül, akaratlanul vagy megfontolatlanul kiejtett szóból, kiröptetett megjegyzésből, félreértett tréfából, pici hazugságból, kis nézeteltérésből, indulatos pillantásból vagy heves kézmozdulatból indul ki.

Elnagyolt csekélységek, huszadrangú félreértések, csacsiságok, mint a hajóóriások kis nyílásába lopódzott vízcseppek, ha állandósulnak, elsüllyesztéssel fenyegethetik boldogsággal indult tíz-húszéves házasságok szent bárkait.

Egy napon a főváros legforgalmasabb részében teljesen megakadt a forgalom. Egész utcasorokat kellett felbontani. A munkások százait kellett mozgósítani. És az ok? Kis egér belekerült egyik csőbe és ennek folyását elzárta.

Sok házastárs jön hozzánk tanácsért vagy a kényes bírói szerep vállalása végett. Ilyenkor tapasztaljuk, hogy legtöbbször mindkét házastárs lesi, égőn kívánja, türelmetlenül várja, sóvárogva epedi, hogy a másik fél majd csak enged, de ő maga nem akar az első lenni. Mind-egyik fél érzi, hogy áldozatot kellene hozni, csak éppen ő nem akar ebben elől járni. Azt gondolja, hogy büszkeségből, daczból, elvből nem enged, pedig a valóságban csak durva

önzésből, gyáva szeretetlenségből és butaságból, mert a saját érdeke, nyugalma, boldogsága és lelkiismerete ellen is vét. Holott apró legyőzéssel, kis nekilendüléssel, némi áldozatossággal, csekély jóakarattal és okos észszerűséggel újra megépíthetné a közös öröm és boldogság aranyhídját.

Hány valóper vált volna feleslegessé, ha mindkét vagy legalábbis egyik fél még idejében észbekapott volna és kereste, kutatta volna a nézeteltérések nevetséges, csekély okát és azt a maga nagylelkűségével megszüntette volna!

A házassággal nem szabad játszani és játszadozni!

Érvényes, szentségi házasságot követő válás és új házasság esetén a hitvesből és anyából elcsábított, esküszegő, hűtlen, bűnös, bukkott nő lesz, közönséges szeretővé aljasodik le, szent frigyét erkölcstelen viszonyrá változtatja, a házasság magaslatáról erkölcsi mocsárba hull, a családi tűzhely áldása helyett a bűnös házak mérgező, fertőző, bűnös légkörét terjeszti!

Ha egy férfi elszeret a törvényes urától egy asszonyt, voltaképen mindig az asszony a vétkeesebb. Végre is kisebb bűnös az a legényember, akit semmiféle kötelék, kötelezettség vagy hála nem fűz a férjhez, mint az elcsábított asszony, akit a házasság szentsége, esküje, a tisztesség, a hírnév, a gyermek, a férj be-

csülete kötelez — egyebeken kívül — a hűség megtartására.

És meghatványozodik az asszony súlyos bűne és rút hűtlensége, ha gyermeke vagy gyermekei vannak, akik a válásnak igazi áldozatai.

A gyermeket az egyik szülőtől elszakítják. Lelke megtörik, a hatásoktól eliszaposodik, és ha az egyik szülő meg akarja okolni vagy magyarázni a válást, ugyanolyan hatást ér el, mint amikor az iszapot fel akarja keverni. A lélek szülte aranykötelék elszakítása mély és eltörölhetetlenül káros nyomokat hagy a gyermekben. Az egyik, feleségétől rúttul elhagyott férj mondotta gyermekének: „Anyád meghalt”, mire a fiú: „Igen, meghalt és hozzá egy idegen miatt.” Másnap a fiú (katonaiskolai növendék) szégyenében agyonlőtte magát.

Az éppen nem vallásos, nem is katolikus dr. Stekel Vilmos, a bécsi egyetemen az ideggyógyászat világhírű tanára írja: „Tapasztalataim révén meggyőződést szereztem, hogy a *legsúlyosabb lelki betegségek* keletkezésének veszedelme fenyeget, ha a gyermekeknek kétkedniök kell szülőjüknek erkölcsi magatartásában. A szülő rossz példaadása megzavarja azt a harmonikus fejlődést, amely alapfeltétele az egészséges lelkű egyéniség kialakulásának. A lelki betegségek keletkezésében *kivételesen* mindig szerepel az a kétely, amelyet a

lelki beteggé lett egyén szüleivel, különösen anyjának makulátlan életével szemben érzett.” (Stekel—Gartner: A modern házasság. 105. old.)

Ugyanezt állapította meg hazánkban magas bírói székből dr. Alföldy Dezső, a budapesti királyi tábla 1942 január 8-án a tábla bírói karának és a kir. főügyészségnek teljes számú tagja előtt.

Az Úristen a házaseletet nem a széjjelmenés és elválás dinamitjával kívánja szétrobantani, hanem azt a szeretet, türelem, alázatosság, áldozat, ima és kegyelem kovászával akarja közös nevezőn tartani, alkalmassá tenni, átnemesíteni és a két szívet még jobban összerasztani. Tehát:

„*Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza!*” Maga az Úr mondja, egykori ítélőbíránk!

19. FEJEZET

A GYERMEKEK

A házaselet boldogságához, teljességéhez, célja eléréséhez hozzátartoznak a gyermekek is!

A gyermek életrehozása a jó Isten akarata, a természet irányítása, a nemi különbség értelme, a józan ész kívánsága, a női szív ösztöne, a haza érdeke, a rendben tartott lélek titokzatos álma.

XI. Pius pápának Divini Illius magistri

(1929 december 31.) és Casti Connubii (1931 dec. 31. kezdetű körlevele, valamint az Egyházi Törvénykönyv szerint a házasság főcélja a gyermekek nemzése és felnevelése.

Az áldott állapot a nő teljes kialakulásának ideje s teljes egészségének jele, a szülőanya pedig Isten munkatársa, rangra emelt nő, otthonának papnője, a családnak, társadalomnak és nemzetnek hősnője, a mennyország beépítője.

Az asszony a gyermekben találja meg legmagasztosabb földi célját. Ezért neki mielőbb *készülnie* kell az életadásnak rendkívül fontos munkájára és már házasságának első percétől feltett szándékában legyen család alapítása.

A házasfelek egymás iránti szeretetének, szerelmének, megbecsülésének és értékelésének is megvannak a különböző idényei. A férj több-kevesebb év után rádöbben, hogy feleisége nem angyal, a nő pedig, hogy férje nem félisten. Felfedezik egymás hibáit, gyarlóságait, a nőben a szépség, kellem és báj, a férfiban a kedvesség, figyelem és áldozatkészség egyre fogyatkozik.

Ilyenkor mi óvhatja meg a házastársakat, hogy egymásra ne unjanak, hogy egymást ne idegesítsék és hogy a szerelemnek egykor szét-törhetetlennek tartott láncát a rozsdá meg ne eméssze? Mi tölthetné, fűzhetné és kovácsolhatná össze mindig újra és erősebben a két

felet, mint közös gyermeküknek két kis karja, kacsója.

Ha fiú születik, a férj mintha újra kezdene élni fiának édesanyjáért és mintha a „félistenke” újra otthonukba repült volna, akiért érdemes élni, küzdeni, áldozni és — szeretni.

És ha leánya születik, a szépség rózsái újra megjelennek a fejekben, bennük a férj feleségének második tavaszát élvezi át. Minden újra megifjodik... És néhány év múlva az ebédlőasztal megnépesedik boldog arcokkal, mégha időközönként a mosoly a könnyek szivárványán át tör is elő.

Minden következő gyermek újabb gyöngyszemmé magasztosul a szeretet szent rózsafüzérében, egyre jobban s erősebben egyesítve a szülőket és növelve közös érdeklődésüket és megbecsülésüket egymás iránt.

Minden bölcső a szülői öröm és gyönyörűség forrása. Egy-egy mosolygós képű kisgyermek ölelése, csókja, csacsogása oly érzéseket kelt a szülőkből, amelyek nem hasonlíthatók össze semmiféle más földi gyönyörrel. És ha netalán a családi boldogságnak ragyogó napja itt-ott ködbeborul, ismét a gyermekek azok és talán az egyedüliek, akik eloszlatni képesek a ködöket.

A világ legnagyobb művészei versenyre keltek abban, hogyan érzékeljék jobban és szebben az édesanya méltóságát, nagyságát és

magasztos voltát. Raffaelt egyszer megkérdezte valaki, hogy miért nem keres művészi lángeszéhez méltóbb és szebb tárgyat. A világhírű festő így válaszolt: „Azért, mert a világon nincs szebb és meghatóbb eszme, mint az édesanya!”

A női dicsőséget és az asszony érdemeit pedig gyermekeinek száma jelenti és növeli.

20. FEJEZET

ÉLETADÁS HELYETT ÉLETPUSZTÍTÁS?

„Minő csodás keveréke a rossznak s nemesnek
a nő,
Méregből s mézből összeszűrve s mégis mért
vonz?
Mert a jó sajátja, míg bűne a koré, mely szülte
őt.”

(Madách.)

Csak a legromlottabb, legelfajultabb és lefelé zuhanó koroknak bűne a gyermekáldás szándékos és bűnös megakadályozása vagy éppen a már megfogamzott újszülöttnak elpusztítása.

Az ilyen koroknak némely asszonya talán nem is sejti, hogy milyen természetellenes, erkölcsi és nemzetellenes szörnyűséggel fertőzi meg lelkét és családját, ha határt szab Isten áldásának vagy azt egyenesen megakadályozza.

Azt az asszonyt, aki akár a fogamzás meg-

akadályozásával, akár magzatelhajtással vagy művi meddővé-tétellel, tehát mesterséges módon gátat vet a gyermekáldásnak, a következőkben a rövidség okáért „vétő asszonynak” fogjuk nevezni.

A vétő asszony súlyos károkat okoz a saját egészségében. Tessék körülnézni az ismerős asszonyok között. Leányt igen; de *gyermektelen asszonyt* nem fogsz találni 80 éven felül széles e világon. A 80—120 éves nők kivétel nélkül vagy szültek vagy tisztán éltek.

Dr. Schermann Egyed „Az egyke és magzatelhajtás” c. tanulmányában egy francia orvos azt mondja, hogy az általa kezelt női betegségeknek háromnegyed része a házasságban való visszaélésekből származott.

A vétő asszonyoknak kb. 30 százaléka méh- és mellrákban pusztul el. Dr. Margittay budapesti főorvos 1942 február 9-én „Medicus pastoralis” c. előadásában is hangöztatta, hogy a vétőknek már fiatal korban is rengeteg a méh- és petefészek rákja, amely két betegség a sokgyermekes anyáknál szinte ismeretlen.

Ne engedjük magunkat károsan befolyásoltatni egyes orvosok lelkiismeretlen tanácsától. Ime, ugyancsak néhány orvosi vélemény e pontra vonatkozóan.

1938 februárjában Londonban kongresszust tartottak a mi tárgyunkról. Dr. W. J. O'Donovan, M. P. híres angol orvos, nyíltan és őszin-

tén kijelentette, hogy az az orvos, aki anyaeellenes tanácsot ad az asszonynak: vagy üzletet akar csinálni vagy erkölcsi haszonra számít, amennyiben előre tudja, hogy az illető nő ilyen tanácsot kíván és vár. Megerősítette ezt a nézetet dr. Med. Letitia Fairfield is.

Hogy egy hazánkfiát is megszólaltassam, dr. Weninger Antal budapesti főorvos írja „Orvos a lélekért” c. művében:

„A felvilágosító tanácsadáshoz is van megjegyzésem. Ez ugyanis annyiféle, ahányféle az orvos, és egyenes arányban áll az orvos világnézetével. „A szaktekintély” kifejezés mögött nagyon sokszor téves értékítéletű dilettantizmus húzódik meg, amellyel szemben óvatosaknak kell lennünk s ezért világnézeti kérdésekben *ne hallgassunk* a sokszor csak recitáló és tekintélyeket, esetleg áltekintélyeket ismételtető orvosokra.”

Hogy dr. Weningernek mennyire igaza van, vagyis hogy a gyermekáldás megakadályozását tanácsoló orvosok néha milyen világnézetűek, arra legyen szabad az előttem ismeretes több példa közül egyet említenem. A „Manréza” c. folyóirat 1944. évi okt. száma közli:

„18 évvel ezelőtt történt. Dr. J. J. mk-i orvosnak négy szabadkai orvos kartársa ajánlotta, hogy feleségének betegsége miatt ne engedje világra jönni gyermekét. De az anya

nem engedett. Azóta 18 év telt el, az anya is, gyermeke is él s egészséges. Ellenben a bűnt ajánló négy orvos közül az egyik öngyilkos lett, a másik (volt bábaképző intézeti igazgató) jelenleg a Csillag-börtön lakója, a harmadikat politikai üzelmei miatt halálra ítélték, a negyediket szeretője lőtte agyon."

A mai fejlett orvostudomány mellett, főképp jól felszerelt kórházban a nőnek semmi oka sincs félni az anyaságtól. Hány milliárd nő bírta ezt ki, és ha a férfiak vállalják a kötelesegteljesítést a háborúban és a béke ezer veszélye között, a nő sem maradhat el és vonulhat el gyáván családi kötelessége elől.

Dr. Bochkor Ádám orvos, egyetemi m. tanár „Házasság és Egészség” c. művében helyesen állapítja meg: „A terhesség és a szülés *természetes folyamat*, amely legtöbbször zavartalanul folyik le. Ez a női szervezetnek természetes rendeltetése s azért minden *erőszakos beavatkozás*, ami a fogamzás meggátolását célozza vagy a születendő gyermek világra-jövetelét akadályozza meg, a *természet rendjét zavarja meg* s így betegségeknek lesz a forrása."

A budapesti bábaképző intézetben évente kb. 4000 szülés van. Ez intézetnek egyik nagynevű orvosa kimutatta, hogy még az erős szívés vesebajos nők is könnyen szülnek.

A „Manréza” c. folyóirat 1942 júliusi számából hadd idézzek két nyilatkozatot:

Az egyik így szól: „Helyi érzéstelenítéssel operáltak. Eszméletnél voltam. Műtét közben kérde az orvos-tanár: Kiirtsam-e? A világért sem, válaszoltam. Többet már nem bírtam szólni. Ennek köszönhetem, hogy egy év múlva gyönyörű, negyedik gyermeket szültem.”

A másik nyilatkozat egy mérnöktől való: „Gyönyörű szép feleségem a nyolcadikat várja. Tanít is mellette. 41 éves. Keresetünkől élünk. Adósságunk nincs. Családi fészkünk kis mennyország. Legnagyobb írigyeink a folytonos adóssággal és betegséggel bajlódó egykések.”

„De — mondod — ismertem anyát, aki a szülésben meghalt.” Igen, én meg ismertem embereket, akik séta, kártyázás, fegyvertisztogatás, főzés közben haltak meg. Tehát ne sétáljunk, ne főzzünk stb.?

Azután meg: meghalt? Jobb, ha homlokodat az anyaság glóriája és az áldozat égi dicsfénye övezi, mint a kárhozat démoni örök jegye.

A vétő asszony drága hazánk és nemzetünk ellen is vét. Az egyse és az egyke befelé maró nemzeti forradalom. A „fehér halál” nagyobb pusztítást végez hazánk testén, mint a háborúk, a ragályok és a természeti katasztrófák. A fehér halálhoz nem fogható semmi nemzeti veszedelem.

A vétő asszonyokban a betlehemi gyermekgyilkosság ismétlődik meg, az a szörnyűség, amely nemcsak a fakadó rügyet pusztítja, hanem magát a fát is terméketlenné teszi.

Nemrég halálra ítélték az utolsó évszázadnak talán legvérengzőbb, legkegyetlenebb gyilkosát, aki a gyilkosságoknak egész sorozatát követte el. Amikor bírói szemére hányták kegyetlenségeit, a szörnyeteg így felelt:

„Tetteim annyira útalatosak, hogy nem merek elnézést kérni. Azonban nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy bizonyos orvosok, szülésznők és asszonyok szabadon járnak-kelnek, holott ezer és ezer, még meg sem született gyermek vérével szennyezték be kezüket.”

- A vétő asszony kéjnővé alacsonyítja, züllesztí le magát, ágyasává válik férjnek nevezett bűntársának.

És tessék egyszer egy gyermekgyilkosságban segédkező orvosnak, bábának, szülőnek jól a szemébe nézni: meg fognak ijedni! De nem is bírja ki egy becsületes lélek tekintetét! Az ilyen vétő asszonyokból és segítőikből erkölcsi bűz, temetői szag árad szét.

De a születése előtt meggyilkolt gyermek véréből ráhull még az esetleg megszületett gyermek lelkére, jövőjére és boldogságára is az átok! Még a nemkatolikus Stekel bécsi egyetemi tanár, lélektan-tudós és író is a világba kiáltja: „Az egy- és kétgyermekes csa-

ládokból származó gyermekek nagy százalékban esnek áldozatul a mai időkre oly jellemző parapatikus megbetegedéseknek. Az egyetlen, többnyire elkényeztetett gyermekek boldogtalanok lesznek, és ha megházasodnak, kevés kivétellel boldogtalan házaseletet élnek." (Stekel—Gartner: Modern házasság. 31. oldal.) „Az egykés gyermek — mondja Muckermann — vagy elnevelt házizsarnokká vagy sápkóros játékbabává fejlődik, akinek szeszélyeitől épp a szülők szenvednek legtöbbet." Főképp öregkorukban. Ha a temetőben elhanyagolt, ápolatlan sírt látok, minden gondozás nélkül, holott lakója nemrég került bele, mindig azt gondolom: bizonyára gyermek nélkül halt meg vagy csak egyetlen gyermeke volt. A gyermeket talán csak a kutya¹ pótolta, de ez meg nem tud sírt gondozni.

De minden testi és földi következménynél súlyosabbak a lelkiek! A vétő nőt egészen a sírig kíséri a folyton növekvő lelkiismeretfurdalás és a meggyilkolt gyermekek sikoltó vádja. A halál árnyéka szüntelenül a vétőnek oldalán halad és akárhogyan mossa is kezét, a vér megérzik rajta, amely az Égre kiált. A vérgyilkosság tudata éppen annak a részéről, aki-

¹ Egyik sajtópéldányunk hírt közölt egy gyermektelen asszonyról, aki karácsony estéjén a kutya számára díszített fel karácsonyfát — lógó kolbászokkal, ami ölebének kedvelt étele.

nek legjobban kellett volna a meggyilkoltat szeretnie, sorvasztja a vétőnek idegzetét és megrövidíti életét!

Ne higgyük, hogy büntetlenül vétkezhetünk Isten és az ember élete ellen. Mindenért számolnunk kell egyszer. Mindenért vállalnunk kell a felelősséget. Már ez életben is, mikor azt hisszük, hogy az idő futóhomokja végleg eltakarta gonosz, véres, gyilkos tetteink hullafoltjait, épp akkor, annál elemibb erővel sívít belénk a lelkiismeret károgó, gyötrő, kínzó szava.

És a vétő a gyermekének nemcsak a testét ölte meg, hanem megfosztotta őt a keresztség kegyelmétől, még örök sorsa ellen is vétett, amit soha-soha többé jóvá nem tehet.

A legrettenetesebb lesz pedig a vétő aszszony sorsa az örökkévalóságban!

Könyvünknek e szörnyűséges tartalmú fejezetétől a Szentírás következő szavaival búcsúzunk el:

„Ha szántsándékkal vétkezünk, miután az igazság ismeretét megnyertük, már nincs többé áldozat a bűnökért, hanem az ítéletnek valami rettenetes várása és a tűz heve, mely megemészti az ellenszegülőket... Rettenetes az élő Istennek kezébe esni!” (Zsid. 10, 26—28. 31.)

Akinek füle van a hallásra, hallja meg!

És akinek lelkiismerete van, szívlelje meg!

TARTALOM

Előszó	— — — — —	3
--------	-----------	---

I. RÉSZ:

KIHEZ MENJEK FELESÉGUL?

1. fejezet: Légy asszony!	— — — — —	5
2. „ A hamupipókék és pártában maradtak vigasztalására	— — — — —	7
3. „ Óvatosság	— — — — —	11
4. „ Emberismeret	— — — — —	19
5. „ Tájékozódás másoknál	— — — — —	24
6. „ A kérő jelleme	— — — — —	29
7. „ A kérő vallásossága	— — — — —	35
8. „ Vallásos-e?	— — — — —	42
9. „ Néhány kedvezőtlen jel	— — — — —	44
10. „ Viszont	— — — — —	51
11. „ Csak szentségi házasságkötést!	— — — — —	55
12. „ A vegyesházasság	— — — — —	60
13. „ Ha mégis	— — — — —	63
14. „ A gyászos következmények	— — — — —	65
15. „ „Fi du plaisir!”	— — — — —	69
16. „ Az érvénytelen házaselet testi következményei	— — — — —	74
17. „ Az érvénytelen házasság és a gyermek	— — — — —	81
18. „ Nehéz, de mégis!	— — — — —	84
19. „ Hozzuk meg az áldozatot!	— — — — —	87
20. „ A kérő egészségi állapota	— — — — —	91

21. fejezet:	A házasulandó kora	—	—	—	—	—	96
22. „	A szülő szava	—	—	—	—	—	98
23. „	A kötendő házasság anyagi oldala	—	—	—	—	—	107
24. „	A fogások	—	—	—	—	—	113
25. „	Tanácsok	—	—	—	—	—	116
26. „	Amit könyvem legelején kellett volna megemlítenem	—	—	—	—	—	123

II. RÉSZ:

AZ ESKUVŐ UTÁN

1. fejezet:	A lakodalom	—	—	—	—	—	129
2. „	A mézeshetek	—	—	—	—	—	130
3. „	Olvasd el többször!	—	—	—	—	—	132
4. „	Isten szava	—	—	—	—	—	133
5. „	Istennel	—	—	—	—	—	135
6. „	Ha hibázunk	—	—	—	—	—	138
7. „	Néhány alaperény	—	—	—	—	—	141
8. „	Adni, nemcsak kapni!	—	—	—	—	—	143
9. „	Jóakarató tanácsok	—	—	—	—	—	146
10. „	Légy szemérmes!	—	—	—	—	—	149
11. „	Az anyagiak terén	—	—	—	—	—	151
12. „	„Már nem az!”	—	—	—	—	—	153
13. „	Amitől óvakodjál	—	—	—	—	—	156
14. „	Amitől még jobban óvakodjál	—	—	—	—	—	160
15. „	A férj hibái	—	—	—	—	—	167
16. „	Az elhagyott asszony	—	—	—	—	—	170
17. „	Egy nem ritka ok	—	—	—	—	—	177
18. „	Ha az asszony	—	—	—	—	—	180
19. „	A gyermekek	—	—	—	—	—	188
20. „	Életadás helyett életpusztítás?	—	—	—	—	—	191

